

తెలంగాణ జాగ్రత్త

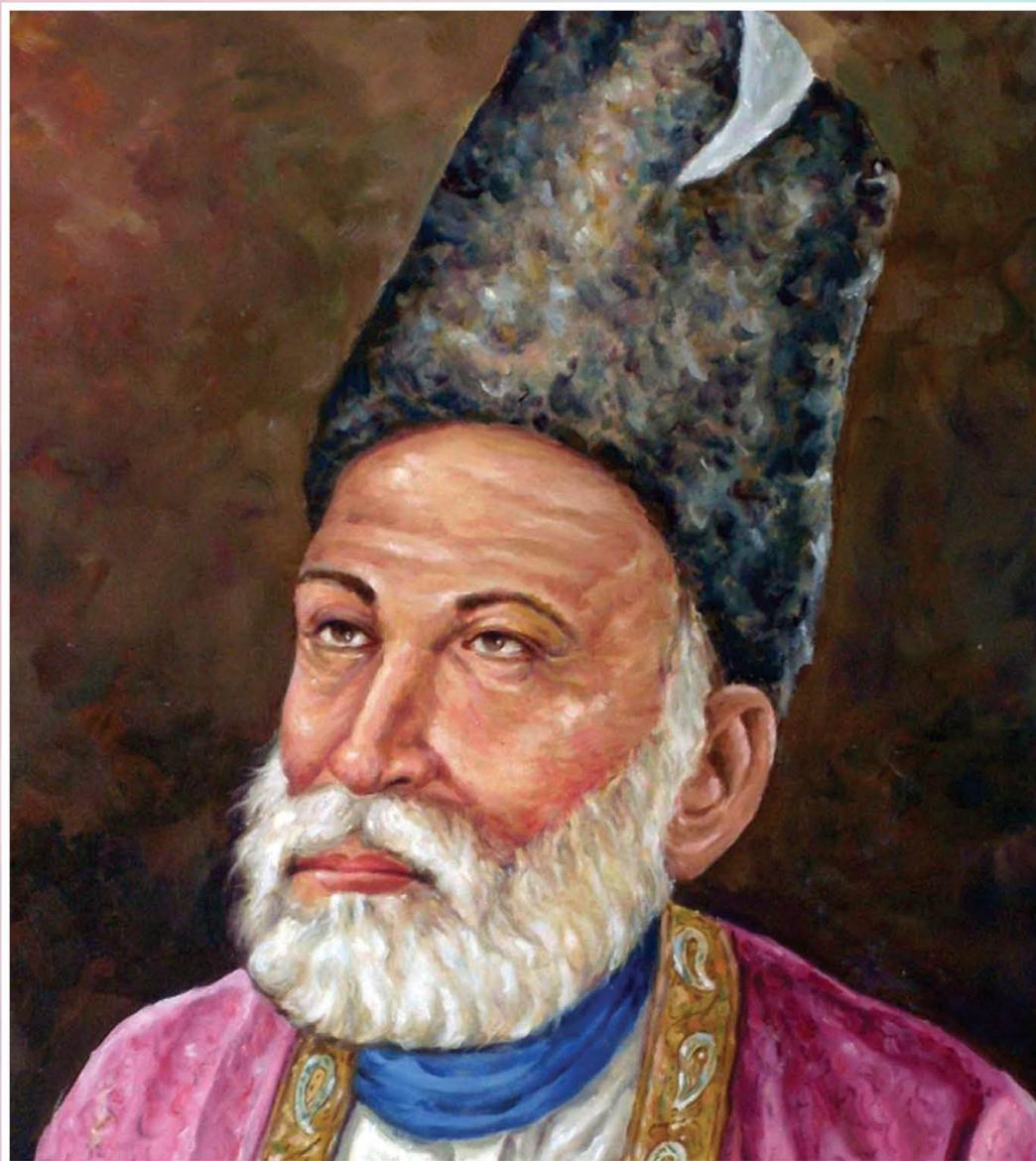
డిసెంబర్ 16-31, 2021

సంపుటి 02, సంచిక 05

షైపర్ రైట్

తెలుగు నొబేతు వ్యక్తపత్రిక

క్రీస్తున్ శుభాకాంక్షలతో....

మీర్జా అసదుల్లా బేగ్ భాన్

గాలిబ్ మరియు అసద్ కలం పేర్లతో కూడా పిలువబడే భారతీయ కవి.

(జయంతి : 27 డిసెంబర్ 1797)

Printed, Published and Owned by : KALVAKUNTLA KAVITHA

Printed at : HARSHITHA PRINTERS, Khairatabad, Hyderabad - 500 004.

Published at : TELANGANA JAGRUTHI, Pasham Amruthaaram Residency, H.No. 1-2-234/13/46/4, 3rd Floor,
Near NTR Stadium Aravind Nagar, Domalguda, Hyderabad - 500 029. Telangana State.

Editor : KALVAKUNTLA KAVITHA

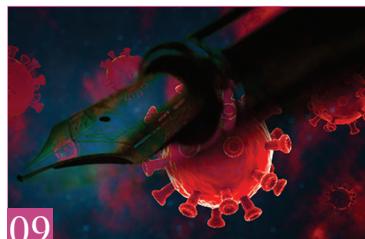

పల్లెటూరి అమాయకత్యం
చిత్రించిన ఇరువెంటి కృష్ణమూర్తి
05 నాటి కథ రంగుల లింగయ్య...

32

కృష్ణమూలు మిళితమైతేనే మనిషి
జీవితం అని చెప్పిన పుట్టి గిరిధర్
కవిత బొమ్మె-బొర్సు...

09

సాహిత్య సందర్భాలలోని వైరన్సి
ఉటంకిస్తున్న త్రిచేణి వ్యాసం
సాహిత్యంలో మహమ్మరి...

15

మానవ సంబంధాల అవశ్యకతను
తెలిపిన వేణుగోపాల్ రెడ్డి కథ
ఉపోదయం...

23

మానవ దుఃఖానికి విధి పరిపూర్వం
యమున వీడిన నీడ కథ...

33

చెరుపులు విష్ణవ సంకేతం
అంటున్న నాళీశ్వరం శంకర్తో
మామిడాల ముఖాముఖి...

19

వాయన యాదిలో వచ్చిన కవితల
హోరాన్ని విశ్లేషిస్తున్న హసేన...

39

సిరివెన్నెల పాటల సిరిని
పంచిన సరోజ వింజామర...

భావ భోతిక వాదాలను సమన్వయించిన భూజంగరావు కవిత తలపుల సిరి... 2వ పేజీలో...
వర్షాన్ని, హార్షాన్ని చూసే లచ్చిరెడ్డి కవిత వానలు వానల్లో వలలో... 4వ పేజీలో...
యాదాది వైభవాన్ని భక్తి గానం చేసిన శివప్రసాద్ గీతం... 46వ పేజీలో...
నాటి తెలంగాణకు చిత్రిక పట్టిన వెలపాటి రాంరెడ్డి నాటి కవిత... 8వ పేజీలో...
కవితను కథనంగా మలచిన కథల తాతయ్య కవిత... 14వ పేజీలో
దధిత ఆత్మగారమం కోసం పుట్టిన కథలకు పుష్పలత విశ్లేషణ... 27వ పేజీలో...
తేనెటీగలకు మానవికరణ కూర్చున వినయ్ కుమార్ కథ సేవకి.... 29వ పేజీలో...
అమృతోత్సువ కవిత్వానికి నిగారింపు తెలిపిన వ్యాసం... 43వ పేజీలో...

ఇంకా....

సాహితీ శిఖరం, దృశ్య సాహిత్యం, కొత్త పుష్టకాలు, సాహితీ సమాచారం
స్వీకారం మొదలగునవి....

ఆలోచనలు
 వస్తువులుగా రూపొందుతాయి
 ఆలోచనలు
 విషయాలుగా మారతాయి
 ఆలోచనలు
 అనుకున్నవస్తి సమకూర్చు
 పెడతాయి
 ఆలోచనలే బంధాలను
 ముడివేస్తాయి
 ఆలోచనలే అగాధాలను
 సృష్టిస్తాయి
 ఆలోచనలే శిఖరాలకు
 చేరుస్తాయి
 పతనం అంచులకు గిరాబేస్తాయి -
 మనసు తెర మీద వాటిని
 ముట్టి ముట్టి
 మాసుకున్నామంటే
 ఆ తలపుల మూరసలో
 మనం శిల్పానై ఒదిగిపోతాం
 స్ఫూర్తిలోకీ, స్ఫూర్తాలోకీ
 ఇంకనివ్యాలే గాని
 వాటిసారం ఒక రూపం రాల్చి
 కళ ముందు
 సాక్షాత్కారిస్తుంది -

సృంగణ ఒక సిద్ధాంతం!
 బుద్ధి పుట్టడం ఒక కాంక్ష!
 ఆలోచన ఒక ఆకర్షణ! ఒక
 అన్వేషణ!!

మన చింతనలో కొలువైనదాన్ని
 మనకు అందివ్వడం దాని నైజం
 వ్యక్తిత్వ వ్యక్తం
 గుట్టుగా చేదుకునే
 ఖనిజ లవణాలూ, విటమిన్లు -
 ఆలోచనాలో చనాలు!

డొహలు విత్తనాలు...
 ఆలోచన అదును చూసి నాటాలి
 దక్కే పంట
 నాటే విత్తుల గుణాన్ని
 బట్టి ఉంటుంది
 మెదడులో చెదలను మేఘతూ
 పచ్చని చెట్టె నిలవడం
 కుదరదు
 బుర్రంతా బూజా నింపుకుని
 మహా వ్యక్తమై ఎదగడం వల్లకాదు -
 చెడు తలపు
 మెదడు వాకిల్లో గంజాయి మొక్క
 మంచి ఆలోచన
 మనసమ్మ ముంగిల్లో మరుమల్లె చెట్టు
 సారభానిదే సాగసిరి!
 సాశీల్యానిదే తలపుల సిరి!!

తలపుల సిరి!

కంచరాన భుజంగరావు, 94415 89602

తెలంగాణ జాగ్రత్త
తెలుగు సాహిత్య పక్ష పత్రిక

16-31 డిసెంబర్, 2021

సంఖ్య 02

సంచిక 05

శ్రీమతి కల్యమంట్ల కవిత
ఎడిటర్

డా॥ కాంచనపల్లి గోరా.
అసోసియేట్ ఎడిటర్
9676096614

ఎడిటరీయల్ బోర్డ్ :
ఘనపురం దేవేందర్
రంగు నవీనాచారి

ప్రజలే భాషాశాసకులు...

సంపాదకులు

ధారణంగా మాండలిక భాష ప్రామాణిక భాష అనే రెండు పదాలను వింటుంటాం. కూడా ఈ రెండింటి నిర్వహనాలు సమకాలీన పరిస్థితులను బట్టి మారడం కూడా చూస్తున్నాం. ముఖ్యంగా ప్రామాణిక భాష అంటే ఒకనాడు చిన్నయసూరి వ్యాకరణం బెత్తాల్సి చూసి ఒదిగి నిలిచేదే. ఒక్క క్షణం కూడా తలతిపుకుండా అనుసరించేదే. కానీ గ్రాంథికం లాగానే మరల సరళ గ్రాంథికం అనే సంఖీలింపు నాడే వచ్చింది. తరువాత వ్యవహరిక భాషావాదం వచ్చింది. అయినా వ్యవహరిక భాషకు లిఫీత భాషకు శాస్త్రీయమైన అభేదం సాధించడం అసలు సాధ్యపడేదు.

ఒకరకంగా వ్యవహరికమే మాండలికం. కానీ వ్యవహరికం అంతా మాండలికం కాదు. ఆయా ప్రాంతాల్లోని విలక్షణమైన భాషా వ్యవహరాన్ని మాండలికం అంటారు. భాష అంటేనే నిరంతర ప్రవాహాశిలం. ప్రజానుయోగ్య భాష వ్యక్తికరణ మాధ్యమం. ఎన్ని వ్యాకరణ శాసనాలు వచ్చినా భాష ఆదాన ప్రదానాల నిరంతర యాత్ర కొనసాగుతూనే ఉంటుంది. “ప్రయోగ శరణం వ్యాకరణం” అని వ్యాకరణమే దిగివచ్చిన విషయం తెలిసిందే.

ప్రయోగం అంటే ఎవరు ప్రయోగించింది? వ్యాసకర్తలు ప్రయోగించింది అంటారు. కానీది గ్రామము, దేశము అంటారు. కానీ పండిత ప్రయోగాలను “ఆర్య వ్యవహరంబు దుష్టంబు గ్రాప్యాము” అని స్వీకరిస్తారు. అంటే కవులు, రచయితలు ప్రయోగించిన సాహిత్య భాషే ఒకరకంగా ప్రామాణిక భాషగా కొనసాగుతున్నది. కానీ భాషలో లేని లక్షణాలు కలిగించినంత మాత్రాన ప్రామాణ్యం వస్తుందా? నీ భావాన్ని ఇట్లాగే వ్యక్తికరించు అంటే ఏ బుద్ధిజీవి ఎందుకు వింటాడు? ప్రజల వాడుకలో ఉన్న రైలు అనే పదం అర్థమైనంత సులభంగా ధూమశక్తం అంటే అర్థవాతుందా? కాబట్టి మాండలికం దగ్గరకు వచ్చేసరికి కావ్య ప్రయోగాలు అన్ని ప్రామాణికంగా నిలబడలేవు. కవులు, ఎన్నుకోబడని శాసనకర్తలు సామాజిక నిబంధనల విషయంగానో సిద్ధాంతాల పట్ల నిబంధన వల్లనో అవుతారు కానీ భాష దగ్గర ప్రజలే శాసనకర్తలుగా నిలుస్తారు.

సాధారణంగా పండితులు భాషా పారిపుర్ణంగా గురించి పట్టుబడతారు. చాలామంది సంస్కృత జన్మపదాలు గురించి చర్చిస్తారు. ఆమోదిస్తారు కాని ఉర్లు, ఆంగం, పాందిలాంటి అన్యదేశ్యాలు గురించిన ఆదాన ప్రదానాలను అంతగా పట్టంచుకోరు. మాండలిక భాష కూడా పండితాదరణకు గురికాకపోవడం చూస్తున్నాం.

నొజానికి భాష ముందు వ్యాకరణం, కవి ప్రయోగాలన్నీ చిన్నమే. ప్రజల భాషే అనుసరణీయం.

భాషలో ఈ పదాలే తప్పు, ఈ పదాలే ఒప్పు అని శాసించడం పూర్తిగా అశాస్త్రీయం. ఒకవేళ శాసించినా వ్యవహారం తదనుగుణంగా ఉండదు.

ఇంచీవల సాహితీవేత్తల దృక్పథంలో కూడా చాలా మార్పు వస్తుంది. మారుమూల ప్రజల నాలుకలైన కదలాడిన పదాలు కావ్యగారవం పొందుతున్నాయి. ఒకప్పుడు నిరసనకు, హేళనకు గుర్తైన భాష ఎంత మధురమైనదో తెలుస్తున్నది.

మాండలికం జీవభాష ప్రాంత భాష వినిమయానికి యోగ్యమైన సాధనం. అందులో వచ్చే అన్ని సాహిత్య ప్రక్రియలను ఆదరించాం. కాబట్టి భాషము రక్షించుకోవడం అంటే మాండలికాలనూ ఆదరించడమే. మాండలికాలలో కదలే నుడికారం కవిత్వమై భాసించాలి.

మనం మన మాండలికాలకు కడుతున్న పట్లమే మనం చేసే నిజమైన భాషాసేవ.

శైలి తెలంగాణ.. శైలి జాగ్రత్తి...

కుల్కము
కుల్కము

వానలు వానల్లో వలలో...

వనిపాకల లభ్యిరెడ్డి, 99668 97001

ఎందో వానలు

ఈ నెలంతా వానలేనట

అవనికి ఆభరణాల్లా జలకళలు

రమ్ముష్టపుడు రాకుండ

ఊరకుండెని

వస్తున్నట్టు ఆశలు జూపి

గాలివాసలై దారిద్రమి

పోయేని

ఇప్పుడు వాగులు వంకల్ల వడి

పరుగులు పెడుతున్నవి

పిలిచినా పిలవక పోయినా

వానకు బోట్టు పెట్టి

మరీ పంపిస్తుంది ఆకాశం

మబ్బుతనాల్ని వదులుకొని

దిక్కులన్నీ తడిపి

నేల మీద ఒకటే సందడి

చుక్కల ముగ్గుల్ని అభిషేకం

శాపిస్తూ

ఒడవని ముచ్చుల్లలో వర్షం

చినుకులు

ఇన్నాళ్ళ ఎదురు చూపుల్ని

ఎండగట్టి

మట్టి గుండెలతో

కోలాటమాడుతుంది

అయ్యా పాపమని కనికరించి

మొకం చిగురించు కొమ్మని

అడుగడుగున ఆశల్ని

చల్లుతుంది

కుప్పులు తెప్పులుగ వేరుకు పోయిన

వైరాళ్యాన్ని

తెగనాడుతున్నది

ఎడ తెరిపి లేని వానకు మురిసి

మనసు తడి ఆరట్టేదు

సినుకుల ధారల్ని ఒడిసి పట్టి

ఆరుబయటి గంగాళం

నీళ్ళులక బోసుకుంటుంది

నేలకూ నింగికీ నడుమ ఉన్న

రహస్య ఒడంబడికేంటో

తెలుపనంటుంది

మేఘాల ఆనందం అంతు లేనిది

కురిసిన వర్షం ఎంతని చెప్పును

వాన ఎప్పుడు ఎక్కడ గజ్జె కట్టేనా

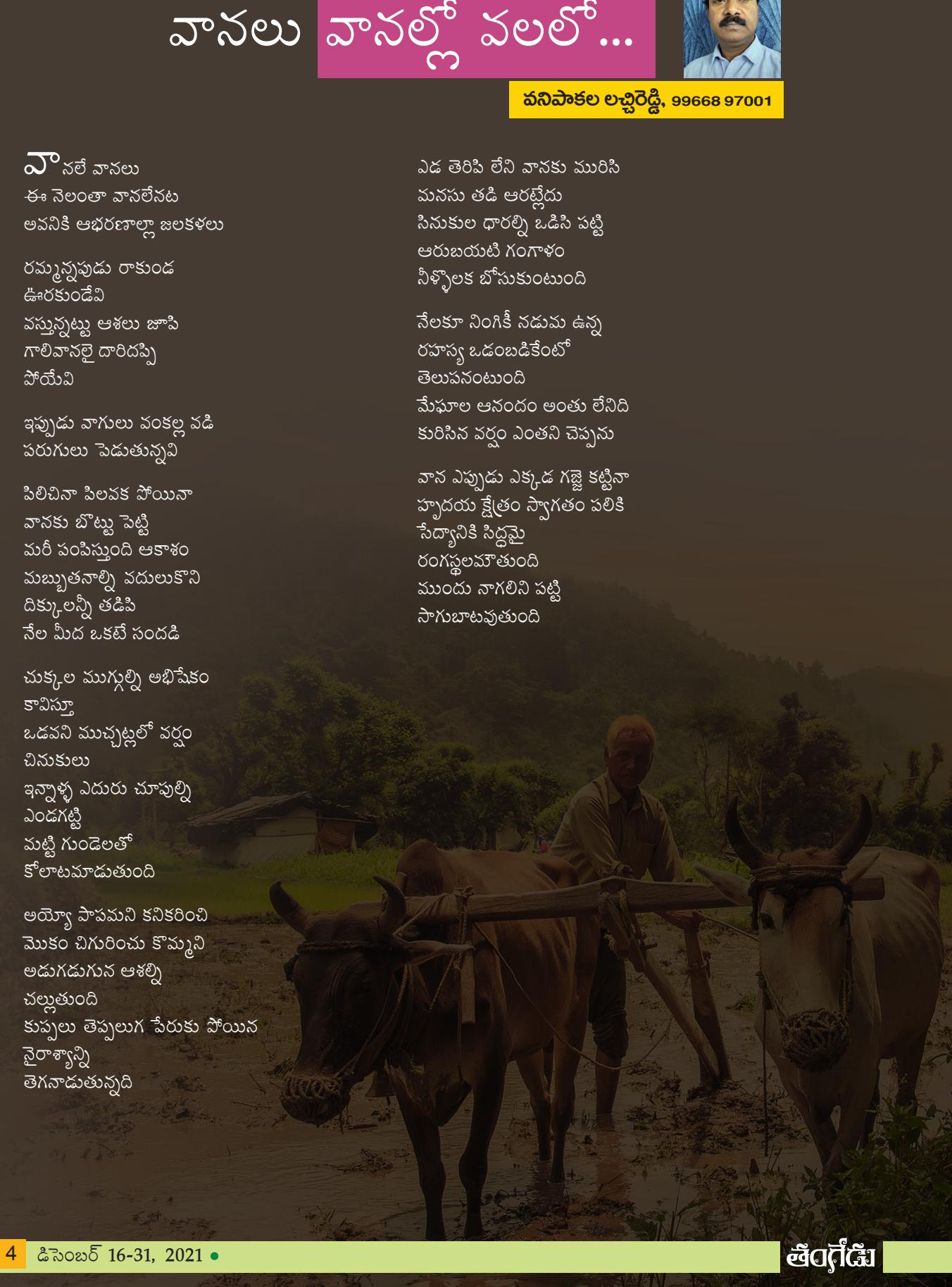
హృదయ క్షీత్రం స్వాగతం పలికి

సేద్యానికి సిద్ధమై

రంగస్తలపూతుంది

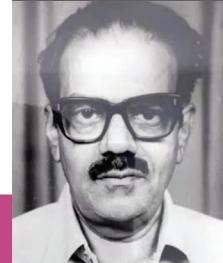
ముందు నాగలిని పట్టి

సాగుబాటపుతుంది

రంగుల లంగయ్

పల్లె రైతు పసితనం చిత్రించిన కథ...

జరువెంటి కృష్ణమూర్తి

పండితాయి రంగుల
 లంగయ్య ఈ ఊరికిల్లివోయి. వోని
 సంగతే మర్చిపోయిన్న మంది. పొడ్డగల
 లింగన్నచ్చిండంట. వోనికి సంగిత జోత్తే
 నగీనగి సప్తదు. కల్లుంకాడ కావలి గాసి
 మాపటాల యంటి ముంగల గూకోని
 సుట్ట తాగుతుంటే లింగన్నచ్చిండు. “ఏం!
 లింగన్నే బంగారమై పోతివి. తాల్కుదారి
 దొరికినట్టుండడి నా ప్రాణానికి.
 కనుపడతలేవు” అంటని పిల్చి ముచ్చట
 మొదలుపెటు.

ఇంగ ముచ్చట్లంటే లింగయ్యకు పని
ఉన్న గూడ్క గట్లనే కూశుంటదు. నీవు
తిరపతికి వోయినప్పుడు మనూరికో
రంగుల లంగయ్య వచ్చిండె. ఏమి ఏసం,
ఏ ఏసం!

‘వేస్తే ఏమందంట’ని అడిగించు
 లింగన్న, గట్టడగాంటన చెప్పిన-
 ఆయాల్ అయితారం. పొద్దున
 పొలం కాడ పనిజేసి అల్పి ఇంటికొస్తుంటే
 తోవల వేన వూపుడు వూపిందనుకో.
 తడిని ముద్దైన. మీ అమృ యాడికి
 వోయిందిరా అంటని నారిగాన్నడిగిన.
 వోడేమో బట్టగిట్టేనుకోని యాడికో
 తయారైండు. యాడికో పోతుండవ
 అంటని అడిగిన. ‘ఆడికే, అమృవోయిన
 తానికి. అల్పమైతే జాగ దొరకది. తప్పెట
 మీద ఊరంత సాటిచ్చిన్ను.
 దొరోలింటికాడ నాతటీ బాగోతం

ఆడతరంట. కుండల బువ్వుండడది, పట్టల
జరకంత అంబలి ఉండది. అస్క్రొంత దిని
నిన్ను నన్ను రమ్ముంటని సెప్పి
సంటోషేత్తోని అప్పుడే వోయింది. నేను
వోతుండయ్యా జిల్లా!

‘గాంచుహనానె గూడ లేదు కందిట్లుకు’
నిం జేతు; రెక్కాడితే గాని బుక్కాడ
దంటని శాస్త్రం జెప్పినట్లు ఆడ
కష్టపడకపోతే చిప్పాట కెల్లేది కష్టం. పని
జేసి ఇంటికొస్తే అడిగెలోడే లేకపాయి.
ఎవడు పెట్టిందో ఏమాగాని గీ సంసారం
మా చెడ్డది. ఎవని శావట్టుంటని జేయాలి.
ఎంతకంటని జేయాలి. ఎవరు
తిట్టావడాలి. రెక్కలీరగ కష్టం జేసినా
పనంత పాతరేసినవంటని కర్రమయ్యా

ಅರುಲ ಮಿನ ಕೊರ

కుర్చోస్తుకొని కూతున్నదు. గాయన
పక్షును ఇంగిగాయన ఎవరో
గూతున్నదు. యాడికెల్లిచ్చిందో
యేమో నల్లిధ్వాలు వెట్టున్నాడు.
నాతలీల నల్లగ కనపడతడో సిత్తుం
మంచి దొరసుట్టు మూగిస్తు.
నేను వోయి సూతును గద ఆ
కొత్తగిచ్చిన పెద్దమంచి అంగి
సిత్తంగుండడి. తమాసంటే
తమాసనుకోరాదు. అంగి
ఎరుగలేదు. కర్మగలేదు.

టడు. ఏందో ఏంపాడో నాదో బత్తు నిత్తె
 ఇట్ల అనుకుంటే పోతడా. గిది ఇష్టటి
 కప్పటి ఏడైతేకద. చిన్నపుటి సంది
 ఉండదేనాయె. అస్క్రింత అంబలిదాగి
 నేను గూడ జూడవోయిన బాగోతం. వోన
 పడ్డది అంత బుర్జ బుర్జ. అట్లనే
 గూకున్నరు తప్పుదారమంది. ఆడ దీపాలు
 గూడై పెట్టులేదింగ. అర్ధల మీన దొర
 కుర్చేసుకొని కూకున్నదు. గాయన పక్కన
 ఇంగోగాయన ఎవరో గూకున్నదు.
 యాడికెల్లాచ్చిందో యేమా నల్లద్దాలు
 వెట్టుకొన్నాడు. నాతరీళ నల్లగ కనపడతదో
 సిత్రం మంది దొరసుట్టు మూగిస్తు. నేను
 వోయి సూతును గద ఆ కొత్తగాచ్చిన
 పెద్దమంచి అంగి సిత్రంగుండది.
 తమాసంటే తమాసనుకోరాదు. అంగి
 ఎర్రగలేదు. కరెగలేదు. దానిమీద తేళ్ల,
 పాములూ, గాడురులూ, పందులూ,
 మనుసులూ, అచ్చరాలూ అన్నండయి
 సూడు. ఒక్కరంగా ఏం లెక్క అన్ని
 రంగులుండయి. నేను రంగుల లంగయ్య
 అంట వెట్టు వోని పేరు. బాగోతం
 ఆల్పైందంటని గాయన నిలఱి సబ
 జిప్పె, మనమంత మొద్దులమంట, న్యాలం
 అన్యాలం ఏదెల్పుదంట. గలీజులమంట,
 రకంగిట్ట గట్టమంట. ఇమానం లేదంట.
 ఇంగేమేమా గిట్టు జెప్పిండనుకోరాదు,
 సదుపుకోండి. ఊరు సాపుగా పెట్టుకోండి.
 టీకాలు గిట్ట తీపిచోగ్రండి. మీరు

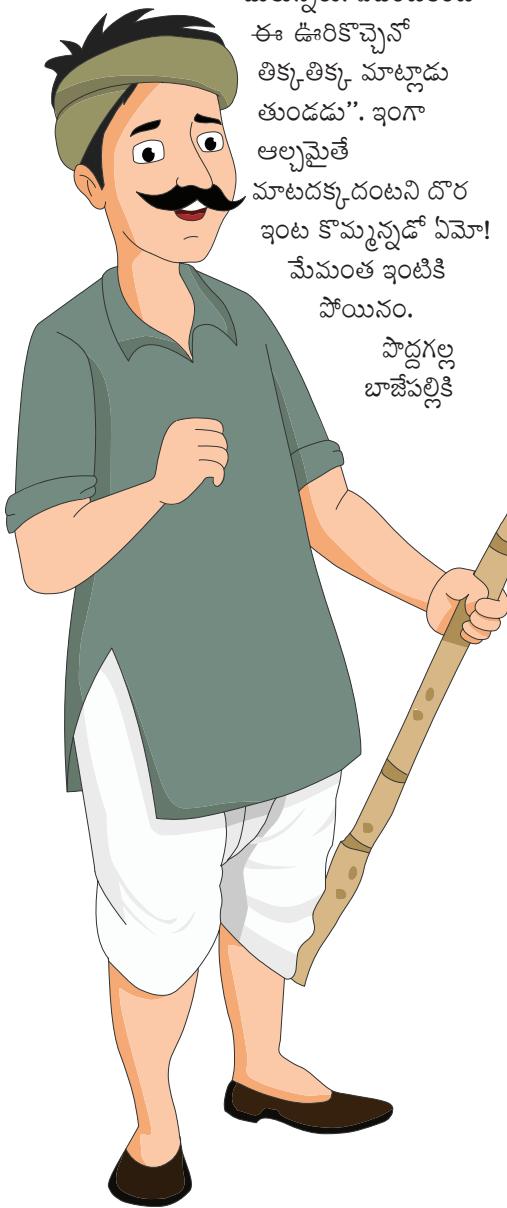
మంచోళ్ళు, చదువు నేర్చుకోండి అంటని
శానామంది పట్టుంకెల్లాచ్చి సెప్పిపోయి
రిగద నారిగాని ఇసుంటోన్ని ఎన్నడూ
చూడలేదు.

“సుతారం చెప్పవట్టివి. గట్టంకట
శానమంది ఇసుంటోల్లు గనపడతరు.
గిట్టదిట్టరనుకో. సర్కార్ల కొలువు జేసేటోల్ల
గూడ్చు గిసువంటి అంగులే
తొడుగుతరు” అన్నడు లింగన్న.

“ఇంత బుర్జు ఉండేది. ఇయాల్ల
బాగోతం గిట్టేం ఏం లేదంటని దౌర
మమ్ముల్నందర్ని వొమ్మంటని, రంగుల
లంగయ్య సబ జప్పుంటే దౌర ఎనక
నిలబడ్డ మనుషులు గుసగుసలా

డుకున్నరు. వీడేంటికంట
ఈ ఊరికొచ్చేనో
తిక్కతిక్క మాట్లాడు
తుండడు”. ఇంగా
ఆల్పమైతే
మాటదక్కదంటని దౌర
ఇంట కొమ్మన్నడో ఏమో!
మేమంత ఇంటికి
పోయినం.

పొద్దగల్ల
బాజేపలికి

యాడికెల్లాస్తుండరో

**తప్ప దారమంది. పెంట
సామానుండబి. నిలవడదమంట
సోటులేదు. కొందరేమో
పండుకున్నరు. అదేందో, పైసలు
సమానంగనే ఇచ్చి దొరల్లాక
పండు కోకపాటేపేమాయెనో,
రంగు లంగయ్య ఎవరీ
నొంగటోడు కుల్చిమిన గూశుంట
వోన్ని బాసలబిట్టి లేపిండు.
ఊకెనన్న గూసిక తిట్టవట్టిందు
డబ్బునీళ్ళందర్లు. ఇంగో
టేసనొచ్చినాంక ఆడ వో
అడిపిల్లక్కించిరా పాపం పాశరణ.
సంకల పిలగాడుండదు.**

పోవాల్యంటని రైలెక్కనీకి టేసనకు
వోయిన బాజపల్లిలోనే ఉండై గుండ్కులు,
అండాలు, పగ్గాలు గిట్ట, నాతిరి రంగు
లంగయ్య కనపడ్డడు. ఇయాల్ల గాడేంటికి
ఆల్పమైంది. రైలోల్ల నూరికి
దిట్టిండగా అయ్య.
తిక్కట్లకేమో పైసలు
దీస్కుంటరంట గాని ఇంత
జం జెయ్యరంట. సర్కారోల్లకు
పైసలతోనే అక్కెరుండదంటగాని
మందికి మేలుజెయ్యరంట
లేదంట. అంటని ఏమేమో
తిడుతుండదు. జరసేపటికి
గాడొచ్చినాన్న గాయనేడబులేక్కిండొ
నేనదే డబులేక్కిన. యాడికెల్లాస్తుండరో
తప్ప దారమంది. పెదింత సామానుండబి.
నిలవడదమంటే సోటులేదు. కొందరేమో
పండుకున్నరు. అదేందో, పైసలు
సమానంగనే ఇచ్చి దొరల్లాక పండు
కోకపాటే ఏమాయెనో, రంగు లంగయ్య
ఎవరో నొంగటోడు కుర్చుమిన గూశుంటే
వోన్ని బాసలబిట్టి లేపిండు. ఊకెనన్న
గూసిక తిట్టవట్టిందు డబుల్లోళ్ళందర్ని.
ఇంగో టేసనొచ్చినాంక ఆడ వో
అడిపిల్లక్కించిరా పాపం పోరది. సంకల
పిలగాడుండదు. నెత్తిన మాటుండది
పాపం! ఎంతదూరం కెల్లి వచ్చిందేమో

ఎగెతేకు తుండింది. సెష్టులోస్తుండై దానికి.

కొంత మంది దుడ్డగాంధ్ల అగ్గార్లగిట్ట
సదుపుతుండారు. కొంతమంది పురాస్తుగ
గూళోని పత్తాలాడుతుండారు.

అంతమందిల, సదుర్తే సోటు లేకపోలేదు.

యెళ్ళక పోయాగ నాకు లేకపోతే
లేకపోయెగాని గా పిల్లకు జరచోటు
యియ్యక పోయిరి. రంగు లంగయ్యను
జూచి “ఆ పిల్లతల్లి మీద గూడ్చ

దయరాదా నీకు. పెద్ద పెద్ద ముచ్చట్లు
జెప్పవ జరసోటియ్యంట నడిగిన దైర్చుం
జేసి. వోనికి కోపముచ్చి, మాతాన టిక్కట్లు
లేవంటని, మేము గాడ్చులమంటని
ఏమేమో తిడ్చుంటే తిక్కట్లు
సూసెటాయునొచ్చిండు. మేమంత

టిక్కట్లు సూపించినం. రంగు లంగయ్య
నడిగిండు. తిక్కట్లులేదు పిక్కట్లు లేదు.

“సారీ! సారీ!” అనే అంటాడు గాని
తిక్కట్లు సూపియ్యదు. ఈసారి
తిసుకుంటనే మతలబో ఏం పాడో, ఆ
పిల్లతల్లి దైర్చుమొచ్చిందనుకో. కై
మనంటలేచింది. వోనిమీదికి, వీని నోట్ల
మన్మహాయ్య! వీన్ని కచ్చేరికి పట్టించు
దొరా! మాతాన తిక్కట్లు లేవంటని
తిడ్చున్నపుటిమంచి, పండుగ
సాయగాడున్నట్లున్నడు వీని పీగిల్ల
బైరూపులాల్లలాక, పగటేశగాల్లలెక్క
ఏసేసుకోని మందిన బెదిరస్తుండడు”
అంటని ఊపుడూపింది. గిసుంటోల్లందర్ని
దిట్టాల్నంటని నాకు దూప ఉండది శానా
కాలంసంది. ఇన్ని ఒద్దులైన నాకు
కలిసిరాలె. ఇనిస్పిటురు వోన్ని
దోడుకపోయిందు యాడికో..

ఇన్నాడు లింగన్న. గిసుంటోల్లింగా
ఉన్నరు మన దేశంపోంటి. మనం జుర
చదువుకుంటే వీళ్ళను ఏడు చెర్ర లీల్లు
దాపించుచ్చు. మాపటాల సదుపుకోను
వోదుంటే తీరేనా. ఇంటి గాల్గుడుండది
గద, మల్లప్పుడన్న రా.”

లింగన్నల్లి పోయిందు. కోడెదూడ
వెంటవెట్టోని చేతులో పెండ గంప
తిస్సోని మల్లి వచ్చి బువ్వ దిందువురా
అంటని లోపలికి పిల్చింది.

(1956 “పరిసరాలు 2” కథ
సంకలనం నుండి)

అంటాలతో తాను ప్రస్తుతం కొనసాగే ప్రపంచానికి నిత్య సంఘర్షణలో ఉండే ఓ వ్యక్తి మానసిక స్థితి, దానితో పాటు అతని కోసం అతని కూతురు పడే ఆరాటం ఈ చిత్రంలో ప్రధానమైన ఇతివృత్తం. రచయిత, దర్శకుడు ఫ్లోరిమాన్ జెల్లర్ అంటోని కల్పిత లోకంలో చేసే నిపోరం వాస్తవ పరిస్థితులను కళాత్మక దృష్టితో చిత్రించారు. Florian Zeller మాప్టర్ పీన్గా చెప్పుకోగిన ఈ చిత్రం అంటోని ఒక భౌతికగా ఆరోగ్యవంతుడైన వ్యక్తి అతని కూతురు అన్నే (Anne)లు వాదించుకోవడంతో మొదలొతుంది. ఆ చర్చ అంతా అతని నిర్ద్రఖ్యాతేఖరి మీదే జరుగుతుంది. అంటోని క్రమంగా తన మనసులో పెరుగుతున్న మానసిక వైకబ్యాన్సి గుర్తించ నిరాకరిస్తాడు. అతనికి తెలియకుండానే అతనికి గొప్ప దృశ్యాలు కనబడుతుంటాయి. ఇది అంటోని అంతరంగంలోని అస్తవ్యస్త ప్రపంచాన్ని ప్రేక్షకునికి అర్థం చేయస్తుంది. Zeller ఈ కొనసాగింపుకు ఒక అనూహ్యమైన ఫలితాంశం చూపిస్తాడు. కదలికలకు దర్శకుడు సానుభూతి కలిగేలాగా చిత్రిస్తాడు. కథాగమనంలో దానికి నేపథ్యమైన చీకటి సత్యాలు కొన్ని వెలికివస్తాయి. ఇలాంటి అంతరంగ ఘర్షణ రోగికి వైద్యం చేసే వైద్యులతో సహా ఎంత అంతరంగ అవగాహన ఉన్నవాట్లు కూడా చూడలేరు.

ఈ చిత్రికరణ దర్శకుడు Hopkins, Colman అనే అవార్డ్ విన్సర్స్ అయిన నటులను ఎన్నుకోన్నాడు. హవ్కిన్ అంటోని పాత్రలో పునరుత్సానం చెందారు. ఒకసారి అంటోని కూతురు అన్నే (Olivia Colman) అంటుంది. "He has his ways" ఈ మాటల్లో తండ్రిపట్ల ఆమెకి అభిమానం కనబడుతుంది. ఇట్లాగే తండ్రికూతుట్ట పరస్పర ప్రతిస్పందనలతో ఈ చిత్రం కొనసాగుతుంది. ఈ Colman అపూర్వ నటనకు Imogen Poots, Mark Gatiss, మరియు Rufus Sewe లాంటి ఇతర నటుల సహకారం తోడైంది. ఒక మానసిక వైకల్యం కలిగిన వ్యక్తి ఊహచిత్రానికి కళాకారుల సహజనటన తోడై చిత్రాన్ని బాగా పండించింది. Zeller దర్శక ప్రతిభతో ఇది కేవలం చలనచిత్రంగా కాకుండా మన కనులముందు కదలాడే యథార్థ జీవితర్పుశ్యంగా నడుస్తుంది. ఒక స్థల ప్రపంచం మరియు ఊహచిత్రం వాస్తవ చలన శీలనంగా చూపడంలో దర్శకుడు కృతాకృత్యుడోతాడు. ఈ చిత్ర యూనిట్ సమిష్టి కృషి చిత్రంలో అడుగుగునా కనిపిస్తుంది. చిత్రానికి Zeller తో పాటు Hampton అట్లాగే నిర్మాతగా David Parfitt పనిచేశారు.

చిత్రం: బి ఫార్మర్
దర్శకుడు: ఫ్లోరిమాన్ జెల్లర్
భాష: ఇంగ్లీష్

య
మ
మ

౩

వీరుల స్మితి

వెలపాటి రాంరెడ్డి

క్రీ.శే. చిలుకమ్మ కేశవరెడ్డి
గార్లకు 1932లో రేవులపాటి
గ్రామం (ఈనాటి జనగామ
జిల్లా)లో జన్మించిన వెలపాటి
రాంరెడ్డి ఆంగ్లంలో ఎం.వి.
చేసిన విద్యావంతుడు. ఆదర్శ
ఉపాధ్యాయుడిగా
సేవలందించిన ఆయన నాటి
ఉద్యమ నాయకులు కల్పకుంటల్లు
చంద్రశేఖర్ రావుచే రాష్ట్ర
ఉత్తరమ సాహితీ వేత్తగా
బిరుదుపాందారు. తెలంగాణ
కవి, పద్యకవి, ఉద్యమ కవి
లాంటి బిరుదులు ఆయనను
వరంచాయి. తెలంగాణ
కావ్యం, వీర తెలంగాణ,
వెలుగుదీపం లాంటి పుస్తకాలు
ప్రచురణలు పాందాయి.
ఆయన సులభశైలికి చారిత్రిక
ధృష్టికి నిదర్శనంగా ఉన్న రేగుల
గ్రామ చరిత్ర కవితా సంపుటి
నుండి ఈ పద్యాలను తంగేడు
పారకుల కోసం
మీ ముందుకు...

వెలపాటి వీరారెడ్డి

వచ్చి రజాకార్ల నగవె
చచ్చితిమని యువకులు వ్యవసాయపు చేలన్
చొచ్చియు రక్షణ పొందుదు
రెచ్చబీ ఆపద యిదంచు ఏడ్చురురకటా

మూడుకాళుల ముదుసలి మూల్చుకుంటు
చేతకర్మను ఆసర చేసికొనియు
లేచి, కుంటుచు మెంటుచు చూచుండ
పాడుబడిన బొందొకటి కన్నడెను! ఏదు
అసరా దొర్కె నట్టుల అందునక్కె-
వేటకూడాకుందును వచ్చి ప్రేల్చినాడు
గుండునొక్కటి, మా యొక్క గుండెచెదర!

గిల గిల గిల గిల తాతా
కిల కిల కిల కిలను వారి కేరింతలునున్
విల విల విల విల యేడ్చులు
చెలొ చల్ చల్ చళ్ళటంచు జీవులవాయున్

గాయల పెద వెంకయ్య

సీ॥ నీవటే రాతిరి నిదురకాచి కాచి
గుట్టెక్కి కేకలు పెట్టినావు!
నీవటే కండువన్ నిలువెత్తి ఊపుచు!
ఎత్తుకు వైయెత్తు యేసినావు!
నీవటే రజకార్లనెటునుండి వచ్చిన
యువతను కాపాడు చుండినావు!
నీవటే గ్రామానికెల్ల రక్కకుడ్వై
నేడు మా హృదయాన నిలిచినావు!

గీ॥ గుట్ట చూడగా నీవేను గుర్తు వత్తు!
గిర్దె బండకు నీవలై పెద్ద పేరు!
హరిజనుడవటే మాపాటి హరివినిపు!
సర్వసుఖములందుత నీకు స్వర్గమందు!!

సాహిత్యంలో మహమ్మారీ - సాహిత్య విచికిత్స

సాహిత్య ఉలోవి మహమ్మారుల లాంటి అంటువ్యాధులపై విశ్లేషణ....

డా॥ వి. త్రివేణి
99514 44803

‘సా’ హిత్యంలో మహమ్మారీ....!’

ఈ మాట ఆశ్చర్యం, భయాత్మాతం కలిగిస్తుంది. ఒక విధంగా ఈ విశ్లేషణ ‘సాహిత్య విచికిత్స’ (Literary Therapy) గా ప్రయోజనం పొందుతుందని విశ్వాసం. మహాభారతంలో పుట్టిన ముసలం యాదవ వంశాన్ని మొత్తం తుడిచిపెట్టింది. ఆ ముసలం ఆ కాలంలో ఒక వైరన్ అయి ఉండవచ్చు కదా! 1347-1351 మధ్య కాలంలో నీడు కోట్ల ప్రజల ప్రాణాలను పారించిన ‘బ్లక్ డెట్’, వందేళ్ళ క్రితం 1918-1920 మధ్య కాలంలో రెండు కోట్ల మందిని పూతమార్చిన ‘స్టోన్ ఫ్లో’, దశాబ్ద కాలం క్రితం ‘సార్స్’, ‘ఆంగ్రోక్స్’ వంటివి మహమ్మారిలా వ్యాపించి కోట్ల జనాన్ని పొట్టునబెట్టుకున్నాయి. వందేళ్ళకు ఒకసారి పుట్టుకొని వచ్చే ఒక్క రకం మహమ్మారి (అంటువ్యాధి) ఈ భాషా మీద ఒక్క రకం ఆధిపత్యం చలాయించి వెళుతుంది. అందులోనూ నేటి కరోనా వైరన్ ‘కోవిడ్-19’ పేరుతో విభిన్న తరఫోలో ప్రభావాన్ని చూపుతూ తన రూపాన్ని ఎప్పటికప్పుడు మార్చుకుంటూ విద్యంసం చేస్తుంది. ఈ నేపథ్యంలో కరోన మహమ్మారిని పోలిన ప్రస్తావన మన సాహిత్యంలో ఎలా వర్ణించబడిందీ? చికిత్స విధానం ఏధంగా నీర్దేశించ బడిందీ? వంటి విశ్లేషణలో ఈ వ్యాసం

పూర్వరంగాన్ని సిద్ధం చేసుకుంది. పురాణాలు, వేదాలు, రామాయణం, మహాభారతం, భాగవతం, జానపద సాహిత్యంలో వేర్కొనబడిన మహమ్మారి (అంటువ్యాధుల) ప్రస్తావం, పరిణామ క్రమం, పర్యావరసానం, ఫలితాంశం వంటివి ఈ వ్యాస పరిశీలనలో భాగం.

అష్టాదశ పురాణాల్లో శివపురాణం ఒకటి. వీటన్నింటిలో భవిష్యవాణి విశిష్టమైంది. అందులో ‘కరోనా రక్కాకపచం’ ఒకటి కనిపిస్తుంది. ఆపదలో ఉన్నవారిని, దుఃఖితులను రక్షించమని పరమేశ్వరుర్ణి స్తుతించడం దానికి గల ప్రాధాన్యాన్ని తెలుపుతుంది.

**శ్లో || త్యం కరుణాపతారోసి |
కోరోనాభ్యా విషాణదృక్ |**

రుద్ర రూపశ్చ సంహర్తా | భక్తానామ భయంకర: ||

‘ఓ పరమేశ్వరా! మన్ము కరుణావ తారుడవు. భక్తుల పాలిత అభయం కరుడవు. రుద్ర రూపుడవు. ‘కోరోనా’ అనే పేరుగల సూక్ష్మమైన క్రిమిని నశింపజేయుడవు.’ అని ప్రార్థించడం భవిష్యవాణికి సంకేతమవుతుంది. మహేశ్వరుడు, మృత్యుంజయుడు అయిన మహాదేవుడు (శివుడు) మృత్యువుగా, మహామృత్యువుగా లోకానికి హాని చేస్తున్న కరోనాను ధ్వంసం చేసి సమస్త భూలోక వాసులను రక్షింపమని ప్రార్థించడం ఈ రోజు

అందరికి అత్యవసరం.

శ్లో || మృత్యుంజయ మహాదేవ |

కోరోనాభ్యా ద్వ్యాషాముతః: |

మృత్యోరపి మహామృత్యో | పాపిమాం శరణాగతమ్ ||

ఈ ‘కరోనా’ మహమ్మారి చీనా దేశంలో పుట్టి విశ్వానికి మహావిషపత్ర

కలిగిస్తుందనే విషయం ‘శివపురాణం’లో స్వప్తంగా ఉంది.

శ్లో || చీన దేశే జనిం లబ్ధ్య

భూమా విష్వాక్ష సర్వతః: |

జనాతంకాద్వ్యాషోఽర్మా

సర్వతః: పాపో శంకర ||

సముద్రంలో కాలకూట విషం పుట్టి లోకాన్ని అతలాకుతలం చేసినప్పుడు ఆ శంకరుడే దానిని తన కంఠంలోకి మ్రింగి లోకాలను రక్షించాడు. మృత్యువుకే దేవదేవుడు శివుడు జగత్తిత ఆయన.

వేదంలో అశ్వినీ దేవతల వర్ణన అద్భుతంగా ఉంది. అశ్వినీ దేవతాద్వయం అకుంటిత విశ్వాసం కనబరిచారు. ‘సత్యం కనిపించనప్పుడు విశ్వాసమే మహాత్తు’ అని తెలియబరిచారు. ఇద్దరు అశ్వినీ దేవతలది విడదీయరాని అనుబంధం. 50 సూక్తాలతో 400 సార్లు అశ్వినులను వేదం స్తుతించింది. అశ్వినులు దర్శనియులు. ప్రపంచానికి అభ్యదయాన్ని కలిగించే వీరు జీవజాతిమి చీకటి నుండి వెలుగులోకి నడిపిస్తారు. వీరు సర్వజ్ఞులు,

మధుమయులు, సకల శుభాలకూ ప్రభువులు. ఒక్క పనికి ఒక్క విశిష్ట రూపాన్ని ధరిస్తారు. వీరు ప్రపంచ పోషకులే కాక ఉత్తమ పాలకులు కూడా. మనిషి జీవితయాత్రను పరిపుష్టం చేయగల దేవతలు. మనకు మూడు పూటలూ భోజనంతో పాటు అభయం, ఔషధలు, సాభాగ్యం అందించగల దయా స్వరూపులు. జీవితాలను నిలబడుతూ ఎలాంటి యుద్ధాల్లోనైనా, కష్టాల్లోనైనా, అనిశ్చిత పరిస్థితులల్లోనైనా విజయాలను ప్రసాదించేవారుగా వేద విజ్ఞానం వీరిని ప్రశసనిస్తున్నది. లోకంలోని ప్రాణుల కష్టాలను పోగొట్టి వారిని రక్షించడం అశ్చినుల ప్రధానకార్యం. అది కూడా అతి శ్రీపుంగా రక్షిస్తారను వేరు వీరికుంది. దేవతలలో ఎంతో ప్రాణ్యంగా గల వైద్యులుగానూ వీరిని పండితులు చెప్పారు. ఔషధాలతో మనుషులను రోగిము క్రూలను చేస్తారంటారు. అందుకే వీరు ఆరోగ్యదేవతలుగా వేరు పొందారు. వీరు చేసే ప్రతిపని అధ్యాతమని వేదం వర్ణించింది.

క్రిమి కీటకాదుల వల్ల భయందోశనకు గురైన ప్రజలకు వైద్యులు ఏపిథంగా అభయం ఇవ్వాలో ‘అధర్యవేదం’ విపరిస్తుంది.
శ్లో ॥ ३० ఇంద్రస్య యామహీ ర్ఘషత్
/ క్రిమేర్యిష్టస్య తర్ఫణీ ॥
తయాపినష్టి సంక్రిమీన్/
దృష్టాఖల్యా ఇహ్ ॥

(2 ప్రకరణం -31సర్గ - 1 శ్లోకం)

“ఓ మానవుల్లారా! మీరు రోగికారక క్రిములకు భయపడవర్ష, వైద్యులమైన మేము పరమాత్మ ఇచ్ఛిన వేదజ్ఞానపు వెలుగులో సమస్త రోగకారక సూక్ష్మ క్రిములను చంపగలం. తగిన మూలికలతో ఔషధాలు తయారుచేసి, లేదా ఆ మూలికలను అగ్నిపోత్రాత్రంలో ఆహారులుగా ఇచ్చి క్రిములను నిర్మాలించగలం. శనగలను తిరుగలిరాతిలో వేసి పిండి చేసే విధంగా సమస్త క్రిములను నాశనం చేయగలను.” అధర్య వేదంలో క్రిమిసంహారక సూక్షం

‘వైద్యుడనైన’ నేను

లోకంలో కనిపించేవి, కనిపించ కుండా ఉండేవి అయిన రకరకాల రోగకారక క్రిములను నాశనం చేయగలను. భూమి మీద పాకేవి, దుఃఖానికి కారణభూతమైన విషపూర్ణ లతమైన అన్ని క్రిములను నశింపజేయగలను. జైపురాలతో నిర్మాలించగలను. తలగడ బిండ్లలో దూరే సూక్ష్మజీవులను కూడా నశింపజేసే శక్తి వేదవచనాలకు ఉండనేటి బోధపడుతుంది.

ఒకటి ఉంది. దానిని ఈ సందర్భంగా పరించి సమధిక ప్రయోజనాన్ని, ఈశ్వరానుగోప్యాన్ని పొందవచ్చిని వేదజ్ఞానుల అభిప్రాయం.

శ్లో ॥ ३० దృష్టమ ర్ఘషమ తృహము ధోకురూము తృహము ।

అల్లం దూష్యర్యాన్ ఘలవాన్ క్రిమీన్ వచనా జంభయమసి ॥ (2-31-2)

ఇది వేదంలో కనిపించే క్రిమినాశక ఉపదేశం. పరమాత్మ స్వయంగా చేస్తున్న ప్రకటన ఇది. వైద్యుడనైన నేను లోకంలో కనిపించేవి, కనిపించకుండా ఉండేవి అయిన రకరకాల రోగకారక క్రిములను నాశనం చేయగలను. భూమి మీద పాకేవి, దుఃఖానికి కారణభూతమైన విషపూర్ణ రితమైన అన్ని క్రిములను నశింపజేయగలను. ఔషధాలతో నిర్మాలించగలను. తలగడ బిండ్లలో దూరే సూక్ష్మజీవులను కూడా నశింపజేసే శక్తి వేదవచనాలకు ఉండనేది బోధపడుతుంది.

శ్లో ॥ ఉద్యన్నాదిత్యః క్రిమీన్ హంతు ।
నిల్మాచన్ హస్త రశ్మిభిః యే అష్టః క్రిమ యోగి ॥ (2-32-1)

ఈశ్వర స్పష్టిలో స్మాక్తాత్మ సూర్యుడే ఉదయాస్తమయాలలో తన కిరణాలతో పృథివీ (గవి)లోని అన్ని రకాల క్రిములను నశింపజేస్తున్నాడు. సూర్యరశ్మికి క్రిమికీటకాదులను నశింపజేయడంలో అపూర్వమైన రోగినిరోధకశక్తి ఉంది.

రామాయణ విశిష్టత కలది యోగవాణిష్టం. శ్రీరాముడికి వశిష్టుడు చేసిన బోధ గల ఈ గ్రంథం 32 వేల శ్లోకాలు కలది. ఉత్సత్తి ప్రకరణంలోని 69వ సర్గాలో విశాచిక అనే వ్యాధి గూర్చిన ప్రస్తావన చేయబడింది.

శ్లో ॥ దుర్జోజనా దురారంభా మూర్ఖ దృష్టితశ్యయా!

దుర్జోజన అంటే రకరకాల జంతు మాంసాలు తినే వారని అర్థం. కుక్క, పిల్లి, గళీలాలు, కోతి మాంసాలు దుర్జోజనాలుగా పరిగణిస్తారు.

దురారంభా అంటే దుష్ట సంకల్పాలు కలిగిన వారని అర్థం. కలహ మనస్తత్తుం కలవారు. యుద్ధకాండ్ల కలవారు. దురుద్దేశంతో పనులు చేసేవారు. ప్రపంచ దేశాలతో వైరం పెంచుకొనేవారు. ఆ నేపథ్యంలోనే ముందస్తుగా జీవాయు ధాలను తయారుచేసుకొని ప్రయోగించడానికి సిద్ధంగా ఉండే చర్యలను దుష్ట సంకల్పాలు అంటారు.

వాళ్ళ దగ్గర మొదలై మొత్తం ప్రపంచాన్ని నాశనం చేసే అవకాశం ఉంది. యోగవాణిష్టంలో కొన్నివేల ఏండ్ల క్రితం రామాయణకాలంలోనే చెప్పబడింది.

మరొక ఆశ్వర్యకర విషయమేమిటంటే వ్యాధి లక్షణాలు ఉన్నాయా లేవా అని గుర్తించడం కూడా కష్టమవుతుందనే విషయం యోగ వాణిష్టంలోనే ఉంది.

శ్లో ॥ సగుణం విగుణం జంమాశ్చయా ।

దీనికి పరిష్కారం కూడా మందు రూపంలో చెప్పబడిందని శాప్రవేత్తల పరిశిలనలో వెల్లడైనది.

శ్లో ॥ ఆకురం జంతయే! చెంద్రే రసాయన హృదిష్టితం

అజరామరణం యుక్తం ముక్తం పర్యాతి: భ్రమహి

ఈ శ్లోకం అర్థం ప్రకారం చంద్రసంబంధ వస్తువులు దీనికి మందుగా పనికివస్తాయని పండితులు భావిస్తున్నారు. నవరత్నాలలో ముత్యాలు చంద్రగుణం కలవి, నవధాన్యాలలో చియ్యం, కందులు, పెనలు చంద్ర

సంబంధమైనవి.

ఈ విధంగా నాలుగు పాదాల మంత్రాన్ని యోగ వాళిష్టంలో తెలుపడం జరిగింది. యోగవాళిష్టంలో శ్రీరాముడికి వశిష్ట మహార్షి 'కర్కట' అనే వ్యాధి గురించి ప్రస్తుతించినట్లు ఉంది. ఊషిరతిత్తుల్లో రక్తాన్ని పీల్చే మహామార్గి పుడుతుందని ఈ కర్కటి హిమాల యాలలోకి వెళ్లి స్థిరమవుతుందని బోధపరిచారు. కర్కటి అంటే కిరీటం అని అర్థం. కర్కటి లేదా విశాచిక అన్యబోధి, ఆయసి, అనాయసి, జీవసూచిక అంటారని శ్రీరాముడికి వశిష్ట మహార్షి ప్రబోధించారు.

అయసి అంటే లోహమహి, అనాయసి అంటే కంటికి కనబడని సూక్ష్మ జీవి. జీవసూచిక అంటే రక్తాన్ని పీల్చే అతి సూక్ష్మ జీవి. హిమాలయ ప్రాంత పరిసరాలలో మానవ జాతిని హారించడం కోసం కర్కటి స్పష్టించబడిందని వశిష్టముడు పేర్కొన్నాడు. యోగ వాళిష్ట రామాయణంలో ఉత్సత్తి ప్రకరణంలో కర్కటి ఉత్సత్తి గురించి ఉందని సండితుల అభిప్రాయం. నేడు ప్రపంచాన్ని భయబ్రాంతులకు గురి చేసే కరోనా వైరస్ కర్కటి ఉత్సత్తికి సరిపోయి ఉందని అంటారు. ఇది సూక్ష్మితత్త్వం అనే భాగంలో ఉంది.

భారతీయ పురాణాల్లో ఇతిహాసాల్లో అనేక రకాలైన బ్యాక్టీరియా, వైరస్లు వీటికి సంబంధించిన అనేక విషయాలు, నివారణ చర్యలు తెలుపబడ్డాయి.

నేటికే ఆధునిక విషయాలను మన ఆచార సంప్రదాయ పద్ధతులలో కలిపి అందజేశారు. ఎవరైనా చనిపోతే పద్మాలుగు రోజుల పాటు వైరస్ ఆ ప్రదేశంలోనే ఉంటుందనే ఆరోగ్య సూత్రం ప్రకారం 'మైల' అని అంటుకోనివ్వక పోవడం మన దేశ ఆచారం. అలాగే దూరంగా ఉండి రెండు చేతులు జోడించి నమస్కారం చేయడం వంటివి ప్రత్యేకంగా మన భారతీయ సంస్కృతిలో మిథితమయ్యాయి.

త్రైతాయుగంలో శ్రీరాముడు తన

అర్ధాంగి సీతమ్మ వారిని కోల్పోయి కిమ్ముందలో దుఃఖ సముద్రంలో మునిగిపోయాడు. తన ప్రభువు సుగ్రీవుని ఆజ్ఞలో రావణాసురుని అంజనేయుడు అన్ని హర్షాలను అంజనేయుడు అన్యేపించాడు. సీతమ్మ జాడ ఎక్కడా కనిపించకసోవడంతో హనుమ నిస్సుహకు లోనయ్యాడు. కిమ్ముందలో తన ప్రభువు సుగ్రీవుని వద్దకు వానర మిత్రుల వద్దకు, రామ లక్ష్మీలు వద్దకు రిక్త హస్తాలతో తిరిగి వెళ్లి సీతజాడ తెలియలేదని చెప్పి అనేకుల ఆత్మాపూతికి కారకుడు కావడం ఇష్టం లేని హనుమంతుడు తానే ప్రాణత్యాగం చేయడం మేలనుకున్నాడు. పలు ఆలోచనలతో, తన అనంతరం సంభవించగల తీవ్ర పరిణామాలతో ఆందోశనకు గురైన హనుమంతుడు మరణాలు పరిష్కారం కాబోవన్న నిశ్చయానికి వచ్చాడు. ఆ క్షణంలో వాల్మీకి మహార్షి హనుమంతుడి గళం నుండి ప్రపంచానికి అందించిన మహత్తర సందేశం. 'జీవన్ భద్రాణి పశ్యతి' సీతాన్వేషణాలో అంజనేయుడు హతాశయ్యుడై ఆత్మత్యాగం ఆలోచన చేసినప్పుడు ఆయన ఆలోచన సరళిని మార్పి మహార్షి వాల్మీకి మానవాళికి 'జీవన్ భద్రాణి పశ్యతి' (బతికియుండిన సుఖముల బడయవమ్య) అనే సందేశాన్ని అందించాడు. అంటువ్యాధులు

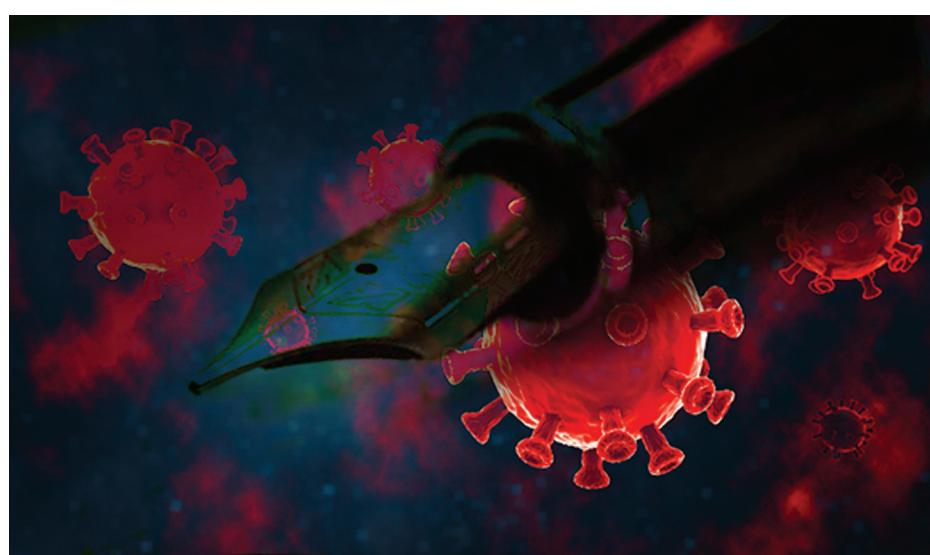
సంభవించినప్పుడు ఇటువంటి మంత్రమే ఉపశమనం కలిగిస్తుందని పండితుల అభిప్రాయం.

రామాయణం, మహాభారతంలో శమీ వ్యక్తం ప్రస్తావన ఒకటి కనిపిస్తుంది. శ్లో|| శమీ శమీయతే పాపం, శమీ శత్రు విహాచిని ||

అర్జునస్య ధనుర్దారీ, రామస్య ప్రియదర్శినీ ||

త్రైతాయుగంలో ఆశ్వయుజ శుద్ధ దశమి నాడు శ్రీరాముడు ఆదిపరాశక్తిని జమ్మి ఆకులతో పూజించిన తర్వాత రాపణడితో తొమ్మిదిరోజులు యుద్ధం చేసి దశమి నాడు విజయం సాధించాడని రామాయణం చెబుతుంది. ద్వాపర యగంలో పాండవులు పస్సుండు సంవత్సరాలు అరణ్యవాసం ముగించుకొని ఏడాది అజ్ఞత వాసానికి వెళ్లేముందు తమ ఆయుధాలను జమ్మి చెట్టు మీద దాచిపెట్టి విరాటరాజు వద్ద కొలువుక వెళ్లారు. సంవత్సరం తర్వాత ఆయుధాలను ధరించి అర్జునుడు ఉత్తర దక్షిణ గోగ్రపూణాలలో కౌరవులపై విజయం సాధిస్తాడు.

ఆయుర్వేద వైద్యంలో చర్చ సంబంధ వ్యాధులకు మందుగా జమ్మి చెట్టు ఆకులు, బెరడు వినియోగిస్తారు. జమ్మి ఆకులనుండి పసరుతీసి పుణ్య ఉన్న చోట రాస్తే కుష్మా వ్యాధి నశిస్తుంది. జమ్మి పూవులను చక్కరతో కలిపి సేవించడం

వల్ల గర్భప్రావం జరగకుండా నిరోధించ వచ్చు. జమ్మి చెట్టు బెరడు, దగ్గ, అస్తమా మొదలైన వ్యాఘులకు ఒపధంగా పనిచేస్తుంది.

కురుక్షేత్ర సంగ్రామం అనంతరం ఒకనాడు కణ్ణ, విశ్వమిత్ర, నారద మహారూలు శ్రీకృష్ణుని సందర్భానార్థం ద్వారకకు విచ్చేస్తారు. ఏరు పురవీధుల్లో సంచరిస్తూ ఉండగా కొండరు ద్వారక యువకులకు చిలిపి ఊహ తట్టింది. ఆ యువకులు ఒకడికి ట్రై వేషం వేసి ఆ మునుల వద్దకు తీసుకొనిపోయి ఆ చిన్నదానికి ఆడబిడ్డ పుడుతాడో, మగబిడ్డ పుడుతాడో చెప్పమని అడుగుతారు. ఆ మహారూలు దివ్య దృష్టితో మొత్తం గ్రహించి ఆగ్రహంతో ఆడబిడ్డకాదు, మగబిడ్డ కాదు, ఒక ముసలం (రోకలి) పుడుతుందని, అది మీ యాదవ వంశం మొత్తాన్ని నాశనం చేస్తుందని జపించి వెనక్కు వెలిపోతారు. ఈ విషయం శ్రీకృష్ణునికి తెలుస్తుంది. విధిరాతను ఎవరూ తప్పించలేరు, యాదవవంశానికి కాలం చెల్లింది అనుకుంటాడు. మహారూల తపశక్తి పులితంగా ఆ యువకుడికి ముసలం జన్మిస్తుంది. ఆ యువకులు దానిని శ్రీ కృష్ణుని వద్దకు తీసుకొని పోతారు. శ్రీకృష్ణుడు అది యాదవ వంశాన్ని నాశనం చేసే ఆయుధంలా అనిపిస్తుంది. దానిని పిండి చేసి సముద్రంలో కలపమని ఆ యువకులకు చెబుతాడు. వారు దానిని పిండి చేసి సముద్రంలో కలుపుతారు. చివరగా ఒక ముక్కును అరగదీయలేక దానిని సముద్రంలోనికి పిసిరిపోస్తారు. పిండి చేసిన ముసలం మనల్ని ఏం చేస్తుందిలే అని యాదవ వంశం సంబరాలను చేసుకుంటారు. కానీ మునుల వాక్కు ప్రకారం మిగిలిన రోకలి ముక్కు తీరానికి కొట్టుకువచ్చి ఒకానోక చోట ఇసుకలో దిగబడుతుంది. సముద్రంలో కలిసిన రోకలిపిండి బడబాగ్ని వలె కాచుకొని ఉంటుంది. శ్రీకృష్ణునికి ఇవన్నీ తెలిసినా విధిరాతను తప్పించే శక్తి లేక మిన్నకుండి పోతాడు. యాదవులు నశించిపోవడం

ఇష్టంలేని కృష్ణుడు సముద్రానికి జాతర చేయమని సూచిస్తాడు. ఆజ్ఞను పాటించిన యాదవులు సముద్రతీరానికి వెళ్ళి సుష్మగా భుజించి, మద్యం సేవించి ఒకరు ఒకరు కలహించుకుంటారు. అంతలో సముద్రతీరంలో ఉన్న రోకలి తుంగను తీసుకొని ఒకరు మరొకరిని మోది చంపివేస్తారు. ఈ విధంగా అందరూ ఒక్కుగ్గా మరణిస్తారు. ఇక శ్రీకృష్ణుడి నిర్మాణం కూడా సమీపిస్తుండగా, తన అరికాలి పాదాన్ని లేడిపిల్ల రూపంలో బ్రహ్మింపజేసి బోయువాడి బాణం వేటుకు బలి అపుతాడు. చివరకు సముద్రంలో ఉపేస వచ్చి ద్వారకను ముంచేతుతుంది. భాగవతంలో పూతన, శకటాసురుడు, త్యావర్తుడు వంటి కథలు కూడా ... బాలకృష్ణుడిని చంపడానికి కంసుడు అనేక ప్రయత్నాలు చేశాడు. అందుకోసం గోకులంలోనీ పిల్లలందరిని చంపాలను కుంటాడు. కానీ అది అసంభవమని భావించి విరమించుకుంటాడు. తరువాత శిశువును గుర్తించే పనిని పూతన చేస్తుంది. విషపూరితమైన ప్రశ్నంతో బాలకృష్ణుని చంపబూని తానే మరణిస్తుంది. శకటాసురుడు ఎడ్డబండి రూపంలో వచ్చి బాలకృష్ణుని చేతిలోనే పాతుడవుతాడు. తదనంతరం శ్రీకృష్ణుడిని సంహరించే బాధ్యతను త్యావర్తుడు స్వీకరిస్తాడు. పగటిపూట అయినా మబ్బులు కమ్ముకొస్తున్నాయి. వాతావరణం చలబడింది. గాలి చలగా, మెల్లగా వీచసాగింది. అప్పటివరకు తల్లిచంకలో ఉన్న కృష్ణయ్య కిందకు దిగి ఆడుకుంటా నంటాడు. తల్లి దింపింది. వాకిల్లో అంబాడుతూ ఆడుకోసాగాడు కృష్ణయ్య. గాలి ఒక్కసారిగా తీవ్రరూపం దాల్చింది. సుడిగాలిగా మారింది. ధూళి ధూసరపు వాయు స్తుంభం ఒకటి నేల నుండి నింగికెగిసి పోతున్న చిన్ని కృష్ణుణ్ణి చూశారు నందగోకుల వాసులు. అదిచూసి యశోదమ్మ అంతులేని దుఃఖానికి లోనైంది. కొద్ది తడవైనాక, గాలి నిమ్మలించింది. మేఘాలు తొలిగిపోయి ఆకాశం నిర్మలమైంది. నందుని ఇంటి

ముందర వీధిలో ఈ చివరి నుండి ఆ చివరి వరకు విస్తరించిన ‘రాక్షస కశేరుం’ పడి ఉన్నది. విశాలమైన, ఉన్నతమైన ఆ రాక్షసుని వక్షప్పలం నుండి పోరాదుతూ దిగుతున్న చిన్ని కృష్ణుడిని చూసిన యశోద పరుగున వెళ్ళి, ఎత్తుకొని, గుండెలకు పాత్తుకుంది. గాలిని, ధూళిని దేహంగా చేసుకొన్న త్యావర్తుడు నిజరూపంతో మరణించాడు. త్యావర్తుడు ఒకనాటి ఉపేసకావచ్చు, అది మహామూర్తిగా ప్రబలి ఉండవచ్చు. దేవీ భాగవతంలో రక్తబీజుడి ప్రస్తావన ఉంది. దేవతల ప్రార్థన మేరకు రాక్షస సంహోరార్థం గౌరి ‘కొళికి’ రూపాన్ని ధరించి వచ్చింది. శంభ నిశుంభులను చంపడం ఆమె ప్రథమ కర్మయ్యం. దనుజులను చూసినంతనే ఆమె ముఖం క్రోధంలో నల్లబడింది. నల్లబడిన ఆ ముఖం నుండి ఖడ్డ హాస్త వ్యాప్తు చర్మాంబర ధారిమైన దేవి జనించింది. శంభ నిశుంభుల సేనాపతి రక్తబీజుడు కూడా దేవితో జిగిన యుద్ధంలో పాల్గొన్నాడు. కాళికాదేవి తన ఖడ్డం వేటుతో రక్తబీజుని తలను ఖండించింది. వాడు కిందపడి మరణించాడు. కానీ ఆశ్చర్యంగా అప్పటికప్పుడు వందల వేలుగా రక్తబీజులు ఉద్ధవించి, దేవితో యుద్ధం చేయడం ఆరంభించారు. అలా ఉద్ధవించిన వారినందరిని సంహరిస్తున్న గానీ మరల వేలు, లక్షల సంఖ్యలో రక్తబీజులు పుడుతూనే ఉన్నారు. యుద్ధానికి పస్తునే ఉన్నారు. దేవి జాగ్రత్తగా గమనించింది. తన కశలలో ఒక్కటిన చండికను రావించింది. మళ్ళీ దేవి రక్తబీజుని తలను నరికి వేసింది. ఆతని దేహం నుండి ఉద్ధవించిన రక్తంలో ఒకటి బోట్టు కూడా నేలమీద పడకుండా చండిక తాగివేసింది. ఈ విధంగా రక్తబీజ విస్తరణ ఆగిపోయింది. అతడు శాశ్వతంగా మరణించాడు. రక్తబీజ విస్తరణ అనేది ఒకనాటి మహామూర్తిగా ప్రబలి ఉండవచ్చు. రక్తబీజుడు తన కణాలను

వ్యాపరమకుంటూ పోవడం నేటి ఫైతిని తెలియజ్ఞుంది.

ఇవి పురాణాలే కావచ్చు. కానీ

ఈనాడు ప్రపంచ వ్యాపంగా విష్టరించి ‘కరోనా’ వీటిని గుర్తుకు తెస్తుంది. ఈ ‘కరోనా సురుదు’ మనముల పోలిట రక్కసి లాగా దాపురించాడు. నాడు త్యఙావర్తుని సంహరించిన శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ, రక్తబీజుడుని పాతమార్ధిన కాళికాదేవి ఇప్పుడు ఈ కరోనా ఆపద నుండి కాపోడాలని అందరి ప్రార్థన.

శ్లో ॥ ఓం నమో భగవతే మహా సుదర్శనాయ
వాసుదేవాయ ధన్యంతరయే
అమృత కలశ హస్తాయ సర్వభయ
వివాశాయ

సర్వరోగ వివారణాయ త్రైలోక్యపతయే
త్రైలోక్యనిధయే శ్రీమహావిష్ణు స్వరూప
శ్రీ ధన్యంతరి స్వరూప శ్రీశ్రీశ్రీ బౌషధచ

చక్ర

నారాయణా స్నాహా!

(శ్రీ ధన్యంతరి మంత్రం)

శ్లో ॥ వాక్షోత నేత్రాంప్రీ విహీన
జంతో:

వాక్షోత నేత్రాంప్రీ సుఖప్రదాయ
కుష్ఠోది సర్వోష్టత రోగహంత్రే
శ్రీ వైద్యనాథాయ నమః శివాయ

(శ్రీ వైద్యనాథ స్తోత్రం)

శ్లో ॥ సర్వరోగ ప్రశమని ।

సర్వవ్యాధి వివారిణి ॥

(శ్రీ లలితా సహస్రానమ రోగ వివారణ
నామం)

కుష్ట రోగం మరియు సర్వరోగాలను నశింపజేసే మంత్రాలు ఇవి. ధన్యంతరి మంత్రం ఆరోగ్య ప్రదాయినిగా కీర్తింపబడింది.

శస్త్ర చికిత్సకు ఆద్యుడు శుప్తత. నేడు వైద్యశాస్త్రం అసాధరణ స్థాయిలో అభివృద్ధి చెందింది. ఎంతటి కలినమైన శస్త్రచికిత్స అయినా నేడు చాలా సులువు అయ్యంది. కానీ వైద్యశాస్త్రంలో అత్యున్నత స్థాయి అయిన ఈ శస్త్ర చికిత్సకు ఆద్యుడు ఒక భారతీయుడు అనే విషయం చాలా మందికి తెలియదు.

దాదాపు 2800 ఏండ్రు క్రితమే శుప్తతుడు శస్త్రచికిత్సలు చేశాడు. అంతేకారు నేడు చాలామంది తమ బాహ్య ఆకృతి మార్పుకోసం చేసుకుంటున్న స్టాప్స్టిక్ సర్దర్కి కూడా ఈయనే మూల పురుషుడు. ప్రాచీన కాళిలో వివసించిన శుప్తతుడు సాధారణంగా మనిషికి సంక్రమించే 1100 రకాల వ్యాధులను గుర్తించి వాటి నివారణ పోయాలతో శుప్తత సంహిత గ్రంథాన్ని రాశాడు. 26 రకాల జ్యోరాలు, 8 రకాల పసిరికలు, 20 రకాల ముద్ర సంబంధ వ్యాధులను వగీకరించాడు. ఈ వ్యాధుల నివారణలో ఔషధాలుగా ఉపయోగపడే 760 రకాల ఔషధ మొక్కల వివరాలను భవిష్యత్త తరాలకు అందించారు. పరిశోధనల కోసం మానవదేహాన్ని పొడవకుండా ఎలా నిల్చ చేయవచ్చు అనే మార్గాన్ని కూడా ఈయన సులువుగా సూచించారు.

శస్త్రచికిత్సలో వాడదగిన 101 పస్తువులను ఆయన రూపాందించడం విశేషం. 64 రకాల ఖానిజాల నుండి మందులను ఎలా తయారుచేసుకోవాలో ఇందులో తెలుపబడింది. అంతేగాక జంతు సంబంధమైన అవయవాల నుండి కూడా ఔషధాలను తయారుచేసే వైద్య విజ్ఞానం ఈ గ్రంథంలో ఉంది.

శుప్తత సంహితలో సంపూర్ణ

చికిన్పాక్,

స్తోతోపాక్ వంటి అంటురోగాలు సంక్రమించినప్పుడు మన దగ్గర పాశచ్ఛు ముత్యాలమ్మ వంటి గ్రామీణ దేవతలను కొలుస్తుంటారు. నిజానికి వారు దేవతలు కారు. సాంక్రమిత వ్యాధులకు మందులు కనిపెట్టిన మొదటి వైద్యులు. పారపుకాలం నాటి చాలిత్తక ముఖ్యులు. ఆ తర్వాతి కాలంలో ఆర్యుల రాక మూలంగా ఇలాంటి విజ్ఞానమంతా ఆయుర్వేదంగా సంస్కృతభాషులో గ్రంథస్థమైంది.

ఆయుర్వేద శస్త్రచికిత్సా విజ్ఞానం ఇమిడి ఉంది. ఈ గ్రంథంలో ప్రధానంగా రెండు భాగాలుగా విభజించబడింది. మొదటిది పూర్వాతంత కాగా, రెండవది ఉత్తరాతంత. ఈ గ్రంథం 184 అధ్యాయలు ఉన్నాయి. ఆయుర్వేద శాస్త్రం ఈ గ్రంథంలో ‘అష్టాంగ హృదయం’లో వివరించబడింది.

పోచమ్మ, ముత్యాలమ్మ గ్రామదేవతల గురించి ఒక ప్రత్యేకమైన విషయం తెలుస్తుంది. చికిన్పాక్, స్తోతోపాక్ వంటి అంటురోగాలు సంక్రమించినప్పుడు మన దగ్గర పోచమ్మ, ముత్యాలమ్మ వంటి గ్రామీణ దేవతలను కొలుస్తుంటారు. నిజానికి వారు దేవతలు కారు. సాంక్రమిత వ్యాధులకు మందులు కనిపెట్టిన మొదటి వైద్యులు. పారపుకాలం నాటి చారిత్రక ముఖ్యులు. ఆ తర్వాతి కాలంలో ఆర్యుల రాక మూలంగా ఇలాంటి విజ్ఞానమంతా ఆయుర్వేదంగా సంస్కృతభాషులో గ్రంథస్థమైంది. కానీ కొన్ని పరిణామాల ఫలితంగా ఆయుర్వేదం సాధారణ జబ్బుల చికిత్సలకే పరిమితమైపోయింది. వైద్య-ఆరోగ్య అత్యవసర కేసులైన ప్రసూతి, ఎముకలు విరగడం, పాము, తేలు కాటు, పశువైద్యం వంటి సమస్యలకు నేటికే మన గ్రామాల్లో సజాతీయ వైద్యులే చికిత్స అందించడం చూస్తున్నాం.

వాస్తవానికి క్యారంట్లేన్, వైరియోల్సిస్ పోర్ట్ ఇమూనిటీ భావనలు భారతీయు మూలవాసులకు ఏనాడో తెలుసు. పోర్ట్ అంటే మంద. జంతుపులలో గాలిద్యూరా వ్యాపించే స్టోటకం చాయలు (స్తోతోపాక్) ఒక ప్రాంతంలో కనిపిస్తే గాల్రెల కాపరులు ఆ సమాచారాన్ని మిగతా గ్రామాలకు వేగంగా అందిస్తారు. గాల్రెలమందలకు అప్పటికప్పుడు పోర్ట్ క్యారంట్లేన్ నిబంధనను అమలు పరుస్తారు. తర్వాత పోర్ట్ ఇమూనిటీ ప్రక్రియకు వెళ్ళితారు. వ్యాధితో బాధపడుతున్న ఒక గౌరైన ఎంచుకొని, దానిని ఎలాంటి ఇస్టోక్సన్ లేని మంద

దగ్గరికి తీసుకొని వస్తారు. వ్యాధిగ్రస్తమైన ఆ గౌరై స్నేహకాల నుండి ప్లాస్టాను జాగ్రత్తగాతీసి, దానికి ఒక ప్రత్యేకమైన చెట్టు పసరును కలుపుతారు. తర్వాత ‘గోరుకాలు’ ‘కీలుకత్తి’ అనే సర్జికల్ పరికరాల ద్వారా ఆరోగ్యకరమైన గౌరై చెవి మీద చిన్నగాటుపెట్టి ప్లాస్టాను ఇంజెక్ట్ చేస్తారు. ఒకవేళ వైరన్ సంక్రమించినా పసరుభరిత ప్లాస్టా యాంటీబాయిలను వృద్ధి చేసుకొని పదిహేను రోజుల క్వారంటైన్ అనంతరం మందలో వ్యాధి నిరోధకశక్తి పెంపాందుతుంది.

పూర్వం అంటువ్యాధుల భయం విపరితంగా ఉండేది. పేరు ఏదైనా ఒకరి నుండి ఒకరికి సోకే ఈ వ్యాధుల వలన మరణించేవారి సంఘ్య ఎక్కువగా ఉండేది. ఒకోసారి ఈ అంటువ్యాధుల వల్ల గ్రామాలకు గ్రామాలు ఖాళీ అయ్యేవి. గ్రామస్తలు తీవ్రభయందోళనలకు గురి అయ్యేవారు. తమని అమ్మవారీ కాపాడాలని భావించి అంతాకలిసి

శీతలాదేవి పూజించేవారు. శీతలాదేవి అంటే స్థాక్షాత్తు జగన్మాత అయిన పార్వతిదేవియే. వివిధ రకాల అంటువ్యాధుల నుండి విముక్తిని పొందడం కోసం శీతలాదేవిని ‘శ్రవణ బహుశ అష్టమి’ రోజున పూజిస్తుంటారు. శ్రవణబహుశ అష్టమిని ‘కృష్ణాష్టమి’గా జరుపుకుంటారు. ఆ తల్లికి ప్రత్యేక పూజలందే ఈ రోజును ‘శీతలాష్టమి’ అని కూడా అంటారు. ఆ రోజున చాలా కుటుంబాలు ‘శీతలాష్టతం’ చేస్తారు. ఆ తల్లి కరుణా కట్టాడ్క వీక్షణాలు ఎల్లప్పుడూ తమమై ఉండాలని ఆశిస్తూ ‘శీతలాష్టకం’ పరిస్తారు. అమ్మవారికి ఇష్టమైన పులిహోర, పాయసం, పెరుగువుం వైవేద్యంగా సమర్పిస్తుంటారు. అమ్మవారి ప్రతి కొరకు ‘చండీషోమం’ చేయిస్తుంటారు.

జ్వరాది వ్యాధులను పొగోట్టే దైవంగా శీతలాదేవిని జానపదులు నమ్మితారు. విశ్వచక్రంలో ఉన్న దేవతా శక్తులను

దివ్యమంత్ర నామ స్తోత్రాదులలో స్పుందింపజేసి అభీష్ట సిద్ధులను సాధించే ‘శబ్దచికిత్స’ విధానాలను మన బుధులు ఏర్పాటు చేశారు. ఉత్తరాది, వంగదేశం, ఉత్తుళ రాష్ట్రాలలో ఎక్కువగా శీతలాదేవిని ఆరాధిస్తారు. ఎంత తీవ్రమైన జ్వరంగానీ, ఎంతో కాలం నుండి తగ్గకుండా పేడిస్తున్న వ్యాధులు గానీ ఆ తల్లికి మొక్కుకుంటే నివారణ అవుతుందని ప్రజల ప్రగాఢ నమ్మకం. గాడిద వాహనంపై కూర్చుని చేట, చీపురు, కలశం వంటి వాటితో ప్రకాశించే ఆ తల్లి రూపం రోగనాశక శక్తులకు సంకేతం. శ్లో || అస్య శ్లో శీతలాస్తోత్రప్యమహాదేవ బుపి: లక్ష్మీర్షీజం | భవానిశక్తి: సర్వ విస్మేటక వివృతయే జపే విరియోగః: || (శీతలాదేవి స్తోత్రం)

కథ చెబుతా..

ఎన్నవెళ్ళ రాజమాం ‘కథల తాతయ్య’, 9848592331

నేను చెప్పే కథ... కంచికి పోదు. మీ మనసులలో నిలిచి... నడవడికి ఇంధనమై నడిపిస్తుంది.
కథ చెప్పినప్పుడు ‘ఊ’ కొట్టిన మీరే... కథ చెప్పాక ‘జ్ఞ’ కొడతారు.
చంద్రునిలో లేని అందాన్ని... నా ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో.. కథలు చెప్పే నా ప్రవృత్తిలో... అల్లరి చేస్తున్న బాలల... ముఖబింబంలో చూశాను.
చుక్కలా నింగిలో మెరియడం కన్న... పిల్లల ప్రక్కన మురియడమే... ఎంచక్క నాకు ఇష్టం.

కథలో అద్భుతాలను మీ కళలముందు కనపడని బొమ్మలా నిలుపుతాను. మీ కళలు కంతులతో... నా కళలు వెలుగై చూస్తాను.
నేను చెప్పే కథకు మీ కేరింతల నవ్వులే నేను ఆరోగ్యంగా ఉండడానికి వెలిగే దివ్యేలు నేను రిట్రెక్ట ఐనా... ట్రెక్ట కాలేదు. కథ చెప్పేటప్పటి నా అభినయం- పిల్లలు అనుకరించి చేస్తే... నా ఉపాధితత్తులకు లబ్ధిద్ద అయి గుండె ఆగకుండా చూస్తుంది!

ఉప్యోదయం

ఆడ మగ సంతానానికి సమప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని తెలిపే కథ...

జ. వెంకటేశ్వర్ రెడ్డి
99081 71441

చి కట్టిగా ఉన్న గదిలో ఒక్కసారిగా లైటు వేయడంతో కాంతి కళ్ళకు కొట్టడంతో పక్కకి తిరిగి పడుకొన్నది లక్ష్మీ. ఇంకా తెల్లవారక ముందే నిద్రలోంచి లేచి తైల్ వేసుకొని పెన్, పేపర్ తీసుకొని ఏదో ఒకటి రాసుకోవటం తన భర్తకు అలవాటు. ఆమెకు నిద్రా భంగమైనా భర్తను ఏమనదు. తెలవారు తుందనగానే లక్ష్మీ గాఢ నిద్రలోకి జారుకుంటుంది. భర్త మార్చింగ్ వాక్ చేసి వస్తూడు.

ఎపుడు కలత నిద్రలో లేవడం చంద్రశేఖరానికి అలవాటే. నిద్రాకున్న మంచం మీద అటు ఇటు బోర్డడం తనకు ఇష్టం ఉండదు. నిన్న అసంపూర్తిగా వదిలేసిన పద్యంతో కొంత సమయం కుస్తి పట్టి, మార్చింగ్ వాక్కు బయలుదేరాడు చంద్రశేఖర్.

గురువుగా సేవలందించడమే అత్యున్నత గౌరవంగా భావించే చంద్ర శేఖర్ ఇతర అవకాశాలు ఎన్ని వచ్చినా నచ్చిన టీవర్ ఉద్యోగాన్ని పదులుకోలేదు. పద్మ విరమణ చేసినా బోధనే ఆరో ప్రాణంగా ఇంకా పిల్లలకు బోధిస్తున్నాడు. పని చేసే ఓపిక, చేసే పని పట్ల నిబద్ధత గల చంద్రశేఖర్ అంటే అందరికి గౌరవమే.

ఇంకా పూర్తిగా తెల్లవార లేదు. చీకటి వెలుతురుతో పోటీపడుతున్నట్లుగా చీకటి

వెలుతురు కలసిన మసక చీకటి. పక్కల కిల కిల రావాలు నెశ్చబ్బ నిశిని బద్దలు చేస్తున్నవి. దూరంగా దిరిసెన చెట్లపైన టప టపమంటూ పక్కల రెక్కల చప్పుడు చప్పుట్లు కొట్టిన మాదిరిగా విపవడు తున్నాయి. ఇద్దరు, ముగ్గురు అక్కడక్కడ వాకింగ్స్ కు బయలుదేరినట్లు కనిపిస్తున్నారు.

చంద్రశేఖర్ నడుస్తున్నాడే కాని, తన ధ్యాసంతా పూర్తి అవని పద్యం పైననే ఉన్నది. ఆ అసంపూర్తి పద్యం తనను ఇబ్బంది పెడుతున్నది. “ప్రకృతిలో ప్రీ పురుషులు సమానమైనపడు పురుషుడికి అధిక ప్రాధాన్యం ఎందుకు ఇష్టున్నారు? తను ఎన్నడూ ఆ వివక్ష చూపలేదు. తను ఎందుకు ఆ పద్యాన్ని పూర్తిచేయలేక పోతున్నాడు. నేను కూడా అందరిలాగా బయలుకు ఇద్దరు సమానమని లోపల వివక్ష పాటిస్తున్నాన? నేను కూడ ఎక్కుడో ఒక మూల పురుషుని’ ఆధిపత్యాన్ని అంగీకరిస్తున్నాన?” నడుస్తున్నవాడు ఒక్కసారిగా చలించిపోయాడు.

“తన కొడుకు తన స్యంత ఇంటి నుండి గెంటేసి ఇరవై సంవత్సరాలు కావస్తున్నది. ఇన్నేండ్లలో ఏనాడు తన కొడుకు తన దగ్గరకు వచ్చింది లేదు. పలకరించింది లేదు. తనే అన్ని అవమానాలు దిగమింగి, ఎవరు తనతో మాట్లాడకున్న వారి శభకార్యాలకు వెల్లి

వస్తున్నాడు. వారు ఉండమంటే ఎప్పటికీ వారితోనే ఉండిపోవాలనుకున్నాడు. కానీ అనేవారు ఎవ్వరు?” తనలో తన బాధపడుతూ నడుస్తున్నాడు.

ఎదురుగా ఎవరో తండ్రి కొడుకులు తమలో తాము పోటీ పెట్టుకొని రన్నింగ్ చేస్తున్నారు. కొడుకును ఉత్సాహపూ పర్చాడినికి తాను వెనుకబడిపోతూ... “రన్... రన్...” అంటూ కొడుకును ఉత్సాహపూ పర్చాడు. “చాలా బాగా పరుగిత్తావు నాన్న” అంటూ అభినందించాడు. తాను ఓడిపోతూ కొడుకు గెలిపులోనే తన విజయం దాగి ఉండనుకుంటాడు తండ్రి. వారిని చూసి చంద్రశేఖర్ తన గతంలోకి వెళ్లిపోయాడు.

ప్రాభున తన చేసు చూడడానికి తన కొడుకుతో బయలుదేరినపడు “బాపు కాళ్ళ నొస్తున్నాయ్” అంటే తాను అల్లాడిపోయేవాడు. భుజాల మీద తన కొడుకును ఎత్తుకొని ఎంత దూరమైనా నడిచేవాడు. తన భుజాల మీదున్న కొడుకుకు కొత్త ప్రపంచాన్ని పరిచయం చేస్తూ మరిసిపోయాడు. నేడు వంగిన తన భుజాలకు ఆసరా అవ్వలేని కొడుకుని తలచుకొని దుఃఖపడసాగాడు.

“ఇద్దరు కూతుల్ల తరువాత కొడుకైనా, ఆడ మగ తేడా లేకుండా అందరిని సమానంగా పెంచాను. అయినా కొడుకుపైనా ప్రాణం కొట్టుకుంటోంది.

ఒక ఉపాధ్యాయుడుగా ఎందరో మంది విద్యార్థులను ఉన్నత విద్యావంతులుగా, వివిధ ఉన్నత స్కూలాలను అధిరోహంచేలా చేసిన తను తన కొడుకు చదువుకోక పోయినా బాధపడలేదు. కానీ కన్నతల్లిని కూడా కాలదన్నే కుసంస్కరిగా మారతాడని అనుకోలేదు”. కంటి నిండా ఉభికివచ్చిన కస్టిరు కంటి అద్దాలపై పడడంతో, మసకగా ఉన్న అద్దాలను భుజాన ఉన్న కండువాతో శుభ్రం చేశాడు.

రెండు కండ్లను కండువాతో

బత్తుకొన్నాడు.

“చాలా ఎమోషనల్ అప్పతున్నాను”

అని అనుకొని చుట్టూ గమనించాడు.

ఎవరు చూడలేదనుకొని నిశ్చయించు

కున్నాడు. ఇట్లూ చాలా రోజులుగా

బాధపడుతున్న తాను నలుగురిలో

“పాపం” అనిపించుకోదల్చుకోలేదు.

హంండాగానే జీవితం గడపాలను

కుంటూడు. కానీ బాధ నుండి

తప్పించుకోవడం సాధ్యపడడంలేదు.

విశాల మైదానంలో దూరంగా బెంచి

మీద సేదతీరుతున్న తన మిత్రున్ని చూసి

అటుపైపు నడక సాగించాడు. ఎట్ల ఎట్ల

తెల్లపారుతున్నదో జనం కూడా

ఒక్కకృరుగా వస్తున్నారు. వారి వారి

మిత్ర బృందంతో కలసి నడస్తున్నారు.

తూర్పున సూర్యుడు చీకటి ముసుగును

ఎట్ల ఎట్ల తెల్లపారుతున్నదో

జనం కూడా ఒక్కిత్తురుగా

వస్తున్నారు. వారి వారి మిత్ర

బృందంతో కలసి నడుస్తున్నారు.

తూర్పున సూర్యుడు చీకటి

ముసుగును తన్ని అనందంతో

ఎర్గా ఒళ్ల విరుచుకుం

టున్నాడు. “గుడ్ మార్చింగ్

చందు” అంటూ పలకరించాడు

తన మిత్రుడు ఆనంద్. “వెల గుడ్

మార్చింగ్ ఆనంద్” అంటూ

పలకరించాడు చంద్రశేఖర్.

“ఏమిటి చందు చాలా

అలసిపోయినట్లు

కనపడుతున్నావు. రాత్రి సరిగా

నిద్రపోలేదా?”

తన్ని ఆనందంతో ఎర్గా ఒళ్ల

విరుచుకుంటున్నాడు.

“గుడ్ మార్చింగ్ చందు” అంటూ

పలకరించాడు తన మిత్రుడు ఆనంద్.

“వెరి గుడ్ మార్చింగ్ ఆనంద్” అంటూ

పలకరించాడు చంద్రశేఖర్.

“ఏమిటి చందు చాలా

అలసిపోయినట్లు కనపడుతున్నావు. రాత్రి

సరిగా నిద్రపోలేదా?”

“అపును ఆనంద్. ఒక అసంపూర్ణ

పోయెమ్ నా నిద్రను కరువు చేసింది”.

“నీ ఆలోచనకు లొంగిని పోయెమ్

ఉంటుందా? ఏమిటా పోయెమ్”.

“ప్రీతి పురుష సమానత్వంపైన్”.

చంద్రశేఖర్ దేని గురించి

ఆలోచిస్తున్నదో ఆనంద్ కు అర్థాపై

పోయింది. “మళ్లీ కొడుకును తలచుకొని

బాధ పడుతున్నాడనుకుంట. వీరి కడుపు

తీపి ఆరని శోకంగా పరిణామించింది.

బాధను దిగమింగుతూ రోజులు గడపడం

వీరికి అలవాటయింది. దానీ నుండి

బయటపడాలని భార్యాభర్తలిడ్డరికి ఎప్పడు

చెపుతున్న వినడం లేదు. మళ్లీ ప్రాద్మన

వాడి గురించే ఆలోచిస్తున్నాడు”

మనసులో తన మిత్రుడు పడుతున్న

బాధను అంచనా వేశాడు.

“మళ్లీ నీ కొడుకు గురించి ఆలోచిస్తున్నావ. అట్లా ఆలోచించే నీవు ప్రీ, పురుష సమానత్వం మైన కవిత ఎట్లు రాస్తావు. ఇంత జరిగినా, అందరిలాగనే కొడుకు ప్రాపకం కోసం అల్లడుతున్నావ. ఇక ప్రీ, పురుష సమానమెక్కడ? ఉన్నామనరకం నుండి తప్పించేవాడు కొడుకే’ కావున కొడుకు తలకొరివి పెట్టాలనే ధర్మమో, ఆచారమో నడవడం కారణంగా కొడుకు దగ్గరకు పోలానే ఆరాటం నీలో ఎక్కువైంది”. ఆనంద్ అసలు విషయాన్ని తేటటల్లం చేశాడు.

విశ్రాంత ఉపాధ్యాయులుగా ఉన్న నీరుపురికి ఒకరి కష్ట సుఖం బాగా తెలుసు.

“....” అవనన్నట్లు చంద్రశేఖర్ తలూపాడు.

“ఈ ధర్మధర్మ విచక్షణనే నిన్న పట్టి పీడిస్తున్నది. మొండిగాను, మూర్ఖంగాను ఆలోచిస్తున్న నిన్న చూస్తే జాలేస్తున్నది. ఈ సంప్రదాయంలోంచే కదా నీ కొడుకు రాక్షసుడుగా మారాడు. అది గ్రహించ లేకపోతే ఎట్లా! ‘ని: ప్రీ స్వాతంత్యం అర్థతీ’ అన్నట్లుగా ఈ గొడవలకు మూల కారణం నీ ఆడ బిడ్డకు ఆస్తి రాయడమే కదా. తన అక్కకు ఆస్తి ఇవ్వడం ఇష్టం లేకపోవడం వలననే నిత్యం కొట్టాటలు, కష్టలు, కార్యాన్యాల మధ్య నువ్వు ఇల్ల విడిచావు” ఆనంద్ ఆవేశంగా ముగించాడు.

ఇన్నేళ్లగా తన బిడ్డ తన ఇంట్లో ఉన్న కారణంగా ఆమె కూడా తన బిడ్డనే కావున ఆమెకు సమాన వాటా ఇప్పకపోయినా ఎంతో కొంత ఇష్టవలిన అవసరం ఉన్నదనే ఆమెకు ఆస్తిలో వాటా ఇచ్చాడు చంద్రశేఖర్. దినితో చంద్రశేఖర్ కొడుకు క్రూరుడుగా మారాడు. చంద్రశేఖర్కు గతమంతా కనపడసాగింది.

“చిన్న వయసులో పెళ్లయిన బిడ్డను పలుమార్పు అత్తమామలు, భర్త వేఖించ డంతో, తన అక్కబాధలుపడడం ఇష్టం లేక, అక్కను ఆ కష్టాల నుండి విముక్తి చేయాలని పంచాయతీపెట్టి అక్కను ఇంటికి తీసుకవచ్చాడు. అప్పటికే ఇద్దరు బిడ్డల తల్లికావడం వలన కొన్ని రోజులు పోతే సర్దుకుంటుందని ఎవరు చెప్పినా వినిలేదు. అక్కను, తన మేన అల్లుళ్లను ఓపికతోనే కొన్నేళ్లు సాందించు. విడికి మంచి గుణమే ఉన్నదనుకొని గర్వపడినం.

ఇద్దరు బిడ్డల తల్లికావడం వలన కొన్ని రోజులు పోతే సర్దుకుంటుందని ఎవరు చెప్పినా వినిలేదు. అక్కను, తన మేన అల్లుళ్లను ఓపికతోనే కొన్నేళ్లు సాందించు. విడికి మంచి గుణమే ఉన్నదనుకొని గర్వపడినం.

కాని ఎన్న రోజులు అట్లా ఉంటుంది. తన పిల్లలు పెద్దగముతున్నరు. ఆమెకు తనకంటూ ఒక గూడు అవసరం. ఆమె నిలదొక్కుకుంటే బిడ్డలకు అసరా దొరకతుంది. కావున ఆమెకు ఆర్థికంగా ఏదైనా దారి చూపాలనే అభిమతంతో, పదమీ విరమణ పొందిన అనంతరం వచ్చిన డబ్బులతో ఒక ఇంటిని కొనివ్వాలని నిశ్చయించుకున్నాను. నేను చేసిన తలంపే పెద్ద ప్రమాదంగా పరిణమించింది. ఎన్న రోజులుగా ఆమె ఇంట్లో పడి ఉంటే ఏమననివాడు ఆమెకు ఆస్తి ఉండడం ఇష్టపడలేదు. ఆడది బాసినగా పడి ఉండాలనే తలంపే అతి ప్రమాదకరం. ఆడైన, ముగైన నా కన్నబిడ్డలే కావున వారికి అన్యాయం జరిగితే తండ్రిగా ఎట్లా సహస్రాను. ఈ విషయంలో అడ్డుపడవద్దని ప్రాథేయపడ్డాను. వినిలేదు. అప్పటి నుండి అందరిపై కష్ట పెంచుకున్నాడు. క్రమంగా వాడే తెలుసుకుంటాడులే అనుకుంటే

తల్లిదండ్రులని చూడకుండా విపరీతమైన మాటలతో బాధపెట్టాడు. బిడ్డ దగ్గర ఉండడండి నా దగ్గర ఉండడ్చు. అంటూ ఇంట్లోంచి గెంటోడు”. మనసులోనే తనకు జరిగిన అన్యాయాన్ని తలచు కున్నాడు చంద్రశేఖర్.

పరధానంగా ఉన్న చంద్రశేఖర్ పైపు చూస్తా... “నీ కొడుకు ఆలోచన ఎంత ప్రమాదకరమో, నీ ఆలోచన కూడా అంతే ప్రమాదకరం. ప్రీ స్వేచ్ఛను గుర్తించక పోవడం వలననే ఈ సమయ ఉత్సవ మైంది. పురుషునితోపాటు ప్రీకి కూడా సమాన హక్కులు ఉండాలి. కొడుకుతో పాటు సమానంగా పెంచిన ఆడబిడ్డకు ఆస్తిలో వాటాను నిరాకరించడం చాలా పెద్ద తప్పు. ఆడది అనే కారణంగా ఆస్తికి హక్కుదారు కాకుండా పోతుందా? మనముల ఆలోచన విధానం మారాలి. ఇక తల్లిదండ్రులు కొడుకు నీడననే బతకాలని ఎందుకు కోరుకోవాలి. బిడ్డ దగ్గర కూడా బతకచ్చు కదా! ఆడబిడ్డ నీడన బతికితే బతుకు కాకుండా పోతుందా? ఆమె తలకొరివి పెడితే కట్టెలు కాలకుండా పోతాయా? ఆమె కూడా తన కడుపును పుట్టింది కదా. మరి ఎందుకి వివక్ష. ఇంటివల సుప్రీం కోర్సు కూడా వృష్టి దంపతుల పర్యవేక్షణ కొడుకు, కోడులకు ఎంత బాధ్యత ఉందో, బిడ్డ అల్లుడికి కూడ అంతే బాధ్యత ఉన్నది అని పెర్కొన్నది”.

“....” చంద్రశేఖర్ తల ఉపుతూ వింటున్నాడు.

“ఎంత పెద్ద ప్రజాస్వామికవాదైనా ఆడ బిడ్డలపట్ల కొంచెములో కొంచెమైనా వివక్ష ధోరణితోనే వ్యవహరిస్తాడు. ఇది అంత తొందరగా పోయేది కాదు. కొడుకునే వంశాన్ని వృధి చేసే వారసుడిగా పరిగణించడం. ఇంటి పేరు మార్పుకొని భర్త ఇంటికి పోయే ప్రీలను ఇంకా పరాయి ప్రీగానే చూడడం పరిపాటి అయింది. అందుకే ప్రీకి ‘నాది’ అనేది ఏది ఉండ కుండా జాగ్రత్తపడ్డారు. ఆమె ఇతరుల ఆదరణలోనే బతకేటట్లు చేశారు. ఆమెకు ఆస్తి లేకుండా చేయడం ఒక ఎత్తెత్తే ఆమె

“చిన్న వయసులో పెళ్లయిన బిడ్డను పలుమార్పు అత్తమామలు, భర్త వేఖించ డంతో, తన అక్కబాధలుపడడం ఇష్టం లేక, అక్కను ఆ కష్టాల నుండి విముక్తి చేయాలని పంచాయతీపెట్టి అక్కను ఇంటికి తీసుకవచ్చాడు. అప్పటికే ఇద్దరు బిడ్డల తల్లికావడం వలన కొన్ని రోజులు పోతే సర్దుకుంటుందని ఎవరు చెప్పినా వినిలేదు. అక్కను, తన మేన అల్లుళ్లను ఓపికతోనే కొన్నేళ్లు సాందించు. విడికి మంచి గుణమే ఉన్నదనుకొని గర్వపడినం.

ఒకరి ఆస్తిగా మారిపోవడం మరొక ఎత్తు”
ఆనంద్ వివరంగా చెపుతున్నాడు.

శ్రద్ధగా వింటున్న చంద్రశేఖర్ “మరి ఈ విధి షైచిత్రాన్ని మార్చలేమా” తన సందేహాన్ని తెలిపాడు.

“యన్... ఇప్పుడు దారిలోకి వచ్చావు.
మార్పును కోరుతున్నావు కాబట్టి నీలో పరివర్తన మొదలైంది. స్వంత ఆస్తిలేని ప్రీకి స్వంత ఆస్తి ఉన్న పురుషుడే పెద్ద ప్రతిబంధకం కావున వివిధ రకాలుగా కొనసాగుతున్న పురుష ఆధిషత్యం, పోవాలి. ప్రీకి పురుషునితో పాటుగా సమాన అవకాశాలు ఉండాలి. ప్రీకి లేని స్వంత ఆస్తి హక్కు పురుషునికి ఎందుకు? ఇది కమ్యూనిస్టు దేశాలలో సాధ్యమేమా! మరి మనదేశంలో ఆమె ఆర్థిక స్వేచ్ఛ కాలదన్పుడం ఎందుకు? చివరకు తల్లిదండ్రులు బాధలుపడడం ఎందుకు?” ఆనంద్ ముగించాడు.

చంద్రశేఖర్ చేతులు కట్టుకొని కిందికి చూస్తున్నాడు. ఆనంద్ చుట్టూ పరిసరాలను గమనిస్తున్నాడు. సూర్యుని లేత కిరణాలు వారి చుట్టూ పర్యుక్తం టున్నాయి. చాలా మంది వాకర్స్ ఇంటి దారిపడుతున్నారు. యోగాసనాలు ఎక్కర్ సైట్లు చేసినవారు వారి వీపులకు అంటిన దుమ్మును దులుపుకుంటున్నారు. ఆ షైదానంలో అందరు కలసి కొత్త ఉపోదయాన్ని స్వ్యాగతించారు. గుండెల

నిండా నవ ఉత్సేజాన్ని నింపుకొని ఒక్కరూక్కురుగా ఇంటిముఖం పడుతున్నారు.

చంద్రశేఖర్ లోని అజ్ఞానపు చీకటి తొలగిపోయింది. అతని హృదయంలోని వేదన క్రమంగా కనుమర్యాంది.

వారి మధ్యమన్న హోనాన్ని బద్దలు చేస్తూ “ఇప్పటికైనా నీ పర్యానికి జవాబు దొరికిందనుకుంటాను” ఆనంద్ చిరు దరహసంతో అన్నాడు.

దానికి ప్రతిస్పందనగా హృదయంలోని బరువును దించినట్లుగా ఒక పెద్ద నిట్టూర్పు విధిచి “ధ్యాంక్యా ఆనంద్. మంచి విషయాలు చెప్పినవ్. అయామ్ రియల్లీ హృషి. కొడుకుతో పాటు కూతురుకు కూడా సమాన హక్కులు ఉంటాయి. ఆమె అన్ని కార్యక్రమాలకు అర్పురాలే. ఇద్దరు సమానమన్నపుడు ఒకరు ఎక్కువ తక్కువ అనే ప్రసక్తే ఉండకూడదు. ఒకరు ఎక్కువ అని అంటున్నామంటే మన సమాజం అవిటిగా మనుగడ సాగిస్తున్నదని అర్థం. అసమగ్రతతో సర్దుబాటు మనని మనం మోసం చేసుకొన్నట్టే” చంద్రశేఖర్ ముగించాడు.

“నీకు తెలియిని విషయాలేం కాదు చందు. మనం పెట్టుకున్న ఈ అడ్డు గోడల్లి మనమే బద్దలుకొట్టాలి. కుటుంబం ఆరోగ్యంగా ఉంటే సమాజం

ఆరోగ్యకరంగా తయారపుతుంది. ఈ విశ్రాంత జీవితంలో మనం నలుగురికి తెలియజ్ఞాలి కాని మనమే కీలాపడితే ఎట్లా?”

ఇద్దరు ఒకరి చేతిని ఒకరు పట్టుకొని నడుస్తున్నారు.

చంద్రశేఖర్ ఇంటికి వెళ్లిన వెంటనే “భాపు... చాలా ఆలస్యం చేసినవ్. ఇంత సేపు ఎక్కుడికి పోయినవ్. ఈపాటికే స్నానం చేసి టిపిన్ చేసేవాడిని. ఉండు ఘాయ్ తీసుక్కు” అంటూ లోపలకి ఉరికింది చంద్రశేఖర్ బిడ్డ.

“వాస్తవానికి నేను చాలా

అద్భువంతుడిని. ఎంత మందికి మలి వయసులో తల్లి ఉంటుంది.

తల్లిదండ్రులపైన ప్రేమానురాగాలు ఆడచిడ్డలకే సాధ్యం” తన బిడ్డ ప్రేమకు పొంగిపోతున్నాడు చంద్రశేఖర్. అదే సమయంలో తన మూర్ఖత్వాన్ని తిట్టుకున్నాడు.

చంద్రశేఖర్ భార్య లక్ష్మీతో తన బిడ్డ వైపు చూస్తూ “చూడూ... మలి వయసులో నాకు తల్లి ఉంది. నాకు ఇప్పుడు ఏ బాధలేదు లక్ష్మీ” చంద్రశేఖర్ బైర్యంగా చేపేసరికి “అలానా... మరి నేనేవరిని ఆమె బిడ్డను కానా...” అనేసరికి చంద్రశేఖర్ ఆశ్చర్యపడిపోతూ గొల్లుమని నవ్వాడు. చాలా రోజులకు ఆ ఇంట్లో నవ్వుల పుష్టులు పూచాయి.

వాడు కొడుకైనా సరే
నాకంలాంటి లోకాన్ని
నరకం చేసిన నరకున్ని
నరికేసిన నాటి ద్వారప సత్యా!
నీకు నిజమైన నివాళి ఈ దీపావళి!!
కానీ నరకుని తనువు మాత్రం నరికి
వాని జన్మపులోదిలేసినావేమా!
అవి యుగాలైన్ని గడిచినా
మరి తరాలైన్ని మారినా
ఊరూరా ఊపిరి పోసుకుంటూ
అఱువులువునా ‘నర’నరానా
డూరి ఉప్పాంగి ఉరకలేస్తూ

దీపావళి!

ఎన్నీలన్ రాజు, 87121 18828

నేటి సత్యాలను తెగ నరుకుతూ
సగ తీర్పుకుంటువై తల్లి
అందుకే నువ్వు మళ్ళీ మళ్ళీ
జనించాలి కలి సత్యలుగా!
నెరవేర్చాలి కల సత్యంగా!!
పరిమార్పాలి ఇల మొత్తంగా!
జరుపుకోవాలి దీవాళి ప్రతినిట్యంగా!

నాయన యాదిలో..!

నాయన కవిత్వం స్పర్ధించిన వ్యాసం...

డా॥ మహుద్ద హాసేన
99080 59234

మా నవ సంబంధాలలో అత్యంత ముఖ్యమైన పాత్రములు నా దృష్టిలో రెండే రెండు ఒకటి అమ్మ, రెండోవది నాన్న, మిగితా సంబంధాలు వీటి తర్వాతనే అనేది నా అభిప్రాయం అందుకే “మాత్రాదేవో భవ, పిత్ర దేవో భవ” అన్నది ఆర్థిక్, ఈ రెండు పాత్రములో మానవుడి అంకంరం మొదలై అనేక పాత్రము చుట్టూ తిరిగి తనే తల్లి, తండ్రి పాత్రము పోషించాలి వుంటుంది. అందుకే నాగిరికత పరిశామ క్రమంలో మొదటగా ఈ పాత్రములోనే సామూహిక, సంఘ జీవనం మొదలైంది చెప్పాలి. నాన్న “ఊసును” కడుపులోకి స్థేషన్ కరించి నవమాసాలు మోసి బయటి ప్రపంచం పరిచయం చేస్తుంది అమ్మ, ప్రపంచం అంటే నాలుగు గోడలు కాదని విశాల ప్రపంచాన్ని కళ్ళముందుంచుతాడు నాన్న, శ్రీలంక రచయిత్రి నాన్నను ఉండ్రేశించి “ఒక తండ్రి కన్నీళ్ళు, భయాలు పైకి/ భయటికి కనిపించవ అతను ప్రేమను భయటికి ప్రకటించడు, కానీ అతని రక్షణ, మనోర్ధ్వమే ఒక జీవితాన్ని తీర్చిదిద్దుతాయి” ఈ వాక్యాల ద్వారా నాన్న పాత్ర ఎంత బలమైనదో గమనించవచ్చును. “నాన్న వెనుకబడ్డాడు” అని కొంతమంది ఆవేదనను వెలిబుచ్చినా నాన్న వెనుక వుండి వెన్ను తట్టి ప్రోత్సహిస్తాడనేది జగమెరిగిన సత్యమే

నాన్న లేని ప్రపంచాన్ని, నాన్న వున్న ప్రపంచాన్ని అనుభవించి ఆస్యాదిస్తేనే నాన్నతో వుండే అనుబంధం గూర్చి తెలుస్తుంది ఆకాశాన్ని తెల్ల కాగితంలా మార్చి కవులందరిని ఒకచోట చేర్చి “నాన్న” గూర్చి రాయమంటే అదో పెద్ద విషయమే అవుతుంది ఇంత పెద్ద సుధిర్భూతైన వివరణ నాన్నకు చాలా తక్కువే. భాను శ్రీ కొత్తాల్ గారి సంపాదకత్వంలో వచ్చిన “నాన్న” కవితా సంకలనం విమర్శలోకి వెళ్లే...

కలినంగా కర్కు శంగా గుంభనంగా తానుంటే

సరదాలే తెలియని తాను మట్టి మనిషి అనుకున్న

టొకాయలోపలున్న తీపికొబ్బరే నాన్నని

నేలాపై చాపపర్చుకొని తాను పడుకుంటే

సుఖపడటం తెలియదంటు తనను చీదరించుకున్న

నాన్న పరిపుష్టి నిద్రపుష్టానికేనని

రెండు జతల బట్టలతో తాను

గడుపుతుంటే

ఫ్యాషనంటే తెలియదంటు మొరటు మనిషి అనుకున్న

ఆటలాడి నాచేత, తాను

ఓడిపోయినప్పుడు

ఆడటమే రాదంటూ తనను గేలిచేసిన

నన్న గెలిపించటం కోసం తను ఓడిపోయేవాడని

నేను నాన్నయ్యాకే తెలిసి సిగ్గుపడుతున్న!

ఔ కవిత నాగమోహన్ యెలిశాల ప్రాసిన “నేను నాన్నయ్యాకే” శీర్షికతో ప్రాయబడినది ఈ కవిత చదుతు న్నంతసేపు నాకు వెలుగుతున్న దీపం గుర్తుకు వచ్చింది, దీపం తాను కాలితేనే చికటిని పారద్రోలగలదు వెలుగు రేఖలు పంచగలదు, కుటుంబంలో ఒకరి త్యాగం మరి కొద్దిమండికి భోగాలు పంచగలదు, నాన్న అనే పాత్ర యొక్క స్వభావం త్యాగాలతో కూడినది దీనికి పరిధులు లేవు, నాకు మా నాన్నగారు గుర్తు కొచ్చిండు, కొత్తవారితో తిరగడ్డని, కాలువలవెంట, బావుల పొంట వెళ్లోదని నాన్న చెప్పిన సుద్ధలు ఎంతమందు చూపుతో చెప్పేడో నాకు ఇప్పుడు తెలుస్తున్నది. తాను కుటుంబం కోసమే ఓడిపోతాడు తప్ప తన స్వార్థం అంటూ ఎప్పుడు చూసుకోడని, కుటుంబ క్షేమం కోసం తాను గానుగెర్దు వలె కష్టపడతాడు అని తెలిపే ఉద్యేగభరితమైన కవిత అది.

ఎప్పటికే తాకలేను

మరో లోకంల ఉన్నావని కాదు

అంతెత్తునా నీవు...

రెక్కలు సాలవు

సాళ్ళ కంటిన పాదముద్రికలు

తలలు పగలగొట్టుకున్నోళ్ళు
కాండించి ఉమ్మేసుకున్నోళ్ళు
ఆలు మగలు, అత్తాక్షోడండ్లు
ఉభయులు పెద్ద మనిషిగా
నిన్నే కోరుకుండని
నుప్పు చెప్పిన తీర్పులు
పగిడిమప్రిల ఇలవరసలయినయని
పైన ఉదహరించిన కవిత తెలంగాణ
సాహిత్య చరిత్రను అష్టబద్ధం చేసిన
గొప్ప సాహితి దిగ్భజం సుంకిరణ్ణి
నారాయణ రెడ్డి కలం నుండి
కవితీకరించబడింది. “నాన్న” గొప్పతనం
ద్వారా కవితకు గొప్పతనం వచ్చింది.
భౌతికంగా ఈ లోకంలో లేకున్న, నీ
దగ్గరికి ఎగరడానికి రెక్కలు చాలవ
అంటు పగిడిమప్రి అనే గ్రామానికి గ్రామ
పెద్దగా వ్యవహరించి మీరు చెప్పిన
తీర్పులు, మీరు కుదిర్చిన సయోధ్యలు
ఇంకా కళ్ళముందు కదులుతున్నాయ్
అంటూ వారి నాన్న జ్ఞాపకాలు గుర్తుక
తెచ్చుకుండు.

జీవంలేని దారాలక
(ప్రాణం పోసి
వార్షాలు తయారుచేసిన
మా నాన్న)ంటే నాకెంతో ఇష్టం
క్లాసులో ఎవడో నన్న కొడితే

మరీ బిగ్గజ సాహితివేత్త
అచార్య ఎన్. గిర్పి గారు వారి
“నాన్న” గాలితో వాలికున్న
లముబంధం కవిత రూపంలో
గుర్తుకు తెచ్చుకోవటం
యాధ్యాత్మికమే ఏనా, “నాన్న” అనే
పాత్ర కళ్ళముందు భౌతికంగా
లేకపోతే బాల్యంలో వున్నప్పుడు
ఆ పాత్ర విలువ తెలియక కాలం
గడిచేకొద్ది పెలగి పెడిన తర్వాత
“నాన్న” స్థానానికి మనం వస్తే
అప్పుడు ఆ పాత్రకున్న గొప్పతనం
త్యాగం ఎలాంటిదీ ఇందులో
వివరస్తూ “నాన్న”
అమాయకత్వం కళ్ళకు
కట్టినట్లుగా కూర్చారు.

బడికి సనేమీరా పోనన్న నన్న
అమృతో గీములాడించి
అనుకున్నది సాధించేలా చేసిన
ఘనుడు మా నాన్న

పై కవితను గురుతులులు ఆచార్య
మాసన చెన్నప్ప గారు రాసిన ఈ కవిత
చదివితే నాకు “గుర్ం జాపువా” గారి
“గబ్బిలం” ఖండకావ్యంలోని “వాని రెక్కల
కష్టంబు లేనినాడు” అను పద్యం గుర్తుకు
వచ్చినది ఇక్కడ నా దృష్టిలో వాడు అంటే
“నాన్న” అని అర్థం. ప్రాణంలేని దారాలకు
ప్రాణంపోసి ఒక రూపు తెచ్చిన “నాన్న”
తరగతి గదిలో జరిగిన గొడవకు బడికి
పోనని మారం చేస్తే అమ్మను

సముదాయంచి బడికి పంపిన “నాన్న” నా
దృష్టిలో గొప్పవాడు అంటారు.
ఏమైన నాన్న మాటలకండని పదం
ఎంత పాడిన ఒడువని గీతం
నా అన్నోళ్ళు ఎందరున్న
నాన్న లేకుంటే అంతా ఉత్తరే
నిజానికి నేను నాన్ననైనంక తెలిసింది
నాన్న అని నాన్న పిలిచిందే ఎక్కువ
నా ప్రతి అడుగులో ఆయన
పాదముద్రలే
ఈ కవిత తెలంగాణ ఉద్యమ
గొంతుక అంబటి వెంకన్న గారి కలం
నుండి జాలువారినది ఈ కవితను
చదువుతుంటే నాకు “తోడు పోయిన

తర్వాత జీడు విలువ బావి ఎండిన తర్వాత నీటి విలువ తెలుస్తుందని” ఓ కవి అన్న మాటలు గుర్తుకు వచ్చినవి, “నాన్న” గొప్పతనం, “నాన్న” విలువ ఆయన స్థానం ఎవరు భర్తి చేయలేనిది, పడవలో ఎందరున్న పడవను నడిపే నావికుడు లేకపోతే నావ ఒడ్డుకు చేరటం ఎంత కష్టమో కుటుంబాన్ని నడిపే “నాన్న” లేకపోతే కూడా అంతే కష్టం, అందుకే నా ప్రతి అడుగులో నాన్న పాదముద్రలే అంటూ “నాన్నను” స్మరించుకున్నడు అంబటి వెంకన్న.

ఎందుకో ఇవాళ
మా నాయన గుర్తుకొస్తున్నడు
మర్మిపోయింది లేదుగాని
ఇవాళ మరీ గాఢంగా
ఆయన తలపై మూటలెత్తుకొని
తిరిగిన ఊర్లన్ని
నేనిప్పుడు కారులో తిరుగుతున్నాను
“కవిత్వం రాశే
ఏమెస్తుదిరా అనేవాడు”
“ఆ కాయితమిస్తే కిరాణ దుకాణం

వాడు
సరుకులిస్తాడా” అని వెక్కరించేవాడు
పై కవితను కూర్చునది మరో దిగ్జ సాహితీవేత్త ఆచార్య ఎన్. గోవి వారి “నాన్న”తో వారికున్న అనుబంధం కవిత రూపంలో గుర్తుకు తెచ్చుకోవటం యాదృచ్ఛికమే ఐనా, “నాన్న” అనే పాత్ర కళ్ళముందు భౌతికంగా లేకపోతే బాల్యంలో ఫన్ఫుప్పుడు ఆ పాత్ర విలువ తెలియక కాలం గడిచేకొద్ది పెరిగి పెద్దెన తర్వాత “నాన్న” స్థానానికి మనం వస్తే అప్పుడు ఆ పాత్రకున్న గొప్పతనం త్యాగం ఎలాంటిదో ఇందులో నివరిస్తూ “నాన్న” అమాయకత్వం కళ్ళకు కట్టింటుగా కూర్చురు. “కవితలు త్రాసిన పేపర్లు కిరాణ కొట్టువాడికి ఇస్తే సరుకులిస్తాడా” అని ప్రశ్నించటం అమాయకత్వం కాకపోతే ఏమిటి, ఇంతటి అమలినమైన వ్యక్తిత్వం “నాన్నకు” కాకపోతే ఎవరికి వుంటుంది.

శ్రీశ్రీ గారి మహా ప్రస్తావానికి యోగ్యతా పత్రం త్రాసిన చలం ఒక మాట

అంటారు. “కృష్ణశాప్తి తన బాధను అందిరోను పలికిస్తే శ్రీశ్రీ అందరి బాధను తనలో పలికిస్తాడు”, “కృష్ణశాప్తి బాధ ప్రపంచానికి బాధ ప్రపంచపు బాధ అంతా శ్రీశ్రీ బాధ అన్నట్లు”, “నాన్న” శీర్షికలో వచ్చిన కవితా సంకలనం చదువుతున్నంతసేపు చలం గారి మాటలు గుర్తుకు వచ్చినవి. ఒక కవి బాధ ప్రపంచం బాధగా అవగాహన చేసుకుంటే ఇందులో “నాన్న” కుటుంబం మొత్తం బాధను బాధ్యతలను భుజాలపై వేసుకుని భయాన్ని బయటికి కనిపించనివ్వకుండా సంసార సాగరాన్ని దాటడానికి అందరిని సురక్షితంగా ఒడ్డుకు చేర్చడానికి సాహసాపేతమైన ప్రయాణం చేస్తుంటాడు. సందర్భాన్ని బట్టి నవరసాలను పోషిస్తూ ధీరో రాత్మమైన వ్యక్తిత్వాన్ని కలిగి ఉంటాడనేది ఆయాపాత్రలు మనకు తెలియజేస్తాయి. శ్రీరాముడు అరణ్యావాసానికి వెళ్లినప్పుడు పుత్ర వియోగంతో దశరథు ఎంత ఆవేదన చెందాడో అందరికి తెలిసిన విషయమే. అలానే శ్రీ కృష్ణుడు కంసుడి చెరసాలలో జన్మించినప్పుడు పుత్రుడిని రక్కించుకోవడం కోసం రాత్రికి రాత్రే ఆ శిశువుని తీసుకొని ఉధృతంగా ప్రపహిస్తున్న యమునా నచిని దాటి రేపల్లెలో నందుని వద్ద వదిలి తిలిగి చేరుకుంటాడు ఇందులో ఇష్టము కాపాడుకోవడం తండ్రి పట్టడ తపస్థితమామం ముగిసిన తరువాత అధర్మం పణ్ణాన నిలబడి యుద్ధ భూమిలో మరణించిన తన నారుగురు కుమారుల మరణ వార్త విని ధృతరాష్ట్రుడు పడ్డ ఆవేదన అష్టరాలకు అందనిది, గౌతమ బుద్ధుడు రాజ గృహం వదిలి వెళ్లిన తరువాత తండ్రి శుద్ధోధనుడు పడ్డ ఆవేదనను కూడా గమనించవచ్చు తండ్రి లేని పిల్లలను కుంతీదేవి ఎంత ఆదర్శంగా పెంచి పెద్ద చేసిందో ఒకవేళ తండ్రి ఉంటే పరిస్థితులు ఎలా ఉండేవో అన్నది కూడా అలోచించాలి. ఇక్కడ తండ్రి ఔదార్యం, వ్యక్తిత్వం భవిష్యత్త తరాలకు ఆదర్శం

శ్రీరాముడు

అరణ్యావాసానికి వెళ్లినప్పుడు పుత్ర వియోగంతో దశరథు ఎంత ఆవేదన చెందాడో అందరికి తెలిసిన విషయమే అలానే శ్రీ కృష్ణుడు కంసుడి చెరసాలలో జన్మించినప్పుడు పుత్రుడిని రక్కించుకోవడం కోసం రాత్రికి రాత్రే ఆ శిశువుని తీసుకొని ఉధృతంగా ప్రపహిస్తున్న యమునా నచిని దాటి రేపల్లెలో నందుని వద్ద వదిలి తిలిగి చేరసాలకు చేరుకుంటాడు ఇందులో ఇష్టము కాపాడుకోవడం కోసం తండ్రి పద్ధతి తపను గమనించవచ్చు.

అందుకే “నాన్న” పాత్ర గొప్పతనం గురించి వేదాలలోను, ఇతిహాసాలలోను, పురాణాలలోను గొప్పగా వృద్ధించబడింది. ఆచార్య సూర్య ధనుంజయ్, కూరెళ్ళ విరలాచార్య, ఏనుగు నర్సింహ రెడ్డి, వేణు సంకోజు, డా.శిలాలోలిత, దార్శ వెంకటేశ్వరరావు, మునాసు వెంకట్, తగుళ్ళ గోపాల్, నాగిళ్ళ రమేష్ కృష్ణ కౌండిన్య, బెల్లి యాదయ్య, పై బాబా, పొజహోన్ మొదలైన వారందరిని ఒక దగ్గర చేర్చి మొత్తం 113 కవితలు ఈ సంకలనంలో పొందుపర్చారు. సూర్యుడి చుట్టు భూమి పరిభ్రమిస్తున్నట్లుగా “నాన్న” శీర్షికలో వచ్చిన ఈ సంకలనంలో కవులందరు నాన్నతో వారికున్న అనుబంధాన్ని అనుభాతులను నాన్నను ఇతివ్తుల్గా తీసుకొని ఎవరి శైలిలో వారు స్పందించి నాన్న పాత్రకు స్థారకత చేకూర్చారు. ఈ సంకలనానికి నందిని సిధారెడ్డి మృఖాళిని, డా.సుద్ధాల అశోక్ తేజి ముందు మాటలు త్రాసి “నాన్న” పట్ల వారికున్న అభిమానాన్ని చాటుకొని తన్నయత్వం పొందారు.

కవిత్వం, నాటక రచనలో మేటి నరేణ్ మెహంతా

నరేణ్ మెహంతా పొంది భాషకు చెందిన రచయిత. ఈయన 1922 లో మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని మాలవా ప్రాంతంలో రాజపూర్ పట్టణంలో జన్మించారు. బనారస్ విశ్వవిద్యాలయంలో ఎం.ఎ. పూర్తిశాస్త్ర. ఆయన ఆల్ ఇండియా రేడియో, అలాపోబాదులో ఫోగ్రాం అధికారిగా పనిచేసారు. కవితల నుండి నాటకాల వరకు నుమారు 50 రచనలను ప్రచురించారు. ఆయన అనేక సాహిత్య బహుమతులు, అనేక అత్యున్నత అవార్డులు పొందారు. వాటిలో పొంది భాషలో సాహిత్య అకాడమీ అవార్డును 1988 లో తాను ప్రాసిన కవితా సంకలనం అయిన “అరణ్య” అనేదానికి వచ్చింది. ఆయన భాషా కైలిలో సంస్కృత భాష ప్రభావం ఉంది. ఆయన కైలిలో చిత్రణ, వ్యక్తికరణ అపూర్వమైనది. ఆయన సరళంగా ఉన్న చిత్రాలను ప్రయోగించేవారు. 1992 లో “జ్ఞానపీఠ అవార్డు”ను పొందారు. ఆయన 2000 సంవత్సరంలో మరణించాడు.

శ్రీ రఘునాథ (1922 రఘునాథ)

తొలి నల్లజాతి మహిమా సంపాదకురాలు కో ఆంధ్రానీ వోధార్ట్ మోలిస్

1931 పిలువరి 18న జన్మించిన ట్లో ఆంధ్రానీ వోధార్ట్ మోలిస్ 2019 ఆగష్టు 5న పరమపదించారు. ఆమెను టోని మోరిసన్ అని కూడా పిలుస్తారు, అమెరికన్ నవలా రచయితగా ఖండంతరాల కీర్తిని అందుకున్న ఆమె మొదటి నవల, ది బ్లూష్ ఐ, 1970లో ప్రచురించబడింది. నిమర్చుకుల ప్రశంసలు పొందిన సాంగ్ ఆఫ్ సోలమన్ (1977) ఆమెకు నేపపర్ బుక్ క్రిటిక్ సర్కుల్ అవార్డును తెచ్చిపెట్టింది. 1988లో, మోరిసన్ “బిల్డ్” (1987) నవలకు పులిట్జూర్ బహుమతిని గెలుచుకున్నారు. ఆమెకు 1993లో సాహిత్యంలో నోబెల్ బహుమతి లభించింది. మోరిసన్ న్యాయార్క్ నగరంలోని రాండమ్ హాస్టల్ ఫిష్కన్లో మొదటి నల్లజాతి మహిళా సంపాదకురాలు అయ్యారు. ఆమె 1970లో మరియు 80లలో రచయిత్రిగా తనకంటూ ఒక ప్రత్యేక స్థానాన్ని సంపాదించుకుంది. ఆమె నవల, “బిల్డ్”, 1998లో చలనచిత్రంగా రూపొందించబడింది. యునైటెడ్ స్టేట్స్లో జాత్యపూంకారం యొక్క కలినవైన పరిణామాలు మోరిసన్ రచనలలో కనిపిస్తాయి.

వీడిన నీడ...

అనుకోని సంఘటనలే జీవితం అని తెలిపే కథ...

సి. యమున
95504 45911

(ఉగాది కథల పోటీలో సాధారణ ప్రచురణకు స్వీకరించిన కథ...)

“సిరీ, ఒకసారి బయలుదేరి వస్తూవా “ప్రాద్యున్సే అమృ నుండి ఫోన్. నాకు ఆశ్చర్యము, కంగారు రెండూ ఒకేసారి కలిగాయి. ఎందుకంటే అమృ అంత ప్రాద్యున్సే ఫోన్ చెయ్యదు అదీ వర్షింగ్ డే రోజు. ఆ టైమ్స్‌లో బాబును కాలేజీకి, శ్రీవారిని ఆఫీసుకు పంపించే అష్టవధానంలో ఉంటానని తెలుసు అమృకి.

“ఏమయింది, నాన్న నువ్వు భానే ఉన్నారుగా” అత్యతగా అడిగాను.

“నాకు నీ సలహా కావాలి” అంది నా ప్రశ్న ప్రక్కన పెట్టి, తను చెప్పుదల్చుకుంది ఏదో చెడుతున్నట్టుగా.

‘అమృకు సలహాం... అదీ నేనా’ నాకు ఏదో కలలో వింటున్నట్టు అనిపించింది.

“లేడికి లేచిందే ప్రయాణం” అన్నట్లు పరుగెత్తి రాకు” “వెసులు బాటు చూసుకుని రా” అంది మెల్లగా.

“అసలు విషయం ఏమిటో చెప్పు... సస్పెన్స్‌లో చంపకు”

“సస్పెన్స్” ఏమి లేదులే..కానీ అది ఫోన్‌లో చెప్పిది కాదు. నువ్వు వచ్చినపుడు మాటల్డుకుండాము. మీ నాన్న రెండో సారి కాఫీ కావాలని గోల పెడుతున్నారు. ఉంటాను” అని నవ్వుతూ ఫోన్ పెట్టేసింది.

ఫోన్‌లో అమృ నవ్వు ఏని ఊపిరి పీల్చుకున్నాను. మా ఇంటిల్లి పాదికి ఆ నవ్వే బలం. చెక్కు చెదరని చిరునవ్వు,

అతి తక్కువ మాటలు అమృ సహజ గుణాలు. జీవితంలో పొచ్చు తగ్గులు చూసినా, అరవై ఏళ్ల వయసు దాటినా వాటిలో ఎటువంటి మార్పు లేదు.

విషయం శ్రీవారికి చెప్పాను. “అవిడకు ఇంకొకరి సలహానా? ఇవ్వగల వాళ్ళు ఎవరన్నా ఉన్నారా” అని నవ్వారు. వి.ఆర్.మెన్. స్క్ర్యూల్స్ గవర్నర్స్‌టోన్ జాబ్ వదిలి పెట్టి, ప్రేవేట్ రంగములో ఉద్యోగం త్రై చేయటానికి సందేహ పడుతున్న శ్రీవారికి ‘ఎదగాలంటే కొన్ని రిస్కులు తీసుకోక తప్పదు. మీకు క్యాలిఫికేషన్ ఉంది. వైర్యంగా రిజైన్ చేయండి” అని అందరికన్నా ముందుగా ప్రోత్సహించింది అమేగై.

అమృ ఏ ముహూర్తానా అన్నదో కానీ, ఏ విష్ణుం లేకుండా శ్రీవారు రిజైన్ చేయటం ప్రావేటు బాబులో చేరి ఎదగటం జరిగిపోయింది.

వెంటనే అన్నయ్యలిద్దరికి ఫోన్ చేశాను. ‘మాకు ఫోన్ ఏమి చేయలేదు. నువ్వు ఆడపిల్లలి, స్పెషల్ కదా తల్లి. మాకు ఎందుకు చెపుతుంది... సలహాలు అడుగుతుంది’ అని ఒకింత నిష్టారం, మరికొంత పోస్యం కలిపి జవాబు చెప్పారు.

బాబు కాలేజీకి, శ్రీవారు ఆఫీసుకు వెళ్ళిపోయారు. కానీ నా మనసు నుండి ‘అమృ తన సలహాలతో ఎన్నో

సమస్యలను పరిష్కరించిన సంఘటనలు నాకు తెలుసు. అలాంటి అమృకు నా సలహానా?” అనే ఆలోచనలు మటుకు వీడ్సోల్యు తీసుకోవటం లేదు.

నా ఊహ తెలిసిన తరువాత అమృ సలహా మొట్ట మొదటిసారి విన్నది నా పదో ఏట.

“ప్రాద్యున్ అదై ఇచ్చేటప్పుడు ‘వచ్చే నెల నుండి రెండు వందలు అదై పెంచి’ ఇప్పండని బినర్ చెప్పాడు” రాత్రి పూర్తి భోజనాల వేళ నాన్న ఒకింత దిగులుగా చెప్పారు. మేము చేస్తున్న భోజనం పూర్తి అయ్య మళ్ళిగ అన్నంలోకి వచ్చేదాకా అమృ మాట్లాడ లేదు.

“పోనీ, మనం మన ప్స్టలం లో చిన్న ఇల్లు కట్టుకుందామా” అంది.

“అమౌర్, నా వల్ల కాదు ఆ ఊరి చివర బిక్కు బిక్కుమంటూ ఉండటం” అన్నారు నాన్న.

“మన లాంటి వాళ్ళు ముందడుగు వేస్తే, మన వెనుకే మరో నలుగురు ముందుకొస్తారు ఇల్లు కట్టుకోవటానికి. అప్పుడు ఊరి చివర ఇల్లు, ఇళ్ల మధ్యలోకి వచ్చేస్తుంది” అంది అమృ నవ్వుతూ.

“అదే కాదు, నాకొచ్చే జీతంతో, ముగ్గురు పిల్లలతో లోన్స్ కట్టటం కూడా కష్టమే” అన్నారు నాన్న.

మేము ముగ్గురం పిల్లలము
భోజనాలు ముగించినా, చెయ్యి
కడుకోకుండా అలాగే వాళ్ళ వంక చూస్తూ
కూర్చున్నాము.

“నేనూ సాయపడతాను”

“ఎలా, ఉద్యోగం చేసా” అన్నారు
నాన్న వ్యంగ్యంగా.

అమ్మ ఓ చూపు మా వంక తరువాత
నాన్న వంక చూసింది. ఆ చూపులో నాకు
ఏమీ అర్థం కాలేదు కానీ నాన్నకు ఏమి
అర్థమయ్యాడో పదండి పిల్లలు, చేతులు
ఎండి పొతున్నాయి. కడుక్కుండాము’
అని పెరట్లోకి నడిచారు.

అలా మొదలైన ఆ ఇంటి చర్చ
నెలరోజుల పైనే కొనసాగింది. చివరకు
ఏడాది అయ్యేసరికి మేము మా సాంత
డాబా ఇంట్లో అడుగు పెట్టుము. ఆ
ఇంటిలోకి వెళ్లిన తరువాత నగలతో
నిండుగా ఉండే అమ్మ పచ్చటి మెడలో,
కేవలం పసుపు తాడు ఉండటం , చేతికి
ఉన్న బంగారు గాజలు లేకుండా మట్టి
గాజలే మిగలటం ఎందుకో కొన్నాళ్ళ
వరకు అర్థం కాలేదు. ఆ తరువాత ఆరు
నెలల్లో ఆ చుట్టు ప్రక్కల ఓ అరడజను
ఇళ్ళు వెలిసాయి.

“నాకు ఇచ్చిన అమోఫ్స్మెన సలహానే
వీళ్ళందరికి కూడా ఇచ్చావా” అనే వారు

‘వేనీళ్ళకు చస్తొళ్ళు’

అంటూ ఇక్కడ అమ్మ టైలింగ్,
అక్కడ అత్తయ్య టూప్పన్న
కంటేమ్మా చేశారు. ఒకసారి
తుఫాను వచ్చి ఆ చుట్టుప్రక్కల
ఉన్న పొకల్లో వాళ్ళు
నిరాత్మయులు అయితే అందరం
‘అయ్యా, పాపం’ అని సానుభూతి
చూపించారు. కానీ అమ్మ
మాత్రం వాళ్ళల్లో కొండలకి మా
వరండాల్ని ఆత్తయ మిష్టటమే
కాక చుట్టు ప్రక్కల వాలి ఇక్కల్లో
కూడా ‘తెల్లాలి లేస్తే మన ఇక్కల్లో
పని చేసే వాళ్ళని మనమే అదుకో
పాశే ఎలా? అంటూ
జిప్పించింది.

నాన్న గారు ఆ చుట్టు ప్రక్కల ఇళ్ళు
చూసి నవ్వుతూ.

మరో రెండేళ్ళకు అమ్మ మెడ, బ్యాంక్
నుండి తిరిగి వచ్చి చేరిన నగలతో
మరింత శోభను పులుముకుంది.

ప్రశాంతంగా నడుస్తున్న మా ఇంట్లో,
అత్తయ్య రాకతో ఒక్కసారిగా కల్లోలం
రేగింది. ఇద్దరు పిల్లల్ని చేతిలో పట్టుకుని
చెప్పా పెట్టుకుండా ఇంటి గడపలో
నుంచున్న అత్తయ్యను చూసి అమ్మ
నాన్నలతో పాటు మేమందరం
అళ్ళర్యాసోయాము.

“అన్నయ్య, ఆయన వ్యాపారం
దెబ్బతింది. ఆ కోపం నాపై, పిల్లలపై

చూపుతున్నారు. అదేమంటే ‘నోరు
మూసుకుని పడుండు. లేకపోతే వెళ్లిపో’
అని తెగెసి చెప్పారు. ఆ హింస
భరించలేక, దిక్కు తోచక వచ్చేశాను”
అని విలపిస్తున్న అత్తయ్య మాటలకు
నాన్ పాక్ అయ్యారు.

‘నా సంసారమే నాకు కష్టంగా ఉంది.
నిన్న నేను ఏమి పోషించగలను?’

అన్నారు నాన్న నిస్సపోయంగా.

“అలా అంటే ఎలా? తను ఈ ఇంటి
ఆడపడుచు. తన కష్టం మనది కాక
ఎవరిది” నిక్కచ్చిగా నిలదీసింది నాన్నను
అమ్మ.

అందరినీ విస్మయ పరుస్తూ అమ్మ
స్టాన్ ప్రకారం, ‘అమ్మ టైలర్ గాను,

అత్తయ్య ట్యామ్ టీచర్ గాను' కొత్త పాత్రలలోకి ప్రవేశించారు. ఆరు నెలల తరువాత వచ్చిన మామయ్య 'నా బాధ్యతను విస్మరించాను. కానీ మీ శక్తికి మించిన భారాన్ని తలకెత్తుకున్నారు....' అని మాట రాక అగిపోయాడు.

"చూడూ తమ్ముడు, అనుకోని కష్టం తట్టుకునే శక్తి అందరికి ఉండదు. నువ్వు మంచివాడివి. ఆ పరిస్థితులు నిన్ను అలా చేశాయి. నీ వ్యాపారం తిరిగి పుంజాకుంటుందన్న నమ్మకం నాకుంది. నా నమ్మకం నమ్ము కాలేదు. అంతంత మాత్రం ఆర్థిక స్నేహిత ఉన్న మాకు నీ భార్యానీ కూడా శ్రమ పెట్టక తప్పలేదు" అంది.

మామయ్య, అత్తయ్య అమ్మ కాళ్ళకు దేపుడి గుడిలో అమ్మపారికి చేస్తున్నట్లుగా భక్తితో నమస్కరించారు.

ఆ తరువాత కూడా 'చేస్తేళ్ళకు చేస్తేళ్ళు' అంటూ ఇక్కడ అమ్మ టైలరింగ్, అక్కడ అత్తయ్య ట్యామ్ కంటిన్యూ చేశారు.

ఒకసారి తుఫాను వచ్చి ఆ మట్ట ప్రక్కల ఉన్న పాకల్లో నాళ్ళు నిరాశ్రయులు అయితే అందరం 'అయ్యా, పాపం' అని సానుభాతి చూపించారు. కానీ అమ్మ మాత్రం వాళ్ళల్లో కొందరికి మా వరండాలో ఆశ్రయ మివ్యటనే కాక చుట్టూ ప్రక్కల వారి ఇళ్ళల్లో కూడా 'తెల్లారి లేస్తే మన ఇళ్ళల్లో పని చేసే వాళ్ళని మనమే ఆదుకో పోతే ఎలా' అంటూ ఇప్పించింది.

"దొడ్డ ఇల్లాలు. చల్లగా ఉండు తల్లి" అని వాళ్ళందరూ అమ్మను దీచించారు.

ఓ రోజు డాబా మీద హాయిగా నిద్రపోతున్న నేను ఫోఫ్మైన ఏడుపు విని ఉలిక్కి పడి లేచి కూర్చున్నాను. ఒక్క క్షణం అర్ధం కాలేదు. అటూ ఇటూ చూశాను. ఓ మూలగా పెద్ద అన్నయ్య కూర్చుని ఏడుస్తున్నాడు. చిన్న అన్నయ్య దొరికిన రైల్ టికెట్ బుక్ చేసుకున్నాను.

రాంక్ వచ్చింది. నాన్న అంత ఖర్చు పెట్టి ఇప్పించిన కోచింగ్లు, చెప్పించిన ట్యామ్ వ్యధా అయ్యాయి" అన్నాడు వెక్కుతూ. నాకూ ఏడుపు వచ్చింది. వాడి ప్రక్కనే అనుకుని కూర్చుని ఏడవటం మొదలు పెట్టాడు.

మేము ఎంత సేపటికి క్రిందకు నెళ్ళక పోవటంతో నాన్నే పైకి వచ్చారు. విషయం తెలుసుకుని 'నా కష్టమంతా వ్యధా అయి పోయింది కదా. ఏమి చేస్తావు, అడుక్కుతిని బ్రతుకూవా' అంటూ అరుస్తాట.

అన్నయ్యను ఎడాపెడా కొట్టటం మొదలెట్టారు. ఆ గొడవకేమో అమ్మ డాబా మీదకి పరుగెత్తు కొచ్చింది.

అన్నయ్యకు అడ్డంపడి తను దెబ్బలు కాచింది. చివరకు నాన్న ఎత్తిన చెయ్యి పట్టుకుని ఆపి 'ఇప్పుడు కాగలసినది ఆవేశం కాదు... ఆలోచన. ఇప్పటికైనా మీ ఇప్పాలు ప్రక్కన పెట్టి వాడికి అనురక్తి ఉన్నది పరిగణలోకి తీసుకోవాలి' అంది అమ్మ తీవ్రంగా. అమ్మ అంత తీవ్రంగా మాటల్లాడటం మేము ఎప్పుడూ వినలేదు.

నాన్న కూడా వెంటనే చల్లపడిపోయి క్రిందకు వెళ్ళి పోయారు.

ఆ తరువాత ఆరేళ్ళకు 'నాకున్న అస్త్రిని, ఇంజనీరింగు పై నా అనాస్త్రి సిట్ తెచ్చుకోలేని అశక్తత నువ్వు అర్ధం చేసుకున్నావు. నాకిప్పైనది చదువుకోపటానికి నాన్నను ఒప్పించావు. అందుకే స్టేట్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్ ఎగ్గమ్స్ రాసి ఈ రోజు నేను ఇలా ఆఫీసర్ని అవగాలిగాను" అన్నాడు పాదాలకు దండం పెడుతూ. ఆ పాదాలు మేనేజర్గా పనిచేస్తున్న నాన్నవి కావు టైట్ క్లాస్ చదువుకున్న అమ్మనీ.

అలా అమ్మ గురించి ఆలోచిస్తూ అన్నలైన్ లో రెండు రోజుల తరువాత దొరికిన రైల్ టికెట్ బుక్ చేసుకున్నాను.

గుమ్మంలోకి అడుగు పెడుతూనే అమ్మ ఆప్యాయంగా కౌగిలించుకుంది.

"ఏంట్రా తల్లి, బాగున్నావా? అల్లడు, మనవడు కూడా వస్తే బాగుండేది. వాళ్ళకు సెలవులు ఎక్కడ దొరుకూతాయిలే" అని

నాకిప్పైనైన కొబ్బరి

పచ్చడి, గుత్తి వంకాయ కూర, మామిడికాయ పప్పు. కమ్మని తన చేతి వంటతో దగ్గరుండి వడ్డించింది. సాయంత్రం పూలు కోసి మాల కట్టి నా జడలో తులమింది. సాయంత్రం డిన్నర్ తరువాత 'డాబా మీద పడుకుండాము సిరీ' అని పైన ప్రక్కలు వేయించింది నా చేత. మోకాళ్ళ నొప్పులని అమ్మ ఈ మధ్య డాబా మెట్లు ఎక్కటం మానేసింది. అలాంటిది ఈ రోజు ఇలా ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు చేసింది.

పలకరింపు, ప్రశ్న... జవాబు అన్ని వెంట వెంటనే తనే చెప్పింది.

నాకిప్పైన కొబ్బరి పచ్చడి, గుత్తి వంకాయ కూర, మామిడికాయ పప్పు.. కమ్మని తన చేతి వంటతో దగ్గరుండి వడ్డించింది. సాయంత్రం జాజి పూలు కోసి మాల కట్టి నా జడలో తురిమింది.

సాయంత్రం డిన్నర్ తరువాత 'డాబా మీద పడుకుండాము సిరీ' అని పైన ప్రక్కలు వేయించింది నా చేత. మోకాళ్ళ నొప్పులని అమ్మ ఈ మధ్య డాబా మెట్లు ఎక్కటం మానేసింది. అలాంటిది ఈ రోజు ఇలా ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు చేసింది.

ప్రక్కల మీద చేరి కాసిన్ని కబుర్లు అయిన తరువాత నాన్న క్రిందకు వెళ్ళి పోయారు. నాన్నకు అలా డాబా మీద చించెన లో పడుకోవటం పడదు. జలుబు చేస్తుంది.

"సిరి అమ్మలూ, నీకోటి చెప్పాలి" అంది అమ్మ మెల్లగా.

"ఏమిటీ" అన్నాను అమ్మ మీద చెయ్యి వేసి.

"నాకు ఈ మధ్య వంటల్లో బాగుండ లేదు. మీ నాన్నకు ఓపిక లేదని నా ప్రెండ్ కమలను తీసుకుని డాక్టర్ దగ్గరకు వెళ్ళాను. నేను ఈ భూమ్మీడు ఉండేది కొన్ని నెలలు మాత్రమేనట" అంది.

“అమ్మా, ఏం పిచ్చి మాటలు మాటల్లాడుతున్నావు” అన్నాను షార్కో.

“ఒకరికి ఇద్దరు డ్యూక్ దగ్గర చూపేట్టుకున్నాను. ‘కాన్సర్’ అని, బ్రతికేది కొద్ది రోజులే” అని నిర్దారించారు. నిజం సిరీ, ఒట్టు” అంది స్థిరంగా.

“అమ్మా...” అంటూ అమ్మా గుండెల్లో తలదాల్చుకున్నాను.

“అవును రా... వచ్చిన ప్రతి మనిషి తిరికి వెళ్ళక తప్పదు. అందుకు కాదు నా దిగులు, మీ నాన్న గురించే నా బెంగ” అంది. అమ్మా గొంతులో బాధ, భయం లేదు కేవలం నాన్న మీద దిగులు.

నాలో ఓ ప్రక్క దుఃఖం మరో ప్రక్క నిస్పాతయత.

“అమ్మలూ, నాన్నకు ఈ విషయం చెప్పాలూ వర్షా తెలియటం లేదు. కాప్టు సలహా చెప్పువా” అంది బ్రతిమాలు తున్నట్లుగా.

అయ్యామయంగా చూశాను.

“అవునురా. ఇప్పుడే చెప్పితే, ఇప్పటి నుండి ఆయన బాధ పడాలి. పోనీ చెప్పకుండా ఉండామంటే, ‘ఆయని ముందుగా నేను లేని లోకానికి సిద్ధం చెయ్యుద్దు” అమ్మా గొంతులో నీలి నీడ...

నాకు నేను వినేది పీడ కల అయియ, అది కరిగిపోతే బాగుండు అనిపిస్తోంది.

“నీకు తెలుసుగా, వృద్ధురాలైన మీ బామ్మ పోయినవడు, ‘అమ్మ దూరమ య్యంది’ అని చిన్న పిల్లాడిలాగా దిగులు పెట్టుకున్న ఆయనను మామాలు మనిషిని చేయటానికి ఏడాది పట్టింది. అలాంటిది నా ఎడబాటు తట్టుకోగలరా...”

“అమ్మా, మీరు నాతో పాటు బయలు దేరండి. అక్కడ ఇంకా మంచి పోస్టుటల్స్ ఉన్నాయి. ఎంత ఇఛ్చేస్తూ ట్రీట్మెంట్ చేయస్తాను” అన్నాను దగ్గరగా తీసుకుంటూ.

“అది కాదు అమ్మలూ... నేను చెప్పేది అర్థం చేసుకో. నా తరువాత ఆయనకు ఆ పరిస్థితిని తట్టుకునే సలహా చెప్పేందుకు నేను ఉండనుగా...” అంటున్న అమ్మా నోటి మీద

ఎమని చెప్పాలి

జవాబు? ఏ విధంగా ఈ చిక్కు ప్రశ్న ముడి తియ్యాలి... నా నీట్లో నుండి మాట రావటం లేదు... ఏడుపు తన్నకు వస్తోంది. “సరేలే, రెండు రోజులు ఉంటావుగా. అలోచించి చెప్పు, ఇదిగో మీ నాన్నకు ఈ కాఫీ ఇచ్చిరా” అని నా చేతికి నాన్న ఎప్పుడూ త్రాగే కాఫీ గ్లాసు ఇచ్చింది. అది తీసుకుని వాకిట్లో ఉన్న నాన్న దగ్గరకు నడిచాను. చేతిలోని పేపర్లో ప్రక్కకు ఒలిగి పాశియన నాన్నను చూసి ఒక్కసాలిగా పెను కేక పెట్టాను.

“నీకు ఏమీ అవ్యాదు. ఒకవేళ అయితే మేమందరం ఉన్నామలే. ఇహ పడుకో” అని నా చెయ్యి అడ్డం పెట్టాను.

తన అలోచనలకి, అనారోగ్యానికి అలసిపోయిందో ఏమో, అమ్మ వెంటనే నిద్రలోకి జారిపోయింది. మేఘాల మధ్య చంద్రుడు దోబూచులాడుతున్నాడు... అమ్మ మొహం మీద వెన్నెల... అంతలోనే నీడ...

అంతలేని దుఃఖంలో కూరుకు పోయాను. కంటి మీద కునుకు రావటం లేదు. ఆ సమయంలో పోన్ చేసి అస్వయ్యలకో, శ్రీవారికో చెప్పుటానికి మను రావటం లేదు. నాలో నేను కుములుతూ ఎప్పుడు నిద్రకు ఒరిగానో తెలియదు.

నా దిగులును పట్టించుకోని భానుడు, ఎప్పటిలాగానే తన టైమ్స్ కు ఉదయించి

నట్టున్నాడు. నా మొహం మీద పడ్డ ఎండతో ఉలిక్కిపడి లేచాను. నిన్న రాత్రి జిగింది కలయో, నిజమో అర్థం కాకుండా ఉంది.

మెల్లగా క్రిందకు వెళ్ళాను. నాన్న బయట పడక కుర్చీలో కూర్చుని పేపర్ చదువుకుంటున్నారు.

“గుడ్ మార్చింగ్, తల్లి” అన్నారు నవ్వుతూ.

హోయిగా నవ్వుతున్న ఆయనను చూసి నా మనసు తెలియని దిగులుతో నిండి పోయింది.

బలవంతంగా నవ్వు అరువు తెచ్చుకుని ‘గుడ్ మార్చింగ్’ అంటూ లోపలికి నడిచాను. బ్రెష్ చేసుకుని వంట గదిలోకి అడుగు పెట్టాను.

“అమ్మలు, ఇదిగో కాఫీ” అంటూ ముమ ముమ లాడే కాఫీ కప్పు నా చేతికిచ్చింది. అలాగే పట్టుకుని అమ్మ మొహంలోకి చూశాను.

“ఇంతకూ నీ సలహా ఏమిటీ” అంది అమ్మ నా కళ్లోకి గుచ్చి గుచ్చి చూస్తూ. ఏమని చెప్పాలి జవాబు? ఏ విధంగా ఈ చిక్కు ప్రశ్న ముడి తియ్యాలి... నోట్లో నుండి మాట రావటం లేదు... ఏడుపు తన్నకు వస్తోంది.

“సరేలే, రెండు రోజులు ఉంటావుగా. అలోచించి చెప్పు. ఇదిగో మీ నాన్నకు ఈ కాఫీ ఇచ్చిరా” అని నా చేతికి నాన్న ఎప్పుడూ త్రాగే కాఫీ గ్లాసు ఇచ్చింది.

అది తీసుకుని వాకిట్లో ఉన్న నాన్న దగ్గరకు నడిచాను. చేతిలోని పేపర్లో ప్రక్కకు ఒరిగిపోయన నాన్నను చూసి ఒక్కసారిగా పెను కేక పెట్టాను. నా కేకు అమ్మ అరక్కణంలో అక్కడ ప్రత్యక్ష మయ్యంది. నేను పరుగు పరుగున వెళ్ళి ప్రక్క ఇంటిలో ఉండే డాక్టర్ ని పిలుచుకొన్నాడు. ‘కాద్దియాటిక్ అరెస్ట్. ఇంక ఆయన లేరు’ అన్నాడు డాక్టర్ విచారంగా. అంతా చూస్తూ అమ్మ నోటి వెనెట మాట కంటి వెంట నీరు కాని రాలేదు. నాన్న దగ్గరగా వెళ్ళి తల మీద చెయ్యి వేసి, మెల్లగా తట్టింది నిట్టారు విడుస్తూ.

దగ్గం కథలు - విశేషణ

దగ్గం కథల్లో వివిధ పార్శ్వాలు...

పుష్పలత
94900 63152

Rచయిత అన్నట్టు భారతీయ సమాజము నిచ్చెనమెట్లు వర్షప్యవస్త లోపభాయిష్టంగా దుర్గార్గంగా కింద ఉన్నటువంటి అదమ వర్గం వారిని తొక్కిపెట్టే విధంగా ఏర్పాటు చేసుకోవటం జరిగింది. అలా తొక్కి పెట్టబడిన శాద్రుల, అతి శాద్రుల జీవితాలను ఆదిమ కాలం నుంచి ఈనాటి భావ అభ్యర్థయ యుగం వరకు ఎవరు వారి జీవితాలను పట్టించుకున్న పాపాన పోలేదు. 19వ దశకంలో కాని 20వ దశకం ప్రథమార్గంలో కాని ఆధునిక సాహిత్యం పురుడు పోసుకున్న క్రమంలో పాశ్చాత్య సాహిత్యాన్ని అవసోసన పట్టిన ఇక్కడి రచయితలు కొందరు ఆ సాహిత్యాన్ని దిగుమతి చేసుకొని పాత విధానానికి స్ఫురి పలికి వాస్తవిక యదార్థ వాదంతో సమాజాన్ని చూస్తూ సాహితీ ఉనికిపై వేదలు మధ్యరగతి జీవితాలను అష్టర బద్దం చేస్తూ సాహితీ స్పజన కావించారు. ప్రబంధ, పద్య, గద్య, గ్రాంథిక భాషలకు చరమగీతం పలికి నూతన ఒరవడిలో సాహిత్యాన్ని కొత్తపుంతలు తొక్కించారు. ఆక్రమంలో గేయ కావ్యాలకు పరిమితం కాకుండా ఆధునిక సాహిత్య పద్ధతులైన నవల, కథ, వ్యాసం, నాటకం, జీవిత చరిత్రలు విభిన్న పార్శ్వాలను స్ఫురిస్తూ సాహితీ యవనికై లిభించారు. ఆ ఒరవడిలో కొందరు

ఆనాటి అభ్యర్థయ రచయితలు కథలు అట్టడుగు జీవితాలను స్ఫురిస్తూ వారి జీవితాల్లోకి తొంగి చూస్తూ గాంధీయ మార్గంలో దళిత జీవితాలను రికార్డు చేశారు. అయితే అది సానుభూతి రచనలుగా వేర్కొనవచ్చు. అయినప్పటికీ దళిత జీవితాలను రికార్డు చేసి సాహిత్యానికి కొత్త చూపునిచ్చారు.

1910 లో మాలవాండ్ర పాటలతో మొదలైన దళిత సాహిత్యం శ్రీపాదవారి “పుల్లంరాజు కథ”ను అగ్రభాగాన నిలిపింది. ఆ కోవలో ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ మాలపట్లి నవల, తల్లాప్రగడ సూర్యనారాయణ “పాలావతి” నవల, కారా మాష్టారు “యజ్ఞం” కథ, చాసో “యంప్ర” మరి కొందరు రచయితలు దళిత జీవితాల్లోకి తొంగిచూసి వారి అనుభవంలో

అష్టరబద్దం చేసి వినుతికెక్కారు. అయితే బోయిభీమస్త పాలేరు, గుడిసెలు కాలిపోతున్నాయి, జామవా గబ్బిలం ఇతర ఖండికలు ఆనాటి సాహిత్యానికి ముందు వరుసలో నిలిచాయనుటలో సందేహం లేదు. అదే క్రమంలో మేదరి భాగ్యరెడ్డి వర్కు “వెట్టి మాదిగ” కథతో దళిత సాహితీ యుగం ఆవిర్భవించింది. నల్గొండ జిల్లాకు చెందిన దైద దేవందర్ “తొండం” కావ్యం ఆంధ్రాకు చెందిన “తాడి నాగమ్మ కథలు” అలాగే బోయ జంగయ్య బోజ కథలు, చీమలు, గొట్టెలు కథలు, దున్న మరికొన్ని కథా సంపుటాలు అలాగే జాతశ్రీ ‘చలివేంద్రం’, ‘పాచ్చరిక’ మరికొన్ని కథా సంపుటాలు నవలలతో దళిత సాహిత్యాన్ని సుసంపన్సుం చేస్తూ వచ్చారు. వీరి అడుగుజాడలో వీరి తర్వాత నల్గొండ జిల్లాకే చెందిన దళిత కవి, రచయిత వేముల ఎల్లయ్య స్ఫూర్తితో దళిత జీవితాలను కథలుగా, నవలలుగా కథా వస్తువుగా తీసుకొని భూతం ముత్యాలు అరవైకి పైగా కథలు, అయిదు నవలలు రచించారు. ‘బేగరి కథలు’, ‘బుగాడ కథలు’, ‘దగ్గం కథలు’, ‘మాలపట్లి కథలు’ సంపుటాలు నెలువరించారు. ‘సూర’, ‘పురుడు’, ‘ఇగురం’, ‘మొగలి’, ‘మాలచ్చువమ్మ’ నవలలు భూతం ముత్యాలు తీసుకువచ్చారు. వీరు రాసిన దగ్గం కథలు దళిత జీవితాల యదార్థ వాస్తవిక

స్థితిని కళ్ళకు కట్టినట్టు మన ముందుంచారు. దళితుల యొక్క ఈతిబాధలు, పీడన, వెలివేత, మూడాచారం, సాంఘిక దురాచారం, పేదరికం, నిరక్షరాస్యత, రాజకీయ కుల అస్త్రిత్వపు వెనుగులాట దళిత కథలలో చూడవచ్చు. ఇందులో 16 కథలున్నాయి. జాలి, మీనా, ఈదురుగాలి, దగ్గం, కన్నపేగు, గుడిసెలు అంటుకున్నాయి, ఆశయాల కల, క్యాన్సర్ గౌరమ్మ మొదలగు కథలను తరచి చూస్తూ దళిత ఉనికి, ఆర్థి, కన్నిటి రోదన, మూగవేదన కళ్ళముందు అక్షరాలను దృశ్యంగా చిత్రించాడు రచయిత. దళిత జీవితాల్లోని మానవ సంబంధాలు ఎలా విచ్చిన్న మపుతున్నాయో మనముల పట్ల ఎలా సానుభూతి కరువుతుందో వివరించే కథ జాలి, జీవితం పట్ల ఎన్నో కలలు పెంచుకుని, ఆ కన్నకలలు సాకారం కావడానికి కల గన్న ఒక బాలకార్యకురాలి జీవితం ఆమె కన్న కలల గూడు చెదిరిపోయిన తీరు మీనా కథలో చూడవచ్చు. తల్లిదండ్రి నిరక్షరాస్యలై కూలి, నాలి చేసుకుని పొట్టపోసుకొని జీవిస్తున్న వారికి అప్పు ముపై కూర్చుంది. అదే ఆ కుటుంబం పాలిట చిత్రిని పేర్చింది. అలా తండ్రి మరణం, తల్లి ఆకస్మిక మరణం. తల్లిదండ్రిలేని దయలేని స్థితిలో మీనా జీవితం నిరాదరణకు గురై బతుకీడుస్తున్న వైనం కళ్ళముందు రక్కి కట్టించాడు రచయిత.

మరో కథ ఈదురుగాలి. ఈ కథ రైతు జీవితం చిత్రికిన తీరు కళ్ళముందు స్పాక్సాత్కరింప జేశాడు. ఈ కథలో ఎదిగొచ్చిన కూతురు కోతకు వచ్చిన వరిచేను రెంటిని సమన్వయం పరుస్తూ సింబల్రైష్ చేస్తు రక్తి కట్టించిన తీరుతో ఈ కథ ఉత్సప్పి స్థాయికి చేరింది. తెలంగాణలో అప్పుడుపుడు పిలవకుండా వచ్చే ఈదురు గాలులు రైతుల పాలిట శాపంగా మారి అకాల వర్షంతో వడగండ్ల వానతో పంటచేలను తడిపి కల్లంలో వరికుపులను తడిపి రైతులకు కడగండ్ల మిగిల్చిన వైనాన్ని హృద్యంగా చిత్రించాడు

రచయిత. దిక్కుతోచని స్థితిలో బక్కయ్య చావే శరణామనుకున్న వేళ అతని పెళ్ళిడు కొచ్చిన బిడ్డ తండ్రి వాలకం చూసి ‘నాయనా’ చింతజేయకి “అయ్యగీ యేడు గాకుంటే ముందుకు తీర్పుదాం అప్పగినీ నువ్వు చింతలు బడితే మేమేం గావాల్పు ఆడపిల్ల అయినా తరీక తోనే వైర్యం చేపేపు బిడ్డ, మగిల్లపాడిలా పెంచినందుకు వారి మాటలతో అతనికి కొండంత దైర్యాన్నిచ్చింది. పుట్టి ముంచిన వర్షం తట్టుకొని నిలబడిన జీవితం ఈ రైతు జీవితం ఈదురు గాలి కథ. అలాగే కథ సంపుటికి శీర్షికయైన దగ్గం కథ. కుటుంబాలు ఎలా విచ్చిన్నమపుతాయో, విలువలు నశించే తీరు, అక్రమ సంబంధాలకు అలవాటైన ఓ తండ్రి ప్రశ్నించిన తల్లిని ఆ తండ్రి నన్ను ప్రశ్నిస్తావా అని ఆమెను చంపుతుంటే కళ్ళారూ చూసిన కొడుకు తండ్రిని చంపడం కొసమెరుపు. ఏగ ప్రతీకారానికి పరాకాష్ట ఈ కథ. అలాగే బలి, మర్గం అనే కథలు మంత్రాలు, మూడినమ్మకాల పేరుతో నేటికి పైరచివహం చేస్తున్న చేతబడులు, బాణామతి మొదలగు రుగ్మతులకు, అనుమానం పెనుభూతమై మూడి విశ్వాసాలతో అమాయకులను సబీ దహనం చేయడం, మంత్రాల నెపంతో చంపడం నేటికి చూస్తున్నాం. అయితే ఈ బలికథలో బలి అవుతున్న వారందరు కూడా దళితులే బలి కావడం గమనార్థం. దానిక్కారణం అవిద్య, మూడినమ్మకం, చదువుకున్న వారు అంధులుగా వాటిని పాటించడం సమాజపు పోకడకు నిదర్శనం. అలాగే మరోకథ ఉన్నత చదువులు చదివిన యువకుడు యూనివరిటి మెట్రోక్కి తను కన్న కలలు నెరవేరక అటు పల్లెలో ఇండలేక సమాజంలో రాజీపడలేక అంటరాని తనం పేరుతో ఎంత చదివినా నీచంగా చూసే ఘటనలు (వేముల రోహాల్) అనేకం. అలాంటి గుండెను మెలివెట్ కథ “ఆశయకథ”. చివరగా క్యాన్సర్ గౌరమ్మ కథను చూసినట్టయితే గౌరమ్మకు నలుగురు కూతుళ్ళ ఉండి కూడా నిరాదరణకు గురై మాయదారి క్యాన్సర్

హృదితో మంచం పట్టిన దీనురాలి కథ గౌరమ్మ. డబ్బు ఉంటే చూయించుకో లేకుంటే నీ యిష్టం అని చేతులెత్తేని కార్బోరైటు వైర్యం కుహనా కుతంత్రం కథలో చూడవచ్చు. భర్త ఆమెను చేస్తే పారెస్టా బ్రుతికితే సాదుకుంటా అంటూ ఊరికి బయలుదేరి మొండిగా ఆశలన్ని వదలేసి బతుకీడ్డే దళిత దంపతుల హృదయ విదారక కథ. చదువరికి కళ్ళ చెమ్మగిల్లక మానవు. రచయిత ఈ సంపుటిలోని కథల నిండా అట్టడుగు దళిత జీవితాల అస్త్రిత్వ ప్రసవపు వేదన వెట్టి, కులంకాటు అంటు సాంఫుక దురాచారం మూడి నమ్మకాలను విభిన్న పార్మాలను స్పృశిస్తూ పారకుల ముందుంచారు. తెలంగాణ భాష ముఖ్యంగా నల్గొండ మాండలిక భాష యాన, పలుకు బడులు, సామెతలు అవసరం మేరకు సందర్భానుసారం పుష్టిలంగా వాడుకొన్నారు. రచయిత, కూటురాయి తీరులేనోడు ఏల్లోరాయి లేవ బోయిండట, ఏలెడు పిలగాడు పుట్టంగ పెట్టంగ పూసిషై పూతలు గావు కాసై కాతలు గావు, గుట్టం వరిగడ్డి మేసిందట, గురువింద గింజ నీతులు ఎప్పొనా చేపొచ్చు, యాడా చెల్లనోడు పోయికాడ పొందిండట. ఈ కథలు దళితవాడల జీవితాలకు వెలుగుటద్దం. భూతం ముత్యాలు దళిత భావజాలాన్ని కులం నెపంతో మనుషుల్ని హింసించే సమాజ పోకడలను నిరసించాడు. సాటి మనిషిని మనిషిగా చూడలేని కులవుప్పు నశించడమో లేదా సంస్కరించడమో జరగాలని రచయిత ఉద్దేశం కాబోలు. ఈ కథలు చదువుతుంటే యధార్థంగా మనకు ఎక్కుడో ఒకవోట తారసపడే సంపుటనలుగా చూడవచ్చు. లేదా మనం విశ్వాని కావచ్చు. దళితజూతి అస్త్రిత్వం కోసం ఆత్మగౌరవం కోసం పెనుగులాటలో ఉధ్వవించిన కథలుగా చెప్పవచ్చు. దళిత సాహిత్యానికి కొత్త తరానికి జవనిస్తున్న కథలు “దగ్గం” కథలు ఆదరించండి అక్కున చేర్చుకోండి...

సేవకి

పర్యావరణ సమతుల్యత ప్రబోధిస్తున్న కథ...

కొట్టే వినయ్ కుమార్
70326 29768

రోణి మధుమక్షిక ఆదేశించిన తర్వాత ఆహార వేటకు బయలుదేరింది సేవకి. షెట్టుజి ఆకారపు ఘైనపు గదులు దాటుతుంటే దారికి అడ్డంగా వచ్చింది బాలిక. బాలిక పుట్టి ఒక వారమే అయింది. పుట్టినప్పటినుంచి ఘైనపు గదుల్లో తిరుగుతూ అందర్నీ పరిశీలించడం మొదలెట్టింది బాలిక. కానీ తనకు వచ్చే సందేహాలను ఎవర్చి అడిగిన చెప్పడం లేదు. ఎప్పుడు అందరూ ఏదో ఒక పసిలో నిమగ్నమై ఉంటున్నారు. కొందరు ఎప్పుడో ఉదయాన్నే వెళ్లే సాయంత్రానికి గాని తిరిగి రావట్టేరు. ఈ రోజు ఎలాగైనా తెలుసుకోవాలని సేవకిని అడ్డుకుంది బాలిక.

గత రెండు రోజుల నుంచి సేవకిని ఆపుతూనే ఉంది బాలిక. ఏదోవిధంగా తప్పించుకొని వెళ్లిపోతుంది సేవకి. కానీ ఈ రోజు సేవకికి చెప్పుక తప్పలేదు. బాలిక “మనం ఎవరం? ఎందుకు ఒక్కరకే సేవ చేస్తున్నాం? కొందరు సేవ చేయకుండా ఎందుకు అలా ఉంటున్నారు?” అంటూ ప్రశ్నల వర్షం కురిపించింది.

సేవకి సావధానంగా సమాధానం చెప్పడం మొదలెట్టింది. “మనం తేనెలీగలం. మన వల్ల లాభపడుతుంది మనమ్ములు. మనమ్మల్లో ఉన్న కులాల మాదిరిగానే మనలో కూడా మూడు

కులాలు ఉన్నాయి. రాణి గారు, మనం (కూలీలం) మరియు ట్రోన్లు, కానీ మనం మనముల్లా కొట్టుకు చాపకుండా కలిసే ఉంటాం. మనం రోజు సేవ చేస్తుంది రాణి గారికి. అవిడ పేరు మధుమక్షికి. అవిడ కూడా మన లాగే ఆడ ఈంగ. కానీ తాను ఫలవంతమైనది. మనం ఇచ్చే రాయల్ జెల్లీతో పెద్దగా అవుతుంది. దాదాపు మూడు నాలుగు సంవత్సరాలు జీవిస్తుంది. రాణి గారు రోజుకు వెయ్యి గుడ్డ వరకు పెడుతుంది. మనలో చాలా మందికి తానే తల్లి.

“అవునా? మరి మనల్ని ఎందుకు ఇలా చూస్తున్నారు.” అంది బాలిక. “మనలో ఒకరికి మాత్రమే రాణి అయ్యే అవకాశం ఉంటుంది. మనలో ఎవరో ఒకరు మనం ఇచ్చే రాయల్ జెల్లీ తిని, ఈ సాధ్రాజ్యాన్ని పాలిస్తారు. అయితే నువ్వు పుట్టక ముందు మేమంతా వేరే రాజ్యంలో ఉండే వాళ్ళం. అయితే అక్కడ కొన్ని జన్మ మార్పుల వల్ల ఆ రాజ్యపు రాణి తో పాటు మధుమక్షిక కూడా ఫలవంతంగా పుట్టింది. అయితే ఒకే రాజ్యంలో ఇద్దరు రాణులు ఉండటానికి విలు లేదు. కాబట్టి మేము కొంతమంది మధుమక్షికతో ఇక్కడికి వచ్చి ఈ రాజ్యాన్ని నిర్మించాం. కొన్ని రోజులకు నువ్వు పుట్టావు.”

“మరి వాళ్ళంతా ఎవరు?” ఎలాంటి

పనులు చేయకుండా ఉన్న ట్రోన్లను చూపిస్తూ అడుగుతుంది బాలిక.

“మనముల్లో ఏ పని చేయకుండా సౌమరిగా కూర్చుని తినే వారిలాగే మనలో ట్రోన్లు ఏ పని చేయకుండా తిని కూర్చుంటాయి. కనీసం వాటి తిండి కూడా అవి సంపాదించుకోలేవు”

“ఇక మనం కూలీలం. మనం అందరికంటే చిన్న వాళ్ళం కానీ అంద రికంటే ఎక్కువ పనిచేసేది మనమే. తేనెను తీసుకురావడం, తేనె తుట్టను (మనరాజ్యం)ను పరిశుద్ధంగా ఉంచడం, నీలాగా అప్పుడే పుట్టిన ఈగల్లి సాకడం, రాణి గారికి సేవ చేయడం ఇవే మన పనులు. మనం మన పనులు చేయడమే కాకుండా మనములకు ఎంతగానో ఉంపయోగపడుతున్నాం. వాళ్ళ పండించే పంటలు, కూరగాయలు మన సాయం లేకుండా పండపు.”

“అవునా! అదెలా” ఆళ్ళర్యపోయింది బాలిక.

“అవును. మనం తేనె కోసం పూలపై వాలతాం. మన శరీరాలపై ఉన్న వెంటుకలకి, మన కాళ్ళకి ఆ పూల పరాగరేణువులు అంటుకుంటాయి. అని మన శరీరంలో ఉన్న పరాగ రేణువుల బుట్టలో చేరతాయి. మనం వేరే పూలపై వాలినపుడు ఆ పరాగ రేణువులు ఆ మొక్కలను చేరతాయి. ఈ విధంగా

చేరడాన్ని పరపరాగ సంపర్కం అంటారు. దీనివల్లనే మనమలు పండించే చాలా పంటలు పండుతున్నాయి. మనల్ని రైతులు మిత్రపురుగులు అని పేలుచుకుంటారు.” చెప్పుకొచ్చింది సేవకి.

“మనం ఎంత నిస్యర్థంగా పని చేస్తున్నాం. మనకు మనమలు ఎప్పటికి రుణపడి ఉండాలి.” అంటూ గర్యంగా చెప్పింది బాలిక.

“అవును. నీకు ఇంకోక విషయం చెప్పాలి. అది మన ఐక్యత గురించి. ఒకరోజు కరోల్ అనే ఒకాడిగ మనం ఉంటున్న చెట్టు కింద కారు అపింది. అప్పటికే గాలి భాగా నీస్తుంది. ఒక్కుక్క గది తిరుగుతున్న మధుమక్కి ఆ గాలికి తికమక పడి కింద ఉన్న కారులోకి వెళ్లిపోయింది. కారు అద్దాలు మూసుకుపోవడంతో బయటికి రాలేకపోయింది. కరోల్ అనే అవిడ కారు తీసుకువెళ్లి. ఒకరోజు కారులోకి వెళ్లిపోయింది. కారు అద్దాలు మూసుకుపోవడంతో బయటికి రాలేకపోయింది. కరోల్ అనే అవిడ కారు తీసుకువెళ్లి. పోలిసాగింది. మనలీ ఎవరో ఒకరు చూసి రాణి గారు కారులో ఉండి పోయారు అంటే అందరం ఆ కారును రెండు రోజులు వెంబడించాం. చివరకు ఎలాగోలా రాణిగారు బయటికి వస్తే ఊపిరి పేలుకున్నాం. మనకు నిత్యం ఎన్నో

ప్రమాదాలు పొంచి ఉంటాయి. మన భవనాన్ని కూల్చడానికి, మన తేనెను దోచుకోవడానికి ఎవరో ఒకరు ప్రయత్నిస్తూనే ఉంటారు. మనం దేశ సరిహద్దుల్లోని పైనికుల మాదిరిగా పోరాడాలి. వాళ్ళకు ఆయుధాలు ఉన్నట్టే మనకు నిషపు కొండి ఉంటుంది. దానిని మన చివరి అప్రంలా మాత్రమే వాడాలి. ఆ కొండిని శత్రువు శరీరంలో గుచ్ఛితే శత్రువు గిలగిల కొట్టుకుంటాడు. కానీ ఆ కొండి విరిగిన కొద్దిసేపటికే మనం మరణిస్తూం. అది నీర మరణం.

ఆ మాటలు నిన్న భాలిక కళ్ళల్లో వెలుగు, రోమాల్లో తేజం పుట్టాయి. మాటల్లో పడి సమయం మరచిపోయా రిద్దరు. సాయంత్రం అయిపోయింది. ఆపోరం కోసం వెళ్లిన తేనెటీగలు ఇంకా రాలేదు. ఎంతదూరం వెళ్లినా సాయంత్రానికి తిరిగి వచ్చేవి. ఇంకా రాకపోయే సరికి సేవకికి ఆందోళన మొదలైంది. వెంటనే విషయం మధుమక్కి చెప్పింది. మధుమక్కి కూలి ఈగలను వెతకడానికి డ్రోస్టును పంపించింది. డ్రోస్టుతో పాటు సేవకి, బాలిక కూడా వెతకడానికి వెళ్లారు.

కొద్ది దూరం వెళ్ళాక దేవకికి ఒక హృదయ విషాదకర దృశ్యం కనిపించింది.

బక్కిభూత్తు గది తిరుగుతున్న

మధుమక్కిక ఆ గాలికి తికమక పడి కింద ఉన్న కారులోకి వెళ్ళపశియింది. కారు అద్దాలు మూసుకుపోవడంతో బయటికి రాలేకపోయింది. కరోల్ అనే అవిడ కారు తీసుకువెళ్లి. పోలిసాగింది. మనలీ ఎవరో ఒకరు చూసి రాణి గారు కారులో ఉండి పోయారు అంటే అందరం ఆ కారును రెండు రోజులు వెంబడించాం. వెంబడించాం.

సమన్వయం లోపించి తికమక పడుతున్నాయి. కొన్ని వెల్లకిలా పడి కడల్లేక ఇఖ్యంది పడుతున్నాయి. కొన్ని ఈగలు ప్రాణాలే వదిలాయి. ఎన్నడూ లేని ఒక మహో వైపరిత్యాగ్ని చూస్తుంది సేవకి. ఆ పంట పొలం నుంచి భరించలేని మందు వాసన వస్తుంది. ఏంటి ఈ వాసన నేను భరించలేకపోతున్న అంటూ వస్తున్న బాలికను వారించింది సేవకి. అక్కడున్న దృశ్యం చూసిన బాలికకు వణుకు పుట్టింది.

“ఏమైంది వాళ్ళకు? ఎందుకు అలా పడిపోయి ఉన్నారు. ఎవ్వరు కూడా కడలట్టేదు” అని అడిగింది బాలిక.

“వాళ్ళు విషం పడిన పూలనుంచి మకరందాన్ని పీల్చారు. అది వాళ్ళ నాడీ వ్యషష్టమ నాశనం చేసి కొన్ని గంటల్లోనే చంపేసింది” అంటూ కన్నీళ్లు పెట్టుకుంది సేవకి.

“ప్రమా? ఎవరు ప్రయోగించారు. మన శత్రువులా?” అడిగింది బాలిక

“మనమ్ములు” నిట్టుర్చింది సేవకి. “మనమ్ములా? నీకేమైన మతి పోయిందా వాళ్ళు మన మిత్రులు అన్నావు. వాళ్ళకు మనం ఎంతగానో ఉపయోగపడుతున్నాం. వాళ్లుందుకు మనల్ని చంపే ప్రయత్నం చేస్తారు?” అడిగింది బాలిక ఏం అర్థం కాక.

“కొందరు రైతులు తెలిసి, కొందరు తెలియకుండా పంటలు నాశనం చేసే

పురుగుల నివారణకు అత్యంత విషపూరిత మందులను వాడుతున్నారు. కానీ వాటిని వాడటం వల్ల మనమే కాదు పంటను నాశనం చేసే చీడ పురుగులని తినే మిత్రపురుగులు కూడా చనిపోతున్నాయి.

“కానీ మనుషులు ఇలా ఎందుకు చేస్తున్నారు?” అడిగింది బాలిక.

రాణి గారు మాకు అప్పుడ్పుడు చెప్పండేవారు తమ పూర్వీకులు ఆహారం కోసం వెళ్లినప్పుడు పంట చేస్తారో వారితో పాటు ఎన్నో పురుగులు కనిపించేవట కానీ పంటలకు ఏ విధమైన నష్టం కలిగించేవి కావట. లైతులు కూడా విషపూరిత మందులు వాడే వారు కాదట. కానీ తర్వాత తర్వాత జనాభా విపరీతంగా పెరిగి ఆహారం సరిపోక తక్కువ ఫ్లాంలో, తక్కువ సమయంలో ఎక్కువ ఆహారం పండించేందుకు కొత్త కొత్త రకాల వంగడాలను అభివృద్ధి చేయడం మొదలు పెట్టారట. అధిక దిగుబడి కొరకు

అత్యంత విషపూరిత మందులను వాడే వారట. మన పెద్దలు ఆహారం కొరకు వెళ్లినప్పుడు ఆ మందులను పీల్చి సమన్యయం కోల్పోయేవరట. కొండరు చనిపోయేవారట. ఇప్పుడు ఇక్కడ అదే జరిగింది. అంటూ మాట్లాడుతున్న సేవకికి కీడు శంకించింది. ఎవరైనా ఇక్కడ నుండి ఈ విషపు తేనెను తీసుకుని మన రాజ్యంకు వెళ్లారా? అమ్మా అలా అయితే అక్కడన్న రాణి గారు, అప్పుడే పుట్టిన చిన్న ఈగల పరిస్థితి ఏంటని వెంటనే బాలికను తీసుకొని బయలుదేరింది. గంటకు 25 కిలోమీటర్ల వేగంతో ప్రయాణిస్తున్న సేవకికి తన రెక్కల చప్పుడు కంటే తన గుండి చప్పుడే ఎక్కువగా వినిపిస్తుంది. వీళ్లు రాణి గారి వద్దకు చేరే సరికి అప్పటికే అక్కడికి చేరుకున్న కొన్ని కూలీ ఈగలు తమలో విషం ఉందని తెలియక గదుల్లోకి చేరాయి. ఆ తుట్ట అంతా విషతుల్యం అయి ఈ మధ్యే పుట్టిన

ఈగలు ఒక్కొక్కటిగా కిందపడి పోతున్నాయి. రాణి గారికి కూడా విషం అంటుకొని కింద పడిపోయింది. ఆ సాప్రాజ్య పతనాన్ని చూసిన సేవకి, బాలికలకు గుండి పగిలినంత పాటైంది. పుట్టెడు దుఃఖంతో తమ విషపు కొండిని భూమికి గుచ్చి ఆత్మహాత్య చేసుకున్నాయి.

ఎంతో కష్టంతో నిర్మించుకున్న అందమైన పెట్టుబెట్టిల గదుల రాణి భవనం విషపు వాసనలు వెదజల్లుతుంది. మకరందపు తేనెలతో మెరుస్తున్న ఆ తేనె తుట్టలో అంతా విషమే చేరింది.

అహారాన్ని ఇస్తూ, ఆరోగ్యాన్ని పంచుతున్న తేనెటీగల పట్ల ఈ హనికరకమైన పురుగు మందులు యమపొశాలు అవుతున్నాయి. ఇక్కొన్న పురుగుమందుల విచ్చలపిడి వాడకాన్ని తగ్గించి పర్యావరణ సమతుల్యాన్ని కాపాడుదాం.

రచయితలకు సూచనలు

- ✓ సమీక్ష కోసం పుప్పకాలు పంపేవారు విధిగా రెండు కాపీలు పంపాలి.
- ✓ పత్రిక కోసం రచనలు పంపించే వారు యునికోడ్లో ఉంటే బిపెన్ ఫైల్ మరియు పిడిఎఫ్లో మెయిల్ చేయండి.
- ✓ మా పత్రికకు రచనలు పంపినవారు ఇక్కడ అచ్చయాకనే ఫేన్ బుక్లో భ్లాగ్లో పెట్టండి.
- ✓ ప్రతి రచనకు ఇది ఎక్కుడా ప్రచురణ కాలేదని, ఏ భ్లాగ్లో పోస్ట్ చేయలేదని, ప్రచురణ ప్రసారం కోసం ఎవరికీ పంపి ఉండలలేదని హాపీ పత్రం జత చేయండి.
- ✓ పత్రికలో ఒక కథ లేదా వ్యాసానికి నాలుగు పేజీలు మాత్రమే అవకాశం ఉంటుంది. ఈ లెక్కన పదమూడు వందల పదాలకు మించకుండా వ్యాసం, కథ పంపించండి.
- ✓ కవితలు 15 పాదాలకు మించకుండా పంపించండి.
- ✓ వ్యాసాలు, కథలు, కవితలు ఏవైనా పోస్ట్లో కూడా ఈ క్రింది విరునామాకు లేదా ఇ-మెయిల్కు పంపవచ్చ.
- ✓ ప్రచురణకు స్వీకరించిన రచనల్లో పత్రికనుగుణంగా మార్పు చేసుకునే హక్కు సంపాదకవర్ధం కలిగి ఉంటుంది.

తెలంగాణ జాగ్రత్త

పాశం అమృతరాం రెసిడెన్సీ, ఇంఎం. 1-2-234/13/46/4, 3వ అంతస్థి, ఎన్.టి.ఆర్. స్టేడియం దగ్గర,
అరవింద నగర్, దోమలగూడ, హైదరాబాద్ - 500 029. తెలంగాణ. E-mail : editor@thangedu.co.in

బొమ్మాబొరుసు

పుట్టి గీతిథర్మ, 94914 93170

కిరణాలరెక్కలతో సాగే
వెలుగు
చీకటి ఏ మూలమన్నా
చెదరగొట్టిపోతుంది,
వెలుగునావ అనంతమై
పయనిస్తూనే ఉంటుంది!

మనిషి
కాలాన్ని పట్టుకొని ఈదుతూ
తీరం ఎరుగని చీకటి
ప్రవాహంలో
ఒంటరితనపు ఒడ్డుపై
వాలిపోతాడు,
బతుకునావ అనంతమై
పయనిస్తూనే ఉంటుంది!

చినుకులు
భూమ్యకాశాల మధ్య బంధాన్ని
కలిపేస్తూ విడదీసినట్లుగా
మనసులు

మనుషుల మధ్య,
వీరో తెలియని బంధాన్ని
కలుపుతూ, విడదీస్తూ ఉంటాయి!

ఆకాశానికైనా, జీవితానికైనా
నలుపుతెలుపులు ఒక్కటే,
చీకటిని తట్టుకోసట్టే

దట్టమైన కాంతినీ
స్వీకరించలేము!

చీకటి వెలుగులు
ప్రసరిస్తేనే
నేలకైనా మనిషికైనా
పరిపూర్ణత,
కష్టసుఖాలు మిళితమైతేనే
మనిషి జీవితానికి ముగింపు!

బొమ్మా బొరుసు ఉంటేనే కదా
నాశెం చెల్లుబాటు అయ్యేది!

కవితోదయంతో

జీవించాలనేది నా కోరిక... - నాశేశ్వరం శంకరం

కవి కడతేర్చేది కవిత్వమే అన్న నాశేశ్వరంతో ముఖాముఖి...

మామిడాల రమేష్ బాబు
96528 13779

మీ బాల్యపు ఆత్మకథను

చెప్పండి?

నా బాల్యమే నా జీవితం. నా జీవితమే నా బాల్యం. నాశేశ్వరంలో పుట్టాను. గోదావరి మలుపు తిరిగి వాగును కలుపుకునే సంగమ స్థలంలో ఉంది మా వూరు. పరిపూర్వైన వ్యవసాయ గ్రామం. అత్యధికం కాపు కుటుంబాలే. ఈ ఊర్లో ఒకే ఒక్క జంగాల కుటుంబం మాదే. అతి ప్రాచీన కైలాలయం ఉంది. మా తాత రేవయ్యకు ఒక్కతే కూతురు సంగప్య, వంశం నిలుపుకోవాలని మా నాన్న లింగయ్యను ఇల్లరికం తెచ్చుకున్నాడు. వారికి కలిగిన ముగ్గురు మగపిల్లలో నేను మొదటివాన్ని. ప్రధానంగా మా కులవృత్తి భిక్షాటన చేసి జీవించటం. శివాలయంలో పూజా పురస్కారాలు చేయడం వల్ల ఎప్పుడో ఒక ఎకరం ఇనాము భూమి మా కుటుంబానికి లభించింది. నా చిన్నతనం లోనే మా తాత మరణించాడు. మానాన గుంజల నుంచి ఇల్లరికం రావడం వల్ల మా ఊళ్ళో భిక్షాటన చేయడానికి ఇష్టపడేవాడు కాదు. ఊళ్ళో సత్యనారాయణ కథలు చెప్పేవాడు. పెండ్లిల పారోహాత్యం చేసేవాడు. నన్న బాల్యంలోనే భిక్షాటనకు పంపేవాడు. తెల్లవారుజామనే తలస్నానం

చేయాలి. చిన్న బుడ్డ పంచ కట్టుకోవాలి. మోకాళ్ళ కిందిదాక వచ్చే జోలె వేసుకుని భిక్షాందేహి అంటూ మాడ్జాళ్ళోని ప్రధానంగా కాపుల ఇండ్లముందు నిల్చోనేవాళ్ళి. బాలశివుడు ఇంటిముందు నిల్చున్నాడనే తలంపుతో దోసిట బియ్యం పట్టుకుని వచ్చి జోలెలో వేసి నా కాళ్ళు మొక్కేవారు. ఇదంతా ఉదయం చేసే నిత్యకృత్యం. భిక్షాటన నుంచి రాగానే రెండెద్దులు దానంగా వచ్చిన ఒక ఆవు రెండు లేగల్లి తోలుకొని సాయంత్రం దాక వాటిని కాసేవాళ్ళి. చీకటి పడ్డ తర్వాతే మా తాత తెచ్చిన, పలకా,

బలపం పట్టుకుని అడ్డరాలు దిద్దేవాళ్ళి. ఒకరోజు పలకమైన పంచ వేసి ఉంది. అది గుర్తించక కూర్చోగానే నా పలక పగిలిపోయింది. అది చూసి నాన్న కొట్టిన దెబ్బలు ఒకటి రెండు కాదు. ఇంటి ముందు దారిలో పరిగెత్తించుకుంటూ కొట్టాడు. ఆ దెబ్బలకు తాళీనప్పుడు మా తాత వచ్చి నన్న ఊరడించింది నాకిపుటలీకి జ్ఞాపకానికి వస్తుంది.

మీ చదువెట్లా సాగింది...?

అదొక మపోభారత యుద్ధంలాగే సాగింది. మా అమ్మ నాశేశ్వరంలో పుట్టి పెరిగింది కావటం వల్ల మా తాత పోయిన

తర్వాత సంవత్సరానికి ఒక మానెడు వడ్ల పెట్టేవారు. అందుకు వారింట్లో ఏ పూత్రులై శభకార్యమైనా మరణాలు సంభవించినా ఆ మానెడు వడ్లకు ఉచితంగా చేయాలి. పొలాల నుండి పంట వచ్చిందంటే చాలు ఇంటింటికి మానెడు వడ్లకోసం అమ్మ వెంట వెళ్ళేవాళ్ళి. మా వూరు చాలా పెద్దది. వ్యవసాయ గ్రామం. పశువులు ఎక్కువే. వేసవి వచ్చిందంటే ఊరవతల పశువులకు పాదులు వేసేవారు. తెల్లవారు జామునే అముతో కలిసి ఒక్కరోజు ఒక్కక్క పొదివాళ్ళు పశువుల పేడను ఉచితంగా ఇచ్చేవారు. రోజుకు మూడు నాట్లు

పొదుల పేడ ఒకచోట జమచేసి తొక్కి పిసికి ముద్దలు కట్టి ఇస్తుంటే మా అమృ పెడకలు చరచేది. సంవత్సరానికి సరిపడ తయారుచేసుకునేవాళ్ళం. ఇంటికి వచ్చేవరకు రాత్రి తిన్న, వండుకున్న గిన్నెలు అలాగే ఉండేవి. అమృ ఇల్లు ఊడ్డి కల్లాపి చల్లే లోపుల నీళ్ళు చేది బాసండ్లు తోమేవాళ్ళై. ఇల్లు మేగేవాళ్ళై. భోజనాలు అపుతాయో లేదో మా అమృ బీడీలు చేసేది. నేను దారం తప్పనిసరిగా కట్టేవాళ్ళై. ఇన్నిన్ని పనులు పడేవి గానీ చదువకోవాలన్న కొండ మాత్రం చాలలేదు. మా వూరికి ఐదు కిలోమీటర్ల దూరంలో పలాపూర్లో హైస్వ్యార్ల ఉండేది. అక్కడ చదువుకోవాలన్న కోరిక పుట్టింది. నేను చదువుకోవడం నాస్తికు ఇష్టుం లేదు. కులవృత్తి నేర్చురామని ఆయన అనుకుంటున్నాడు.

చదువుకోవాలని నాకు. బాగా గొడవలు జరిగిన తర్వాత మా నాస్తి చదువుకోవాలి. నీతోపాటు తమ్ములను తీసుకుపోవాలి అన్నాడు. అందుకు ఎగిరి గంతేసి ఒప్పుకుని చదువుకోసం ఊరోదిలి పలాపురం వెళ్ళి ఓ దేవాలయ పూజారి సహాయంతో దేవుడి గుడిలోనే ఓ చిన్న గదిలో ఉంటూ రోజూ భిక్షాటన చేస్తూ చదువుకోవడం మొదలెట్టాను.

ఉలాపురంలో మీ చదువెట్లా సాగింది?
అది కూడా ఓ కథనే. నేను చేరింది నాల్గవ తరగతిలో మా తాత నాకే కాక మాపూర్లో కొండరికి ఇంటివద్ద కాణ్ణి బడిలాగా ఉచితంగా చేపేవాడు. ఒక్క ఎక్కం రాకపోయినా కోదండం ఎక్కంచేవాడు. ఒకరిమీద ఒకర్కి ఎక్కించి కింద కంప పెట్టేవాడు. ఆ బాధను భరించడం చాలా కష్టం అనుభవిస్తేనే తెలుస్తుంది. అలా కరినశిక్షణమను మా తాతగారు ఇష్టుడం వల్లే అనుకుంట ఒకేసారి నాల్గవ తరగతిలో చేరాను. నాల్గు, ఐదు సాఫీగానే సాగింది గానీ, అప్పటికే తెలంగాణ మూమెంట్ పారశాలకు వచ్చేసింది. సైకిళ్లు తీసుకుని ఊరూర వెళ్ళడం. నినాదాలు కలిసికట్టుగా చేయడం మా వంతు. మా సార్లు

ఇంటర్వెన్షన్ చేరడానికి

చుట్టుపక్కల కాలేజీలు ఉండేవి కావు. ఒక్క నిజాము బాద్సీలోనే ఉండేది. నిజాముబాదులో చదువుకోవడానికి ప్రయత్నించాను. కానీ పలిస్టితులు అనుకూలించలేదు. కొండారులో ఉన్న మాలిపటీల్ నర్సింగరావు పిల్లల చదువులు పాడుతున్నాయని తలంచి రాగూర్ ట్యూటోరియల్ కొండారుకు తెప్పించాడు. రాగూర్ ట్యూటోరియల్ కాలేజీ రావడం పదిదాక ఆయనే చెప్పి ఆంధ్ర యూనివరిటీ మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షలకు పంపించడానికి పూనుకోవడం వల్ల తొలిరోజుల్లో అది బాగానే నడిచింది. చుట్టుపక్కల ఊళ్ళ వాళ్ళు చేరారు. నేనూ చేరి మెట్రిక్యులేషన్ రాయాలని నిర్ణయించుకున్నాను. మొత్తం మీద కొండారుకు వెళ్ళాను. అక్కడ కూడా భిక్షాటన చేసి చదువుకోమన్నాడు మా నాస్తి. అందుకు సంతోషించి చేరాను. మొత్తం మీద నానాకష్టాలు పడి మెట్రిక్యులేషన్ పూర్తి చేశాను.

ముందుండి నడిపించేవారు. ఒకసారి సైకిళ్లపై నందిపేటకు వెళ్లాము. దుకాణాల ముందు నిల్చుని నినాదాలు చేస్తుంటే సార్లు మరికొండరు కలిసి దుకాణాలు బంద చేయస్తున్నారు. నాకు కొండరి మిత్రులకు బాగా ఆకలయింది. ఉడిపి హౌటలకు వెళ్లాము. ఏది దొరికితే అది తిందామనుకుంటున్నాము. వీళ్ళు ఎలాగూ చిల్లు చెల్లించరని గ్రహించి పోలీసులకు కబురు చేస్తే వాళ్ళు వచ్చి నడుముల మీద కాళ్ళ మీద లేవలేనంత కొట్టినా తప్పించుకుని పారిపోయాము. స్వాల్ఫ్ మూతపడ్డాయి. చేసేది ఏమీలేక ఊరిభూషితే మా నాస్తికెంత సంతోషమో! కులవృత్తిలో మళ్ళీ నన్ను సెటిల్ చేయడానికి ప్రయత్నాలు మొదలు పెట్టాడు. పెళ్ళి చేస్తే చెప్పినట్లు వింటాడని చిన్న వయసులోనే ప్రయత్నాలు ప్రారంభించాడు. మా అమృతో గొడవపడి మా వతన్ ఊరైన నడుకుడ అనే గ్రామం వెళ్ళిపోయాడు. అక్కడ మా బంధువుల ఒక అమృత్యుని పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. మా అమృత్యు జీవితం అంధకార బంధురమైంది. మా తాతనే మళ్ళీ మా నాస్తి దగ్గరకు వెళ్ళి ఇద్దరి పెళ్లాలతో నీవుండటం నాకంగీకారమేనని ఒప్పించి మా నాస్తిను తీసుకువచ్చాడు.

స్వర్గధామమైన ఇల్లు నరకకూపమైంది. చదువు ఉండ కాకి అయింది.

మరి చదువెలా ముందుకు సాగింది?

ఊళ్ళో ఉన్నప్పుడే గుంటూరు నుంచి బతకడానికి రాగూర్ ట్యూటోరియల్ కాలేజీని బోధనలో నారాయణరావు అనే అతను పెట్టాడు గానీ అది సరిగా నడవలేదు. మా వూరి వాగవతల ఉన్న చౌడుమ్మ కొడూరులో ఉన్న మాలిపటీల్ నర్సింగరావు పిల్లల చదువులు పాడుతున్నాయని తలంచి రాగూర్ ట్యూటోరియల్ కొండారుకు తెప్పించాడు. రాగూర్ ట్యూటోరియల్ కాలేజీ రావడం పదిదాక ఆయనే చెప్పి ఆంధ్ర యూనివరిటీ మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్షలకు పంపించడానికి పూనుకోవడం వల్ల తొలిరోజుల్లో అది బాగానే నడిచింది. చుట్టుపక్కల ఊళ్ళ వాళ్ళు చేరారు. నేనూ చేరి మెట్రిక్యులేషన్ రాయాలని నిర్ణయించుకున్నాను. మొత్తం మీద కొండారుకు వెళ్ళాను. అక్కడ కూడా భిక్షాటన చేసి చదువుకోమన్నాడు మా నాస్తి. అందుకు సంతోషించి చేరాను. మొత్తం మీద నానాకష్టాలు పడి మెట్రిక్యులేషన్ పూర్తి చేశాను.

మళ్ళీ మీ చదువుకేమైనా ఆటంకాలు కలిగాయా? సాదాసీదాగా సాగిపోయిందా?
ఇంకా ఎక్కువ కష్టాల పాలయ్యాను. ఇంటర్వెన్షన్ చేరడానికి చుట్టుపక్కల కాలేజీలు ఉండేవి కావు. ఒక్క నిజాము బాద్సీలోనే ఉండేది. నిజాముబాదులో చదువుకోవడానికి ప్రయత్నించాను. కానీ పరిస్థితులు అనుకూలించలేదు. కొండారులో నర్సింగరావు గారి అమృత్యు, అబ్బాయి నిజాముబాదులో చదువుకోవడానికి అడ్డకు రెండు రూమ్స్ తీసుకుని చదువుతుంటే ఆయన పహారంతో వారి కిరాయి రెండు గదుల్లో ఉంటూ చదువు మొదలుపెట్టాను. మళ్ళీ పెళ్ళి వెళ్ళాడు. పెళ్ళి చేస్తే చెప్పినట్లు వింటాడని చిన్న వయసులోనే ప్రయత్నాలు ప్రారంభించాడు. మా అమృతో గొడవపడి మా వతన్ ఊరైన నడుకుడ అనే గ్రామం వెళ్ళిపోయాడు. అక్కడ మా బంధువుల ఒక అమృత్యుని పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. మా అమృత్యు జీవితం అంధకార బంధురమైంది. మా తాతనే మళ్ళీ మా నాస్తి దగ్గరకు వెళ్ళి ఇద్దరి పెళ్లాలతో నీవుండటం నాకంగీకారమేనని ఒప్పించి మా నాస్తిను తీసుకువచ్చాడు.

యుద్ధం, మరోపక్క కులాంతర వివాహం చేసుకోవాలన్న యుద్ధంలో ఓటమిపాలు అయ్యే సంఘటనలు, సందర్భాలు రోజుకొకటి ఎదురైంది. సుభద్రనే పెళ్ళి చేసుకుంటానని వాళ్ళ నాన్నతో ఒరోజు దైర్యం చేసి చెప్పాము. అలా చెప్పడానికి ఓ కారణం ఆనాడు తెలియదు గానీ ఒకటి ఉండవచ్చు. నర్సింగరావుకు ఇద్దరు భార్యలు. వాళ్ళు వెలమలు. మొదటి భార్య వెలమనే గానీ, రెండవ భార్య పద్మశాలిలు. దైర్యం చేసి ఆ రోజులో ఆమెను చేసుకున్నాడు. ఆమెకు ఇద్దరు కుమారులు. ఒక కూతురు. ఆ కూతురే సుభద్రాదేవి. కులాంతర వివాహానికి అంగీకరిస్తాడని చేపేసాను గానీ ఆయన మానంగా ఉండిపోయాడు. మా ఇంట్లో మహా యుద్ధం మొదలైంది. మన జంగాల వంశం నాశనమైపోతుందనే తలంపుతో ఆగేగొలమీద మా నాన్న నిజమాబాద్ వచ్చి నా సామానంతా తీసుకుపోయాడు. చెప్పినట్లు వింటేనే ఇంటికి గానీ ఊళ్ళోకి గాని రావాలి లేకపోతే నువ్వు చనిపోయినట్టే గోదావరికి వెళ్లాము. జలార్పణ చేద్దామన్నాడు. నువ్విక పోయిన టీఎస్ పెద్దపెద్ద గొడవల మధ్య ఊరు

ప్రజల సమక్షంలో జరిగిపోయింది. సుభద్రను కూడా వాళ్ళ నాన్న ఊరుకు తీసుకువెళ్ళాడు. ఆమె చదువు మధ్యలోనే ఆగిపోయింది. నేనేం చేయాలో తోచలేదు. ఎక్కడ ఉండాలో, ఎలా బతకాలో, ఎలా ప్రేమను సపలం చేసుకోవాలో అంతు దౌరకని స్థితి నన్ను ఆపహించింది.

దైర్యం చేసి మొట్టమొదట ఒక చిన్న చిట్టపుండ్ర కంపెనీలో బిల్లు కలక్కర్గా చేరాను. నెలకు 90 రూపాయల జీతం. అది చేస్తూ గిరిజ్ కాలేజీలో డిగ్రీలో చేరాను. రెండు పనులు చేసుకుంటానే ట్రైవ్ రైటింగ్ నేర్చుకున్నాను. తెలుగు లోయర్, ఇంగ్లీష్ లోయర్, ప్రాయ్యర్ పాస్ అయ్యాను. ట్రైపిస్టుగా ప్రార్టైమ్ చేయడానికి ట్రైవ్ మిషన్స్ సహా వెళితే 290 ఇచ్చేరు. ట్రైవ్ మిషన్స్ అడ్డెకు తీసుకున్నాను. అలా మొత్తంమీద డిగ్రీ ముగించాను.

ఆ తర్వాత పి.జి., పిపోచ.డి. ఎలా చేశారు?

నేను పార్ట్ టైమ్ ట్రైపిస్టుగా చేరక ముందు టీమ్గా పి.డబ్బుస్టడి.లో అదే డిపార్ట్మెంట్లో వివేకసందర్భాన్ని ఇంజనీర్ కింద పనిచేసేవాడై. ప్రతిరోజు

కెనార్పు, నీటి కొలతలు చూసే పని నాది. అలా అతనితో సాఫ్ట్వేర్ ట్రైప్ ఏర్పడడం వల్ల నా జీవిత కథ అంతా చెప్పాను.

అయనే నా దేవడు. డిగ్రీ పూర్తయింది కదా? ఎంతైన్ రాయి. సీటు వస్తే నేను చదివిస్తానన్నాడు. నేను ఉస్కానియా, కాకతీయ రెండూ అప్పయ్ చేశాను. ఎం.కా.ఎ., కు అప్పయ్ చేశాను. ఎం.ఎ., తెలుగును అప్పయ్ చేశాను.

ఉస్కానియాలో ఎం.ఎ. తెలుగు ఎంతైన్ మొదలైంది. తస్క సీటు వస్తుందని ఎం.కా.ఎ. ఎంతైన్ రాయలేదు. మొత్తం మీద సీటు వచ్చిన తర్వాత స్వీట్స్ బాక్స్ తీసుకుని కట్టా వివేకానంద రెడ్డిగారిని కలిశాను. వారి శ్రీమతి సునీత గారు నవ్వుంతో చేరదిశారు. సునీతమ్మ గారి అమ్మ సరోజినమ్మ వారు కూడా ఎవ్వరు చదివిస్తానన్నారు. అలా ఎం.ఎ., వారివల్లనే చదవగలిగాను.

ఎవరికి రాని ఇబ్బందులు మీకు వచ్చినా ఎదురీదుతూ చదువుకున్నారు. పరే... మరి కవి ఎట్లా అయ్యారు?

చిన్ననాటి మంచి రాయాలన్న తపన ఉండేది. శవం ముందు శంఖం ఊడడం

మా వృత్తి. మా పూళ్లో సహజ మరణాల కన్నా అనపడ మరణాలు ఎక్కువ. శంఖం లోంచి తీర్థం శవం నోట్లో పోస్తున్నప్పుడు మరణించిన వారి బంధువులు వారిని తలుచుకుంటూ గట్టిగా రోదించేవారు. వారి రోదనలు మరవలేనివి. మరిచి పోలేనివి. ఆ మరణం వాళ్ల జీవితాన్నంత చిన్నాభిన్నం చేసిందో వాళ్ల రోదనల వల్లనే సమాజం నాకు తెలిసింది. ఆ రోదన నా రక్తంలో కలిసిపోయింది. ఆ రోదనలు మాపూరివే కావు. మా దేశ ప్రజల రోదనలుగా భావించేవాళ్లి. రోదనల వెనక ఉన్న దృష్టి దృక్పథం నన్ను విశాలం చేశాయి. వాటి మూలాలు ఇలా ఎందుకున్నాయి అనే భావాలు నన్ను కుదిపేసేవి. నా భాధకన్న జన జీవన దుఃఖం నన్ను ఆసాంతం ముంచేసింది. నా రక్తంలో తడిసి ముద్ద కావడం వల్లనే నా కవితాక్షరాలకు శ్వాసయిందనుకుంట నాల్గో తరగతి పలాపరంలో చదువు తున్నప్పుడు బన్స్టావ్లో అమ్మె గోలీ సోడా సీసాల అతను సోడాలు అమ్మేవాడు. గోలీసోడ కొట్టినప్పుడల్లా భలే జబ్బం వినిపించేది. ఆ జబ్బం వినడానికి ప్రతిరోజు బన్ స్టావ్లో నిలబడేవాళ్లి. గోలీ సీసాలోని గోలీ బయటకు రాదు. లోపలికి పోదు. కొట్టినప్పుడల్లా ఒక రోదన శబ్దంలా వినిపించేది. సోడా సీసాలోని గోలీ ఎవరో కాదు. నేనేని అనుకునేవాళ్లి. దాని దుఃఖమే నా దుఃఖంగా భావించేవాళ్లి. సోడా గోలీ మీద కవిత రాశాను. ఇదే మొదటి కవిత. తర్వాత అది ఆంధ్రభాషా దినపత్రికలో అచ్చయింది. ఇంటర్ 74లో చదువుతున్నప్పుడు కాలేజీ మాయగజైన్కు కవిత రాశాను. ఇంచుమీంచు అదే సమయంలో ఓ కథ రాశాను. ఆంధ్రభాషాలోనే దగ్గర దగ్గర పుల్ పేజీలో అచ్చయింది.

తాలిరోజులో మీ కవిత్వాన్ని మెచ్చుకుస్తువారు ఉన్నారా?

ఎందుకు లేరు. చాలామంది కవులు, మిత్రులు ఉన్నారు. అప్పటి రోజుల్లో భారతిలో కవిత అచ్చయితే కని అయినట్టుగానే గుర్తించేవారు. ఎం.వి.

చదువుతున్న రోజుల్లో నా కవితలు అచ్చుకావడం జరిగింది. ఒక మాసంలో ఎం.వి. బోధించే డా. సి.నారాయణ రెడ్డిగారి కవిత, నా కవిత పక్కపక్కనే అచ్చయినాయి. అచ్చయిన పదిపదిహేను రోజుల తర్వాత సినారే గారే క్లాస్‌లోకి వస్తూ వస్తూ నీ కవిత చదివాను, బాగుందని అభినందిస్తూ “కంటి కూన పెంకల గుండా”లోని ‘కంటి కూనపెంకల’ ప్రతీక పదబంధం బాగుందన్నారు. అలాగే ఒకమారు నగ్గమునిగారు చెరువు మీద కప్పబడిన నాచు శవం మీద కప్పిన కఫన్ లాగుందనే పాదాన్ని పదేపదే గుర్తుచేసేవారు.

మీ కవితా వస్తువును గూర్చి కాస్త చెప్పండి.

నా కవిత్వం టైరెక్టుగా రాజకీయ కవిత్వం రాసే అభ్యదయ, విషాద కవుల ఎవొపంచల్ ఫీలింగ్స్, ప్రతీకలు, తాత్త్వికతలా ఉండడు. రాజకీయ కవిత్వ స్వభావాన్ని సామాజిక జనజీవన స్వభావంగా మలచాలని బాగా అనుకునే వాళ్లి. సరళీకృత ఆర్థిక విధానాల్ని ప్రవేళపట్టిన తర్వాత ప్రజల జీవన విధానంలో అనేక మార్పులు వచ్చాయి. వాటిని కవిత్వం చేశాను. నా ప్రసిద్ధమైన కవిత చేలోకి పురుగులోస్తున్నాయి’ అన్న

కవిత చాలా ప్రచారంలోకి వచ్చింది. అలాగే మరికొన్ని రాశాను. రైతు జీవితం ఎలా విధ్యర్థమై పోతుండో కవిత్వంలో నిలిపాను. ఎప్పుడూ మెచ్చుకోని క.క. రంగనాథాచార్యులు గూడ ‘మధ్యవర్తి చేతుల్లో రైతూ కవి’ అన్న కవిత బాగుందని గుర్తించి చెప్పారు. జ్యులాముఖి గారు నదిలోకి కవితను చదివి దాన్ని దీర్ఘకావ్యం చేయమని చాలాసార్లు చెప్పారు. నేనో కవితావస్తువును ఎన్నుకుంటాను. దాన్ని ఒక ప్రతీకగా చేస్తాను. ఆ ప్రతీకత్వకమైన దాంటల్నో నా రాజకీయ తాత్త్విక అవగాహనను పొందుపరుస్తాను. దేవ్యయతే ప్రధాన కవితావస్తువుకు ప్రతీకను చేస్తానో దాని చుట్టూ ఉండే భావలయక అనుషైన సింబల్స్నే ఎన్నుకుంటాను. ఓ చెరువు మీద రాసిన, బావి మీద రాసినా, నదిమీద రాసినా, చెట్టుమీద రాసినా అవి నా భావ తాత్త్వికతకు ప్రతీకలే. చెరువును నా భావనా ప్రపంచంలోకి తీసుకున్న తరువాత అది ఊరును కాపాడేదిగా చెబుతాను. కాస్పిపు దాని త్యాగాన్ని చెబుతాను. ప్రజల్ని కాపాడేవి ఉద్యమాలే కనుక ఊరును కాపాడే చెరువుకు ఉద్యమ స్వరాన్ని జోడిస్తాను. చెరువంటే చెరువు కాదు. ప్రజల్ని కాపాడే ప్రాణాజలం. దాన్ని విషాదం సంకేతంగా మార్చి కుంటాను. సాధారణ సారకునికి చెరువు అందాల్ని నా కవితలో చూసి మురిసిపోతాడు. ప్రజల మార్గదర్శులు తాముగానే భావిస్తారు. ఉద్యమాలు గ్రామాల్ని కాపాడే చెరువులేని భావిస్తారు. ఇలా నా కవితలు వివిధ భావానుభవాలను వ్యక్తపరుస్తాయి.

సీరియస్గా రాస్తున్న కవులు రోజురోజుకు వెరుగుతున్నారు. కవిత్వ రూపురేఖల్ని అతిమాతనంగా ఆవిష్కరిస్తున్నారు.

తెలంగాణ ఉద్యమకాలంలో వచ్చిన కవిత్వం ఎలా ఉండంటారు?

తెలంగాణ ఉద్యమకాలంలో వచ్చిన ఆంధ్రమాన్ని కాదు. ఏ ఉద్యమకాలంలో వైనా ఆ ఉద్యమాన్ని ముందుకు నడిపించడానికి అసంభ్యాక

ఆ మరణం వాళ్ల జీవితాన్నంత చిన్నాళ్లన్సం చేసిందో వాళ్ల రోదనల వల్లనే సమాజం నాకు తెలిసింది. ఆ రోదన నా రక్తంలో కలిసిపోయింది. ఆ రోదనలుగా భావించేవాళ్లి. రోదనల వెనక ఉన్న దృష్టి దృక్పథం నన్ను విశాలం చేశాయి. వాటి మూలాలు ఇలా ఎందుకున్నాయి అనే భావాలు నన్ను కుదిపేసేవి. నా భాధకన్న జన జీవన దుఃఖం నన్ను ఆసాంతం ముంచేసింది. నా రక్తంలో తడిసి ముద్ద కావడం వల్లనే నా కవితాక్షరాలకు శ్వాసయిందనుకుంట నాల్గో తరగతి పలాపరంలో చదువు తున్నప్పుడు బన్స్టావ్లో అమ్మె గోలీ సోడా సీసాల అతను సోడాలు అమ్మేవాడు. గోలీసోడ కొట్టినప్పుడల్లా భలే జబ్బం వినిపించేది. ఆ జబ్బం వినడానికి ప్రతిరోజు బన్ స్టావ్లో నిలబడేవాళ్లి. గోలీ సీసాలోని గోలీ బయటకు రాదు. లోపలికి పోదు. కొట్టినప్పుడల్లా ఒక రోదన శబ్దంలా వినిపించేది. సోడా సీసాలోని గోలీ ఎవరో కాదు. నేనేని అనుకునేవాళ్లి. దాని దుఃఖమే నా దుఃఖంగా భావించేవాళ్లి. సోడా గోలీ మీద కవిత రాశాను. ఇదే మొదటి కవిత. తర్వాత అది ఆంధ్రభాషా దినపత్రికలో అచ్చయింది. ఇంటర్ 74లో చదువుతున్నప్పుడు కాలేజీ మాయగజైన్కు కవిత రాశాను. ఇంచుమీంచు అదే సమయంలో ఓ కథ రాశాను. ఆంధ్రభాషాలోనే దగ్గర దగ్గర పుల్ పేజీలో అచ్చయింది.

మీ కవితా వస్తువును గూర్చి కాస్త చెప్పండి.

నా కవిత్వం టైరెక్టుగా రాజకీయ కవిత్వం రాసే అభ్యదయ, విషాద కవుల ఎవొపంచల్ ఫీలింగ్స్, ప్రతీకలు, తాత్త్వికతలా ఉండడు. రాజకీయ కవిత్వ స్వభావాన్ని సామాజిక జనజీవన స్వభావంగా మలచాలని బాగా అనుకునే వాళ్లి. సరళీకృత ఆర్థిక విధానాల్ని ప్రవేళపట్టిన తర్వాత ప్రజల జీవన విధానంలో అనేక మార్పులు వచ్చాయి. వాటిని కవిత్వం చేశాను. నా ప్రసిద్ధమైన కవిత చేలోకి పురుగులోస్తున్నాయి’ అన్న

కవితలు వస్తాయి. ఏముంది ఇందులోనని వెక్కిరించాల్సిన దాన్ని కాప్ట్ పక్కన పెట్టాలి. వర్షాలు పడ్డప్పుడు మన చెరువులో నీళ్ళు వస్తాయి. నీళ్ళతోపాటు మనికి వస్తుంది. మడ్ లాటర్ అని తిడుతూ ఉండరాదు. నాలుగు రోజులు ఆగితే ఆ మడ్ లాటర్ స్పృచ్చమైన నీరుగా మారుతుంది. తెలంగాణ ఉద్యమంలో వివిధ ధోరణల వాళ్ళు, వాదాల వాళ్ళు, వివిధ ఉద్యమకారులు కవిత్వం రాశారు. ఎందులో లేని వాళ్ళు పైతం తెలంగాణ అస్త్రిత్వమే తమ కవిత్వంగా ముందుకు వచ్చినవాళ్ళు ఉన్నారు. తెలంగాణ ఉద్యమంలో కపులు కవిత్వం రాశ్యానే కూర్చోలేదు. ఉద్యమ కార్యకర్తలుగా మారినారు. కవి ఏక కాలంలో ఉద్యమపుకపిగా ఉద్యమసేతగా మారాడు. తెలంగాణ ఉద్యమం ప్రజలకు, కపులకు సోయి నేర్చింది. నిదించే తోటలోకి పాట ఒకటి పచ్చిందన్నట్లు ప్రతి సాహిత్య ప్రక్రియలోకి ఉద్యమంలో నడవాలను కున్ఱారికి నడక నేర్చింది. బతుకమ్మనే తీసుకొండి. ఒకప్పుడు బతుకమ్మ మీద ఎంత మంచి కవిత్వం పచ్చింది. కాళోజీ బతుకమ్మ బతుకు అన్న కవిత ఎంత విష్ణుత్వమైందో మీకు తెలుసు. స్త్రీవాద, దళితవాద, మైనారిటీవాద, అభ్యర్థయ, విష్వవ వాదాల వంటి కవితా స్పృభావాలలోకి తెలంగాణ ఉద్యమ కవిత్వం విష్ణరించింది కదా! తెలంగాణ ఉద్యమానికి పాట ఒక కన్యయితే, కవిత మరొక కన్య గరా! తెలంగాణ ఉద్యమ సాహిత్యం వల్లనే మన సాహిత్యం అస్త్రిత్వ అడుగులు వేయగలిగింది.

'దూది మేడ్' కవితా సంపుటి వచ్చేనాటికి రాసిన మీ కవితలన్ని అందులో ఉన్నాయా?

తేవు. మా నాన్న దాడి చేసి నా సామానంత ఎత్తుకు పోయిన వాటిలో అదివరకు రాసిన నా కవితలన్ని కట్ చేసి ఒక పుస్తకంలో అంటుపెట్టుకున్నాను. దాన్ని కూడా తీసుకువెళ్ళాడు. సుభద్రను పెళ్ళి చేసుకున్న తర్వాత చాలా ఏండ్లకు మా వూరు వెళ్ళాను. మిద్దె మీద, అటుకు

మీద దాచిన వాటిన్నిటిని నెతికాను. అది నాకు లభ్యం కాలేదు. అలాగే తర్వాత నేను రాసినవన్నీ ఉన్న వేయలేదు. శ్రీశ్రీ మహాప్రస్ానం నాకు ఆదర్శం కొన్ని కవితలే ఏర్పార్చి వేసుకున్నాను.
'దూది మేడ్' తర్వాత కవిత్వం రాయడం మానేసారా?

దేహంలో శ్వాస ఉన్నంత కాలం మానేయును. కవిని కడతేర్చేది కవిత్వమే కదా! ఎందుకు మానుతాను? పుస్తకంగా వేసుకోవాలన్న సహజ కాంక్ష నాలో ఎందుకో తక్కువగా ఉంది. **'దూది మేడ్'** రాసిన తర్వాత మరింత పరిపక్కమైన కవితలు ఎన్నో ఉన్నాయి. పుస్తకం వేసుకుంటే వ్యక్తిగతంగా పేరు వస్తుంది. నలుగురు మంచి చెడు చెబుతారు. నలుగురు కూడేటప్పుడూ కూడినప్పుడు తప్పనిసరిగా తలుచుకుంటారని తెలిసినా వేయనందుకు ఆత్మియులు మన్మించాలనే భావిస్తున్నాను.

ఇప్పుడు వస్తున్న వచన కవిత్వం ఎలా ఉందంటారు?

రైలుకు రెండు పట్టాలున్నట్లు మంచి కవిత్వం వస్తుంది. పల్ఱని కవిత్వం వస్తుంది. శిల్ప ప్రాధాన్య కవిత్వంలో వస్తువు ఆవగింజ అయిపోతోంది. వస్తు ప్రాధాన్య కవిత్వంలో వస్తు గాఢతకన్నా దాన్ని పల్ఱన చేసే స్యుభావం ఎక్కువవుతోంది. మజీగలో నీళ్ళ శాతం ఎక్కువవుతోంది. కొందరి కవిత్వం చల్లతో పోల్సే చదువుతన్నపుడు చల్ల తాగుతున్నామా? నీళ్ళనే చల్లగా భావించి తాగుతున్నామా? అన్న భావన కలుగుతుంది.

వచన కవిత్వాన్ని ప్రేమించినంతగా పద్య కవిత్వాన్ని ప్రేమిస్తారా?

ఎందుకు ప్రేమించం. ఒకప్పుడు పద్యకవులు వచన కవల్సి చిన్నచూపు చూశారు. పద్యాల నడుములు విరగతంతానంటే ఆ కవి మీద నేటికే పద్యకవులు విరుచుకుపడుతున్నారు. నిజానికి పాట, వచన కవిత, పద్యం ఒకే తల్లి బిడ్డలు. దేని పరిధి దానిది. పద్యానికి ఘండోనియమం ఉంది. ఆ నియమం వల్లే

పద్యంలో దాగిన కవిత్వం గాన మాధుర్యానికి లోనైంది. ఛండోనియమం వల్లనే నియతి వల్లనే దానికి ఆదరణ. వచన కవితకు ఆ నియమం లేదు.

శబ్దలయ, పద్య లయల స్వేచ్ఛ కన్నా వచన కవిత్వంలో భావలయ స్వేచ్ఛ ఎక్కువ ఉంది కదా అని ఆ కవిత్వాన్ని పట్టుకుని వచన కవిత్వాన్ని తక్కువ చేయరాదు. ఏ నియమం లేకుండా వచన కవితా నియమంలో స్వేచ్ఛ గాఢంగా లిఖిస్తుంది. నిజానికి పాట, పద్యం, వచన కవితల రూపపరంగా దేనికది శక్తివంతమైంది. ఆంధ్ర కవితాపితామహుని రూపం తగ్గి వచన కవితా పితామహుని రూపం విష్ణుత్వమైంది. పారకునికి పద్యం కన్నా వచన కవిత్వం అత్యంత సన్నిహిత రూపంగా విష్ణుత్వమైంది కదా! తల్లి చేసే పని తల్లి చేస్తుంది. తండ్రి చేసే పని తండ్రి చేస్తున్న కాలంలో ఏవాదాల్ని స్పృష్టించుకోవడం కన్నా కవిత్వాన్ని ప్రజల రక్తంలో ప్రవేశింపజేయడమే ప్రధానమని నేను భావిస్తాను.

దళితవాద, స్త్రీవాద, మైనారిటీవాద కవిత్వంపై మీ భావన ఏంటి?

తెలుగు ఏ వాద కవిత్వమైనా ప్రతివాదంలో ఉన్న 'పెయిన్' చాలా ముఖ్యమైంది. ఉద్యమాలు చేయాలిన పనిని ఒక్కే వారం ఒక్కే 'పెయిన్' కోసం శ్రమిస్తుండడం వల్ల వాటి విష్ణుతీ పెరుగుతుంది. దానివల్ల కొంత మేలు జరుగుతుంది. స్త్రీవాద ఉద్యమంలో దళితులు, మైనారిటీవాద ఉద్యమంలో మైనారిటీలు రాయడం ముదావహమే. నాటి సాఫల్య వైఫల్యాలను సాహిత్యకారులు గుర్తించాలి. వివిధ వాదాలు ఉన్నవారు. ఇతర ఉద్యమ సాహిత్యాన్ని, ఉద్యమ కార్యాల్సి నిందిస్తూ కూర్చోరాదు. తెలంగాణ ఉద్యమం ద్వారా మనం నేర్చుకున్నదేమిటి? వివిధ వాదాలు ఏకం కావడం వల్లనే ప్రజా ఉద్యమానికి బలం చేకూరింది. సంఘటిత ఉద్యమ శక్తి వల్లనే తెలంగాణాను సాధించుకోగలిగాము. అలాగే వివిధ ధోరణల వాదాల

స్వజనకారుల సాహిత్యం ఆ విష్ణుత
స్వభావాన్ని అలవర్చుకోవాలనిపిస్తుంది.
అన్ని పెయిన్స్ ను స్వీకరించే వర్డ దృష్టి
నాకుంది.

వచన కవిత వివిధ రూపాల్లో వస్తుంది.
ప్రౌకూలు, నానీలు, రెక్కలు, మొగ్గలు...
వీటి స్థాయి, శాశ్వతత్వం ఎలా
ఉంటుందంటారు?

వచన కవిత వివిధ రూపాల్లో
వస్తుందని ప్రధానంగా నేనెనుకోవడం
లేదు. మీరంటున్న వీటన్నింటికి ఎంతో
కొంత నియమం వుంది. ఇని స్వజనాత్మక
ప్రయోగాలుగానే భావించాలి. వచన
కవితకు వీటికన్న నియమాలు లేవు.
ప్రౌకూలు, నానీలు, రెక్కలు, మొగ్గలు
నియమాల్చి ఉల్లంపుస్తే అవి
పిపలమపుతాయి. వచన కవిత ఒక మినీ
కవితగా, వచన కవితగా, దీర్ఘకవితగా,
కావ్యంగా వ్యాకోచ సంకోచాలు వస్తువును
బట్టి, కవి స్వజనను బట్టి, కవికుండే
స్వేచ్ఛను బట్టి చిన్నగా పెద్దగా విష్ణుతి
చెందగలవు. ప్రౌకూ నియమం ఉంది. ఆ
నియమానుసారమే పద్మానికున్న
పాదాలలాగా నడవాలి. నానీలైనా,
రెక్కలైన, మొగ్గలైనా అంటే పద్యం అక్షర
నియమంగా సాగింది. గేయం మాత్రల
నియమానుసారం సాగింది. ముత్యాల
సరానికి నియమం ఉంది. ఇని అంతే.
కవలు వివిధ ప్రయోగాలు చేసి తమదైన
ముద్రను నిలుపుకుంటారు. పుటక నీది,
చావు నీది... బతుకంతా దేశానిది
అన్నదాంట్లో నియమం లేదు. కొండ
అద్దమందు కొంచంగా చూపే భావననే
ముఖ్యం కదా! వచన కవిత్యానికి.

వచన కవిగా, విమర్శకులుగా ఉన్న
మీరు ఇప్పుడున్న ఈ ప్రక్రియల
శీరుతెమ్మల గూర్చి తెలపండి.
వచన కవితా ప్రక్రియ మీద ఉన్న
ప్రేమకన్నా దాన్ని రాసే కవల మీదనే
ప్రేమ ఎక్కువగా ఉంది. మాధ్యమాల్లో
కవలు మరణించినపుడు, అవార్డులు
పొందినపుడు, జయంతులు, వర్ధంతులు
వచ్చినపుడు వస్తున్నన్ని వ్యాసాలు వచన
కవితారూపం మీద, శిల్పం మీద రాస్తున్న

వ్యాసాలు. గ్రంథాలు తక్కువగానే
ఉన్నాయి. వస్తు విశేషణ చేయడంలో
చూపే విమర్శకులు ఎటు పక్కన
నిలబడితే అటుపక్కవాళ్ళు, వాళ్ళ మీద
ఎక్కువ ఫోకన్ పెడుతున్నారు.
విమర్శకులు గట్టిగా ఒక కవి కవిత్యం
మీద విమర్శ పెట్టే పరిస్థితి లేదు.

ప్రశంసాపర విమర్శనే వస్తుంది.
విశ్వవిద్యాలయాలు వచన కవిత, విమర్శ,
పరిశోధనల మీద వివిధ ప్రక్రియల
నూతనత్వం కోసం శ్రమించవలసిన
అవసరం ఉంది.

**విమర్శలై మీరేషైనా ప్రత్యేకంగా
శ్రమించారా?**

పెద్దగా నేనేమీ శ్రమించలేదు.
దీర్ఘకవిత మీద కొంత శ్రమించాను. ఓ
మాసపత్రిక దీర్ఘకవిత్యంపై రాయమని
అడగడంతో తోచినన్ని నెలలు రాశాను.
పుస్తకం వేయలేదు. ద్వానా. శాప్రి
మొదలుకొని ఇంకాస్త పెద్దవాళ్ళు సైతం
మీరు సంపాదించిన దీర్ఘకవితలు ఇష్టండి
అని అడిగారు. ఇష్టలేదు. కొందరు
దీర్ఘకవితలపై రాసిన వాటినీ వాటి
సమాచారాన్ని తీసుకుని వ్యాసాలు
రాశారు. అంటే వచన కవిత్యంపైన వచన
కవితా సంపుటాలకు చాలా పీరికలు
రాశాను. అవికూడా నా సంతృప్తికోసమే
తప్ప విమర్శ కోసం కాదనే భావిస్తాను.

తెలంగాణ రచయితల సంఘం
అధ్యక్షులుగా ఉన్నారు కదా? ఈ సంఘ
కార్యక్రమ వివరాలు చెప్పండి.

డా॥ నందిని సిధారెడ్డి తొలి సాహిత్య
అకాడమీ అధ్యక్షులైన తర్వాత నన్ను
సంఘ సభ్యులందరు కలిసి అధ్యక్షునిగా
ఎన్నుకున్నారు. తెలంగాణ రచయితల
వేదికలో ఉన్నపుడు దానికి ఉపాధ్యక్షునిగా
ఉన్న అనుభవం, తెలంగాణ
ఉద్యమానుభవం ఇలా కొన్ని
అనుభవాలతో సంఘాన్ని కాస్త ముందుకు
నడపోలని భావించాను. తెలంగాణ
ప్రముఖుల చేత తెలంగాణ కవిత, కథ,
నవల, గేయం, నాటకం వంటి అంశాలై
ప్రశంసాలు చేయించాను. వార్కి సభలు
దిగ్విజయంగా నిర్వహించాను. తెలంగాణ

రచయితల సంఘానికి కొన్ని ప్రాంతాలలో
రచయితల సంఘశాఖలను
ప్రారంభించాను. జిల్లా శాఖలు
విష్ణుత్యంగానే శ్రమిస్తున్నాయి. ప్రముఖ
కథలు, విమర్శకుల, కథకుల
నవలాకారులపై ప్రశంసాలు ఏర్పాటు
చేశాము.

గ్ర్యాకారణంగా చెప్పుకునే
విశేషమేమంటే వివిధ జిల్లాలో శ్రమిస్తున్న
సాహితీవేత్తలు మా సంఘంలో మనుషులైన
ఉన్నారు. అన్నింటికన్నా ముఖ్యంగా
నాకన్ గొప్పవాళ్ళు ఎందరెందరో
ఇందులో ఉన్నారు. మా సంఘ సభ్యుల
సలహాల మేరకూ, సంఘస్థాపకుల్లో ఒకరైన
సిధారెడ్డి సలహాల మేరకు
నడుపుతున్నాను. సంఘంలో నేను
శ్రమించింది తక్కువ. వివిధ శాఖల
అధ్యక్ష, కార్యదర్శుల పనితనం ఎక్కువ.
తెలంగాణ రచయితల సంఘం ప్రధాన
కార్యదర్శి వి. శంకర్ నేనటు
మరువలైనిని. మూడేళ్ళ బట్టి కరోనావల్ల
కొంత ఆగినాం. పుంజుకోవడానికి
శ్రమిస్తోం. తెలంగాణ అస్త్రీత్వం కోసం,
ఇక్కడి రచయితల కోసం, సాహిత్యం
కోసం చాత్మనైనంతగా శ్రమించాలని
ఉంది.

**కొత్త రచయితలకు మీరిచే
సలహాలు, సూచనలు తెల్పండి.**

ఏది ఆశించకుండా రాయడం
ముఖ్యం. సాధ్యమైనంతవరకు ప్రజల
ప్రశ్నాన నిలిచేవారి ప్రశ్నాన ఉండటం
ముఖ్యం. ఎంత బలమైన రచన చేయాలన్న
ఇంకా నేను బలమైన రచన చేయాలన్న
నిరంతర కాంక్ష ముఖ్యం. సూర్యుడు
రోజూ ఉదయంచి నెలుగును
ప్రసాదించినా రోజూ క్రమం తప్పకుండా
ఉదయంచినట్టే కవితోదయంతో
జీవించాలనే కోరిక. తాము రాసిన
కవిత్యం ద్వారా వచ్చే అహంకారి పరిపూర్వంగా
వదులుకుంటూ ప్రజా జీవన కవిత్యం
రాస్తూ తనువు చాలించటమే ముఖ్యం.
జనజీవన దుఃఖ భీజమే కవికి కవనాక్షరం
కావాలి.

సిరివెన్నెల

వెన్నెల సిరిని మనకు పంచిన వింజామర...

డా॥ సరోజ వింజామర
80997 21928

పొటలోని కమ్బుబీ రాగము కన్నా ధీటుగా చెవిలో అమృతాన్ని కురిపించే సాహిత్యం. ఎంత ఎదిగినా బదిగి ఉండే మూర్తిమత్యం. మాన్యులలో మణిలాంటి వారైనా సామాన్యులలో కలగలిసిపోయే నిరాడంబర సాధారణ జీవనం. ఎవ్వరితో మాటల్లాడినా ఆత్మీయతతో కూడిన నప్పుమెకం. పాట వినడమే తప్ప రాసిన వారవరనే తలపు లేని శ్రోతను ఈ పాట సిరివెన్నెలదే కదా అనే చేతనావప్పకు తెచ్చిన పసిడి కలం. చేబ్రోలు సీతారామశాస్త్రి సిరివెన్నెలగా మారిన నాటి నుండి వారు పరమపదించిన నిన్నటి వరకు అది సిరివెన్నెల సీతారామశాస్త్రి పాటల శకం. భాధ్యతాయుత పారుని రచనలో సభ్య పదజాలం తెలుగు శ్రోతను అర్థవంతమైన గానపరవశంతో ఓలలాడించింది.

సిరివెన్నెల రాయాలి బాలు పాడాలి విశ్వనాథ వారు సాదృశ్యం చేయాలి. ఈ స్వర్గవాటిక తెలుగువారికి మాత్రమే పాంతమైనది. మాకు ఇంతకన్నా అదృష్టం ఏముండింది!

ప్రీపట్ల గౌరవం, సంఘం పట్ల బాధ్యత, వ్యవస్థలో రావలసిన మార్పుల పట్ల ఆవేశం, అవసర జాగ్రత్తిని తన వృత్తి, కలంల ద్వారా ప్రకటించిన చైతన్యం శాస్త్రిగారిది.

విధాత తలపున ప్రభవించిన ఆ

పాండిత్యం

తమరి రాక మాకెంతో సంతోషం సుమండీ అనే సరళత్యం.

‘చెంపలో విరఱూనే అమ్మాయి సిగ్గు దొంతరలు

ఆ సాంపులకు ఎర వేనే అబ్బాయి చూపు తొందరలు

తమ నిగానిగ నగలను పదుగురి ఎదురుగ ఇదిగిదిగో అని చూపేడుతూ

తెగ తిరిగే తరుణల తికుక పరుగులు చూడగా

మా ఇళ్ళ లేత మావిళ్ళ తోరణాలన్ని పెళ్ళి పుభలేభలే అక్షింతలేసి

అశీర్వదించమను పిలుపులైనవీ గాలులే’

ప్రతి తెలుగువాడూ గర్యంగా

పాడుకోగలిగిన రసగుళిక వారి పాట.

సినీమాయలో స్వార్థానికొగ్గక తనదైన

ముద్రను నిలిపిన చెరగని సంతకం.

తెలుగుభాషము, సాహిత్యాన్ని బోసంలా

ఎత్తుకుని మనందరిచేతా మరింత

గౌరవింపబడేలా చేసిన అక్షర పూజారి.

ఈ పాటను సీతారాముడే రాయాలి

అనిపించే ప్రతిభ. పొరాణిక సంఘటనలోని

అంశాలను విరోధభాసంగా తెలుపడం

అయిన పాటల ప్రత్యేకత. నాటి

సీతారాముల పెళ్ళిలో విల్లు విరిగింది.

దాని వల్ల పరశురాముడు రావడం, కొంత

అశాంతి కలిగింది. కానీ ఈ వివాహంలో

ఆ పరిస్థితి మచ్చుకైనా లేదు. ఈ పాటలో

అయన ఎలా పలికించారో చూడండి.

‘సీతారాముల కళ్ళాణంలా కనిపిస్తూ ఉన్నా

విరగలేదు ఆ శివుని విల్లు ఈ పెళ్ళి మండపాన

దేవుళ్ళ పెళ్ళి వేడుకలైన ఇంత మనంగా జరిగేనా’

సినిమాలలోని ఆయా సందర్భాలు జీగీయమానం చేసే వారి పాటలన్నే ప్రేష్టకులకు కన్నుల పండుగ చేశాయి.

తూనీగల్లాంటి పిల్లలు, యువతరం, వృద్ధులు, దంపతులు, ప్రేమికులు ఎవ్వులైనా ఆ పసిడి మూటలో తమకోసం పాటలను వెతుక్కేవచ్చును. ఉల్లాసంగా, ఆఫ్సర్డంగా అందరితో కలిసి ఆస్ట్రోదించవచ్చు.

ప్రైని భోగ వస్తువుగానే పరిగణించే మనుషులకు చెర్చాకోల పాటలన్నే

‘మగని మంచి కోసం పడే ఆర్టిలో సతిని మించగలరా మరే ఆప్తులు’

అమెకు దైర్యాన్నిచే రచనలన్నే పడతి పరువు కాచె చేవలేని సంఘం

సిగ్గుపడకపోగ నవ్వుతోంది చిత్రం ఆనాటి ద్రాషుదికీ ఈనాటి నీగితికి

అసలైన అవమానము చూస్తున్న ఆకళ్ళది’

అమె ఊహాలు, ఆలోచనలను రమ్యంగా తెలుపుతారు. ఆమె ఎంత ఆర్థత గలదో అర్థం చేసుకున్న కలం

వారిది.

‘ఏనాడైనా ఒక్కమాటైనా అనలేదమ్మా

వెరి నాయనా

‘ఏమి చేసినా కన్న తండ్రిలా కాపాడు
త్రైవారి ప్రేమా’

ఇలా వారి ఎన్నో పాటల్లో ట్రై వెన్నెల
జలపాతమైంది. తనను తాను
ఆవిష్కరించుకుంది.

అందమైన బాల్యపు తియ్యదనాన్ని
‘ఓ సాంతృప్యమైపెశుతుంది మళ్ళీ ఇటు
మైపొస్తుందీ’

ఈ రైలుకి సాంతూరేదో గురుతు
రాలేదా

కూ కూ బండి మా ఊరుందీ ఉండి
పోవే మాతోపాటుగా’

వంటి పాటల ద్వారా మురిపెంగా

జ్ఞాపకం చేస్తాడు.

‘గుమ్మాడి గుమ్మాడి ఆడిందంటే

అమ్మాడి

డాడి ఊపిరిలో మురిసే కూచిపూడి’

అని తండ్రులందరిచేతా పాడింపజేస్తాడు.

యువ హృదయాల ప్రేమానుభూతిని
‘టీ స్ట్రోన్ టన్న బరువవుతుందే

పుల్ మూన్ నన్న ఉడికిస్తుందే

లాండ్ మైన్ గుండెలో ఫేలిందే

మై హ్రై ఈచ్చ బీటింగ్ అదోలా

తెలుసుకోవా అని’ అని పాట కట్టినా

‘నిన్న చేరుకోలేకా ఎట్టిందో నా లేఖ

వినేవారు లేకా విసుక్కుంది నా కేకా

వరం లాంటి శాపమేదో’

సాంతమైందిలా’ అని వారి విరహ వేదనను

లిఖించినా ఆ అష్టర హృద్యత వారికి

మాన్యులలో

మణిలాంటి వారైనా

సామాన్యులలో కలగలిసిపోయే
నిరాడంబర సాధారణ జీవనం.

ఎప్పలితో మాటల్లాడినా

అత్త్మయతతో కూడిన

సమ్ముఖులకం. పాట వినడమే తప్ప

రాసిన వారెపరనే తలపు లేని

తోతను ఈ పాట సిలివెన్నెలదీ

కదా అనే చేతనావస్తకు తెచ్చిన

పసిడి కలం. చేల్చోలు

సీతారామశాస్త్రి సిలివెన్నెలగా

మాలిన నాటి నుండీ వారు

పరమపథించిన నిన్నటి వరకు

అది సిలివెన్నెల సీతారామశాస్త్రి

పాటల శకం.

సాధ్యం.

‘అమితాబచ్చను కన్న ఏం తక్కువ
నుమ్మెనా

చిరంజీవైనా పుడుతూనే మెగాస్టార్
అయిపోలేదయ్యా తెగించి సత్తా చూపందే
సడ్సో స్వర్ధం రాదయ్యా’ ప్రజలకు
చేరువగా ఉండే సిని మాధ్యమంగా
అవసరమైన విషయాలను స్పష్టంగా
చెప్పాడు.

గాయపడిన హృదయాలకు అతని
పాట ఓదార్పు, సాంత్యనం, చెంపను
సుతారంగా తాకే నెమలీక.

‘నిన్న రాత్రి పీడకల నేడు
తలచుకుంటూ నిద్రమానుకోగలమా

ఎంత మంచి స్వప్నమైనా అందులోనే
ఉంటూ లేవకుండా ఉండగలమా

నవ్వే నీ కళ్ళలో లేదా ఆ జాబిలీ! నవ్వే
ముంగిళ్ళలో రోజు దీపావళి!

ఉత్సాహమైన్ని ప్రబోధించడంలో
అయనకు ఆయనే సాటి. కావ్య
లక్ష్మణాలతో సామాజికాంశాలను మేళవించి
ప్రబోధాత్మకంగా నడిపిస్తారు పాటని.
సినిమా గీతం కథను అనుసరించి
నడవాలి. దర్జకనిర్మాతలకు నచ్చాలి.
సంగీత దర్జకుల నౌక్కులను
తట్టుకోవాలి. నీటన్నింటికి అతీతంగా

ధ్యాన్యత్వకంగా ఉండి, కావ్య లక్ష్మణం
సంతరించుకొవాలి. సిరివెన్నెల అటు
విరితేనెలు, ఇటు అగ్నిశిఖలు ఏక కాలంలో
పలికించి పాటను ధ్యాన్యత్వకం చేశారు.
సామాజిక పరిష్కారితిని ప్రతిఫలించారు.
చివరికి సందేశాత్మకం కూడా చేసి కావ్య
ప్రయోజనం సాధించారు.

జాతిపితా సంకల్పబలం చేతా..’
త్యాగపీరుల కష్టపులమైన న్యాతంత్ర ధనం
స్వార్థపరుల చేతిలో బంది అయిన
పరిణామాన్ని ‘కులాలకోసం గుంపులు
కడుతూ మతాలకోసం మంటలు
పెడుతూ సమూహాక్షేమం పట్టని స్వార్థపు
ఇరుకుతనంలో ముడుచుకుపోతూ
మొత్తం దేశం తగలడుతోందని నిజం
తెలుసుకోరే, తెలిసి భజం కలిపిరారే అర్థ
శతాబ్దపు అజ్ఞాన్యాన్ని స్వతంత్రమందామా
స్వర్ణాంశుత్వాలు చేద్దామా’ అని ప్రశ్నాస్తాడు.
వేదన చెందుతాడు.

‘సువ్య తినే ప్రతి ఒక మెతుకు ఈః
సంఘం పండించింది. గర్యించే నీ ఈః
బతుకు ఈః సమాజమే మలిచింది.
బుఱం తీర్పు తరుణం వస్తే
తప్పించుకుపోతున్నావా? తప్ప
తగలబెట్టేస్తావా ఏరు దాటగానే’ తోటి
మనిషిని ఆదరించగల సంస్కారం,

బాధ్యత అవసరమని చెప్పే వారి ప్రభోధ
గీతాలు ఆలోచింపజేస్తాయి.

బంగారానికి తావి ఆభ్యిన సంగీత
జ్ఞానం. ‘కాలం గట్టిన గంతలు తీసి
కాంతుల వెల్లువ గంతులు వేసి వేకువ
శక్తుల కత్తులు దూసి రేతిరి మత్తుని
ముక్కులు చేసి తెల్లారింది లెగండో
కొక్కోరోకో మంచాలింక దిగండో
కొక్కోరోకో’

పదువైన పదానికి స్వరజ్ఞానం తోడైతే
ఎంత గొప్పగా ఉంటుందనేది వారి
గాత్రాన్ని తోడుగా ఆస్వాదించిన
మనందరికి విదితమే.

ఎన్ని పారిజాత సుమాలు మరెన్ని
అమృతపు గుళికలను కోల్పోయాము
మనమిపుడు!! గానగంధర్వుడు తోడుగా
పిలిచాడేమా ఇంద్ర సభను రంజింప
మనలను నదిలి వెళ్ళాడు.

భక్తి, పెళ్ళి, ఆవేశం, జాగ్రత్తం, బాధ్యత,
అధ్యాత్మికం, శైతన్యం, ఆనందం,
అనురాగం, ప్రేమలను తన కలం ద్వారా
తెలుగు ప్రజకు అందించిన పాటల
పూదోట, అక్షర వనమాలి సీతారాముడు.
పదాలను తేనెపాకంలో ముంచినా
విచ్చుక్కల్పిలా రుముళిపించినా
లాలిపాత్రై నిదురబుచ్చినా

పెద్దన్నయి కన్నీటిని తుడిచినా
నిస్పుహాతో కుంగుతున్న మనసుకు
డోరడినిచ్చి పైకి లేపినా
ముళ్ళబాటు నుండి పూలదారుల హిత్వైనా
అనురాగంలో మధురిమలు చెప్పినా
పోటీ సాటి లేని మేటి
పాటలో ఘనాపాటి
జీవితకాలం గుర్తుంచుకునే ఎన్నో
పాటల విరజాజలను మాటై గుమ్మిరించి
తరలిపోయిన వసంతమా! మా హృదిలో
మీ సిరివెన్నెల ఎప్పుడూ జలతారై నిలిచే
ఉంటుంది.

‘గాలి పల్లకీలోన తరలి నా పాట పాప
ఊరేగి వెడతలు

గొంతు వాకిలిని మూసి మరలి తను
మూగబోయి నా గుండె మిగిలే

నా హృదయమే నా లోగిలి నా
హృదయమే నా పాటకి తల్లి

నా హృదయమే నాకు ఆలి నా
హృదయములో యిది సిని నాలి

జగమంత కుటుంబం నాది ఏకాకి
జీవితం నాది’ అంటూ వీడ్జ్యులు పలికిన
గీతర్షికి బరువైన హృదిలో శ్రద్ధాంజలి.
ప్రణవమై మోగిన బ్రతుకుకు పుష్ప
నివాళి.

నేర్చుకోవాలనే ఒక కుతూహలం
పాట, పాటలతో పాందే ఆనందం

బాల్యం చిరు చిరునవ్వుల సుందర చిత్రం
బాధ్యతలెరుగని స్వేచ్ఛ విహంగం
పెద్దల వాత్సల్యాల సమాపోరం
జీవితానికి అమూల్య సమయం

బాల్యం తిరిగిరాని తీపి జ్ఞాపకం
మరచిపోలేని మధుర స్వప్తం
అద్యతమైన అందైన ప్రపంచం
అనుబంధాలు అల్లుకునే ఆరంభం

బాల్యం చిన్నారి దోస్తుల చిలిపి పోరాటం
అవుదమ్ముల అభిమానం
అక్కాచెల్లెల అనురాగం

బాల్యం - అమ్మ ప్రేమ మాధుర్యం

సూతి ముల్లస్తు 9704939660

బాల్యం అమ్మ ప్రేమలోని మాధుర్యం
బాల్యం నాన్న నీడ నేర్చే శైర్యం
చక్కరలోని తియ్యదనం
మరపురాని సంతోషాల స్వర్గం

బాల్యం స్వచ్ఛమైన అంతరంగం
విలువైన నిజమైన బంగారం

పళ్ళెరంలో విందు భీశజనం...

‘పళ్ళెరం’ పేరుతో ప్రముఖ కవిరచయిత ఎలనాగ వెలువరించిన సంగీత సాహిత్య వ్యాస సంపుటి ఇది. సాధారణంగా చేయి తిరిగిన రచయితలు కూడా భాషము భావానుగుణంగా వాడేటప్పుడు తమకు అలవాటైన, మొదటినుండి వస్తున్న పదాలనే వాడుతూ పోతారు. పదాల వ్యాకరణ మూలాలను అంతగా పట్టించుకోరు. ఇటీవలి కాలంలోనైతే ఆధునికానంతర కవిత్యం. వన్నాక ఆ తరువాత ప్రాంతీయ భాషా స్పృహ పెరిగాక జానపద పదసంపద నుండి శిష్ట భాష వచ్చిందనే భావం కూడా ప్రబలుతోంది. కానీ వ్యాకరణానికి కొమ్ము కాయడం కాదుగాని విరుద్ధ ప్రయోగాలు ఒక్కొసారి రచయిత వ్యక్తికరించదలచుకొన్న భావానికి కూడా విష్ణుతం తేవడం చూస్తుంటాం. అలాంటపుడే పదాన్ని సరిగా ప్రయోగించవలసిన అవసరం వుంటుంది.

ఎలనాగ ఈ సంపుటిలో సరియైన పదం ఏది అనే విషయంగా విపుల చర్చనే చేశారు. ఈ సంపుటి తెరవగానే మేధోమథనమా? మేధో మథనమా? మేధో మథనమా? అనే పదాల విషయంగా

సాధారణంగా చేయి తిరిగిన రచయితలు కూడా భాషను భావానుగుణంగా వాడేటప్పుడు తమకు అలవాటైన, మొదటినుండి వస్తున్న పదాలనే వాడుతూ పోతారు. పదాల వ్యాకరణ మూలాలను అంతగా పట్టించుకోరు. ఇటీవలి కాలంలోనైతే ఆధునికానంతర కవిత్యం. పచ్చాక ఆ తరువాత ప్రాంతీయ భాషా స్పృహ పెరిగాక జానపద పదసంపద నుండి శిష్ట భాష వచ్చిందనే భావం కూడా ప్రబలుతోంది.

ఆస్తకీకరమైన చర్చ కొనసాగుతుంది. నిర్జలీకరణం అంటే స్పృహించే అంశాన్ని కూడా రచయిత చర్చించారు. కొన్ని సాధారణంగా కనిపించేవే అయినా ఈ చర్చలోకి వెళ్ళాడు పారకునికి, రచయితలకు కూడా అనేక ఇతర ప్రయోగాల మీద కూడా సందేహాలు కలుగుతాయి. వచన కవిత్వంలో వాక్యంత సమాపక క్రియలు ప్రోజెక్టుల్లో అంటే వచన కవిత లాంటి

వ్యాసాలలో కవితా నిర్మాణంలోని సూక్ష్మ విషయాలు చర్చించారు. తరువాత అనువాదాల విషయంగా కూడా ఈ పొత్తుంలో విలువైన వ్యాసాలున్నాయి.

కొన్ని పళ్ళెరాఫ్రికా దేశాల్లో మొటార్ సైకిల్సు అందరూ మషీన్ / మెషీన్ (Machine) అనే అంటారు. ఇలాంటి సూక్ష్మ బేధాలను గ్రహించని అనువాదకుడు మషీన్సు యంత్రం అని, మిల్సు మిల్లు లేక గిర్రీ అని తర్వాత చేసే ప్రమాదముంది. ఈ గ్రంథంలో అనువాదాల లోతు పొతుల గురించి చర్చ ఉంది. అనువాదం చేసేటపుడు స్వేచ్ఛ తీసుకుంటే ఆ స్వేచ్ఛ మోతాదును బట్టి ఆ రచనను స్వేచ్ఛానువాదంగానో, భావానుకారంగానో అనుస్కయన (Transcreation) గానో పేర్కొంటారు. (Pg.77).

మౌహన రుషి అమృంగి వేంగోపాల్ లాంటి కవుల గురించిన

చర్చ ఉంది. Allusion, Illusion, Elusion అనే పదాల గురించి ఏనుగు నర్సింహరెడ్డి కవిత్వాన్ని గురించిన చర్చలో వివరించారు. Unity of thought -

Economy of words, Poetic diction

లాంటి సాహిత్య సమాజానికి అవసరమైన విషయాలను గురించి చర్చ ఉంది.

ఇంకా ఈ పొత్తుంలో సంగీతాన్శాలను గురించి కూడా ఆస్తకీకరంగా చర్చించారు. సంగీతం అనుభవంలోకి రావడమే కానీ అర్థమవడం ఉండదు. ఒక కృతి, కీర్తన, ఖయాబ్, ధుమీ మొదలైన వాటి సంగీతం చెబుతున్నపుడు వాటిలోని సాహిత్యాన్ని వివరించకూడదు అంటాడు రచయిత. ఈ పొత్తుంలో పాంసధ్వని యమన్, శద్గ సారంగ రంగాలను గురించిన ఆలోచనను పారకుడు అవాహన చేసుకోవచ్చు.

అమృతోత్సవ మడియల్స్...

జాతి ఆత్మకు పద్యంగా పలికిన గ్రంథం...

సంబురాజు రవిప్రకాశ రావు
94913 76255

ఇవి “ఆజాదీ కా అమృతోత్సవ” మడియలు. 74 వసంతాల స్వతంత్ర ఫలాలను చవిచాసిన భారత జాతి స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో అసువులు బాసిన పోరాట యోధుల త్యాగాలను, స్వాతంత్ర్య పోరాట విషయాలను, విశేషాలను జ్ఞాపికి తెచ్చుకుంటున్న అపూర్వ, అపురూప సందర్భంలో మనం ఉన్నాం.

అలనాటి స్వాతంత్ర పోరాట వీరులను అమృత మూర్తులుగా గౌరవించు కుంటున్నాము. వారి నిర్భాయ, నిస్యాధ దేశభక్తిని మనం చేసుకుంటున్నాం. వారి అమేయ పోరాట శక్తిని తలుచుకుని స్వార్థిని పొందుతున్నాం. వారి అకుంఠి దీక్షా దక్షతలు గుర్తుచేసుకొని ఉప్పాగి పోతున్నాము. వారి నరవరాన, కణకణాన ప్రజ్ఞర్లిన దేశభక్తి మన రోమాలను నిక్కి పొడిచేలా చేస్తున్నది. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల స్వార్థిని ఆవాహన చేసుకునే సువర్ణ ఘట్టంలో మనం ఇప్పుడు జీవిస్తున్నాము.

ఆజాదీ కా అమృతోత్సవం ఒక చారిత్రక మహోత్సవం. చారిత్రక ప్రాధాన్యత ఉన్న అనేక సంఘటనలకు కని లోకం స్పుందించడం శతాబ్దాలుగా మనం చూస్తూనే ఉన్నాం.

భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో కవులు, రచయితలు పోషించిన పొత్ర నిత్య స్వరణీయం. అవసరం అయిన

ప్రతి సందర్భంలో తమ రచనల ద్వారా జాతిని జాగ్రత్తం చేసిన కవులు ఎందరో మన దృష్టి పథంలో మెదులుతున్న సంగతి అందరికి తెలుసు.

స్వాతంత్ర్య సమరంలో ఎందరో దేశ భక్తులు లాతిలకు వెరవలేదు. తూటాలకు బెదరలేదు. అశ్వాల పదమట్టనల కింద నలిగిన వారి గుండెల్లో దేశభక్తి చెదరలేదు. కారాగారాల్లో తీవ్ర శిక్షలకు గురి చేసినా అకుంఠిత దీక్ష రెట్టింపయ్యంది కాని ఆవగింజంత కూడా తగ్గలేదు. అలాంటి అమృత మూర్తుల గురించి చిలకమర్తి గారు చెప్పిన పద్యం ఇక్కడ ఉదహరించ తగ్గది.

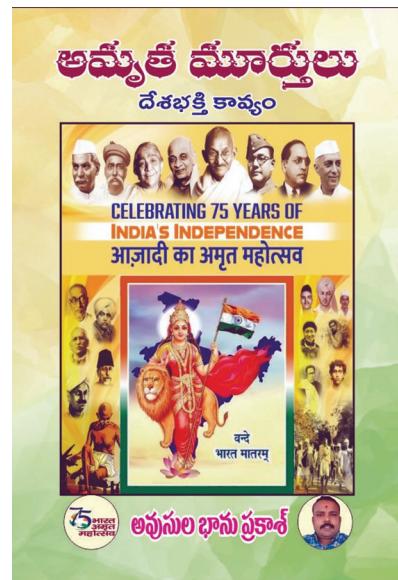
“చెరసాల్ట పుఢుచంద్రశాలలె యగున్, చేదోయిగీలించున యృరదండల్ విరి దండలయ్యుడును, హేయంబైన చోడంబలే

పరమాన్వంబగు, మోటు కంబళులు దాల్ఫ్స్ పట్టు సెల్లులగున్ ఫీరుడై యే నరుడాత్మ దేశమును భక్తిం గౌల్చు నవ్యానికిన్.

(అచంచలమైన దేశభక్తి గల వానికి జైలే స్టాఫ్ సాధం. అరదండాల శిక్ష విరి దండలతో సమానం. రుచికరంగా ఉండని ఆపోరం పరమాన్వంతో సమం. కప్పుకుంటే కుచ్చుకు పోయే కంబళి మృదువైన పట్టు సెల్ల)

అమృతోత్సవ శభ సందర్భంగా మిత్రుడు అవసుల భాను ప్రకాశ అమృత మూర్తులు దేశభక్తి కావ్యాన్ని రాశాడు.

ఈ కావ్యాలో 75 మంది స్వాతంత్ర్య సమరయోధుల పై డెబ్బు ఐదు పద్యాలు ఉన్నావి. ఒక అమృతమూర్తికి ఒక పద్యం. ఇవన్నీ ఐదు పాదాల సీస పద్యాలు. వీటికి జతగా ఉన్న తేటగీతులు కూడా ఐదు పాదాలవే కావడం విశేషం. దీనికి ఒక కారణం ఉంది. తాను ఒక పద్యంలోనే ఒక అమృతమూర్తి జీవితాన్ని చెప్పాలనే ప్రశాఖిక ఉన్నవాడు. జీవితానికి ఉండే విష్ణుతి ఎంత విశాలమో మీకు తెలియనిది కాదు. పైగా వారు అమృత మూర్తులు. ఒహముఖీన ప్రతిభాశాలురు.

బహురంగ నిష్పత్తిలు. బహు పుణ్య చరితులు. కాంటి పదు పాదాల సేసం, తేటగీతి అవసరమైంది. విషయానికి అనుగుణంగా ఛందస్నును ఎన్నుకోవడం కవి ప్రతిభ.

భాను ప్రకాశ ప్రతిభాశలి. నవనవోన్నేషు సాహిత్య శిలి. నూతనత్వం కోసం నిరంతరం పరితపించే కవి, రచయిత. పైగా అవధాని. పద్యానికి పట్టం కట్టాలన్న కంకణం కట్టుకొని పద్య సారస్వత పీటాన్ని స్థాపించిన వాడు. బాల్యం నుండి దేశభక్తిని రక్తంలో జీర్ణించుకున్న వాడు. భాను ప్రకాశ కలం నుండి జాలువారిన అమృత మూర్తులు కావ్యం అంబేద్కర్తో మొదలై రామానంద తీర్థతో ముగిసింది. ఈ కావ్యంలో సమరయోధులను జనన తేదీల ప్రకారం కాకుండా పేరును బట్టి అకారాది క్రమంలో వరుసలో ఉంచడం కనిపించింది. ఈ కావ్యం ప్రధాన ఉచ్చేశ్యం దేశభక్తి. దేశభక్తిని బంగారంగా భావిస్తే ఇందులోని ఒక్క పద్యం

భారతమాతకు ఒక్క నెలకట్టులేని అభరణం. 75 అమూల్య ఆభరణాలను దేశ మాతకు అలంకరింప చేసిన భాను ప్రశంసార్థుడు. భానుకు ఉన్నటువంటి రెండు ప్రపుత్తులు ఇక్కడ కనిపిస్తున్నాయి. కావ్యాన్ని రచించి కవిత తన ప్రపుత్తి అని చాటాడు. ఒక్క పద్యాన్ని ఒక్క ఆభరణంగా మలచి “అమృత” అనిపించుకున్నాడు. అమృత మూర్తుల కావ్యంలోని పద్యాలలో అన్యయ కారిన్యం ఏమాత్రం లేదు. ఏ పద్యానికి ఆ పద్యం శ్వతి సుభగమై జలజలా ప్రపాంచే సెలయేరులా సాగిసోతుంది. లాఙ్కణికులు దీనినే ద్రాక్షపాకమని అన్నారు. చదివిన వెంటనే పారకుడిని అలరించే కవితా లక్షణం ఇది. కవయిత్తి మొల్ల మాటల్లో చెప్పాలంటే ‘తేన సోక నోరు తియ్యన యగురీతి దోడనర్థమెల్ల తోచునట్టి’ రచన. దీనికి ఉండాహారణగా అంబేద్కర్ పై రాసిన పద్యం మనం చూడవచ్చు. అంటరానితనము వెంట నీడగ సాగ శిరమెత్తి నిలిచిన స్వరము తాను! ప్రతిభతో నడుగేసి పలు విద్యలను నేర్చి విద్యలనందిన వెలుగు తాను!

దళిత చైతన్యమే తన లక్ష్మమని సాగి జీవితాం తము నిల్చి చేవ తాను!

రాజ్యాంగ పరిషత్తు రంజిల్లు నట్లగా చిర సేవలందించే ధరను తాను! జ్ఞానమై రచనలై, జగతిలో పత్రికై చైతన్యమేసగిన శక్తి తాను! చదువు జీవనాధారము చదువునియే పదవి శక్తి యనుచు దెల్చి పదవి నిలువు మనియే, మనుగడ సాగించ మహిని జనులు!

తాను అంబేద్కరాఖ్యాడై ధరను వరలె!! అమృత మూర్తిని మనసార నంజలింతు!! ఈ కావ్యంలో స్వాతంత్య సమరంలో

పాల్గొన్న తెలుగు వారితో పాటు జాతీయ నాయకులు కూడా చోటు చేసేకున్నారు. కొన్ని పద్యాలలోని పాదాలు అంత్య ప్రాసతో అందంగా మెరిసి పోయాయి. ఉన్నవ దంపతులను వివరించే పద్యంలో కార్య శక్తి, కలిత యుక్తి, నిఖిల శక్తి, మహిత శక్తి, సంఘ శక్తి వంటి పదాల వలన ఆ పద్యం అందాన్ని సంతరించు కున్నట్లు గమనించవచ్చు. కొన్ని పద్యాలు పర్యాయ పదాల వాడుక వలన మురిసి పోయాయి. కిత్తూరు రాణి చెన్నమ్మ పై రాసిన పద్యంలో ముదిత, ఉవిద, కాంత, పడతి వంటి పదాలను ప్రయోగించడం గమనించవచ్చు. కున్స్వర్ణ సింగ్పై రాసిన పద్యం వీరత్వాన్ని తెలిపే పదాలతో మీసం మెలి వేసింది. అగ్ని కణంగా మారి నిష్పరవ్యలు రాజేసింది. కత్తి దూయడం, గర్జించడం, శౌర్య భద్రం, అగ్నిపిడుగు వంటి పద ప్రయోగాలు పారకుడిని పీర రసానుభూతికి గురిచేశాయి.

మాకొద్దీ తెల్ల దొరతనం అనే పాట గరిమెళ్ళ సత్యనారాయణకు అనంత కీర్తి ప్రభాతులను తెచ్చింది. ఆ పాట బ్రిటిష్ వారి గుండెల్లో తూటా. స్వాతంత్య పోరాటానికి అది పెట్టనికోట. స్వతంత్ర సాధనకు అది ఒక రాచబాట. భాను సరిగ్గా ఆ విషయాన్ని పట్టుకున్నాడు సత్యనారాయణ పైన రాసిన పద్యాన్ని నిలువెల్లా పాట మయం చేశాడు. భారత స్వాతంత్య మహేశ్వరు గీతాల పూదోటలో వెల్లివిరిసిన ఆ గీత ప్రాశస్త్రపు తావిని మనకందరికి పంచాడు.

మాములును దోచి ప్రాణాలు హరియంచ పాలన్ వద్దన్న పాటయేది? బాధలన్ వివరించి వేదనన్ కురిపించి పరపాలనను ప్రేల్చు పాట యేది? దండు పట్టుకవచ్చి మెండుగా కాల్చేయు పాపాత్ములను ద్రెంచ పాటయేది? పొందు దేశియులన్ బంధువర్గము జీల్చు? పాలన్ తరిమిన పాటయేది? కరుణ వీరముతోడ కాంక్షలన్ రగిలించి

పరపాలన దరుము పాటయేది?
‘తెల్ల దోరతనం మార్కోద్దు దేవ’ యనడు
పాట! నాదమై మార్కోగై ప్రజల నోట!
మనసు లోతులను తడిమి మహిని
నిలిపి!

శుమచు గరిమెళ్ళ రచియించి
కాంతులొలిక!
అమృతమూర్తిని మనసార నంజలింతు!!
పాట గురంచి ప్రస్తావన ఎలాగూ రానే
వచ్చింది. ఇక్కడే వందేమాతరం గీతాన్ని
గురించి కూడా మాటల్లాడుకోవడం
సముచితం. బెంగాల్ విభజన తర్వాత
జాతీయవాదులకు, విష్వవకారులకు
పవిత్రమైన మంత్ర జపంగా వందేమాతరం
మారిపోయింది.

ఈ సందర్భంగా అరవిందుల
మాటలను గుర్తుకు తెచ్చుకోవాలని
అనిపిస్తున్నది. అని ఇలా ఉన్నాయి “ఆ
మంత్రాన్ని ఇవ్వగానే ఒక్కరోజులో
ప్రజనీకం యావత్తూ దేశభక్తి అనే
మతాన్ని స్వీకరించింది. వారికి మాత్ర
దేవత స్కాత్తురించింది. ఆ దివ్య దర్శనం
పొందిన ప్రజలు విరామమెరుగక శాంతి,
సుమస్తులను మరచి దేవాలయ
నిర్మణానికి, మూర్తి స్థాపనకు, త్యాగ
నివేదనకు సంస్కర్తలైనారు.” ఈ అమృత
మూర్తులు కావ్యంలో మంత్రంలా
మారుమోగిన వందేమాతరం గీతాన్ని
రచించిన బంకించండ్ర ఛట్టపొద్దాయ పై
రాసిన పద్యం వందేమాతర గీతం
మహాత్మను వర్ణించింది.

ఏగీతి నినదమ్ము లీధాత్రి మార్కోగై
తెల్లవారి యొదలు తెల్లబోయే?
నేగీతిపాడగా జేగీయమానమై
యొక్కచోటకు జేర్చే మర్చినంత?
నేగీతి చరణాలవినేల చెరపీడ
సుద్యమమ్మును తీర్చు వాచ్యమయ్యే?
నేగీతి వినిపింప నీమాత విభవమే
విశ్వమంతట వెల్ల వినులలర?
నేగీతి చెవిసోక నీల్చిటిమలగుండె
గడగడ వణకుచు సడలె బిగుప?
దివ్య సుజలమౌ సుఫలమౌ భవ్యగీతి
కోటి కంఠాల నినదించు మేటి గీతి
వందే మాతర మనియెడు మాత్రగీతి!

సమర బంకింగు చంద్రుడొసగిన గీతి!
అమృతమూర్తిని మనసార నంజలింతు!!
స్వాతంత్య పోరాటంలో ఎన్నో

నినాదాల ఫిరంగి గుళ్ళు బ్రిటిష్
గుండెలను తాకాయి. నినాదం
అప్పటిక్కొనా, ఇప్పటిక్కొనా ప్రజలకు ఓ
ప్రముఖ ఆయుధం. ఉడ్యమకారుల్లో
స్వార్థ నింపిన ఈ రణనినాదాలు దేశభక్తి
భావనను, స్వాతంత్యేచ్చను జాగ్రత్తం
చేయడంలో ప్రధాన భూమిక వహిం
చాయి. బాలాగంగాధర్ తిలక్ పద్యంలో
'స్వాతంత్యేనే నా జన్మ హక్కు'

నినాదాన్ని, భగత్ సింగ్ పద్యంలో
'ఇంక్యేలాబ్' నినాదాన్ని, లాల్ బహుదూర్
శాస్త్రి పద్యంలో 'జై జవాన్ - జై కిసాన్'
'నినాదాన్ని పొందుపరవడం భాను
పద్యరచనా ప్రతిభకు నిరర్థం.
మరికొన్ని పద్యాలలో ఆయూ ప్రముఖులు
జాతికి ఇచ్చిన సందేశాన్ని భాను చక్కగా
కుదిర్చాడు. అంబేద్కర్ పద్యంలో
రాజ్యాధికార భావనను,
లాలాలజపతిరాయ్ పద్యంలో 'పిల్లలకు
పాలు', 'ఎల్లరకు తిండి', 'అందరికీ విద్య'
అంశాలను మనం చూడవచ్చు. సుభావ్
చంద్రబోన్ పద్యంలో 'రక్తాన్ని నాకు
ఇష్టండి, ప్రతిగా నేను మీకు
స్వాతంత్యాన్ని ఇస్తాను' అన్న ఆయన
మాటలను చూడవచ్చు.

ఈ దేశభక్తి కావ్యంలో నా దృష్టికి
వచ్చిన మరొక అంశాన్ని మీకు
తెలుపుతాను. కొన్ని సీస పద్యాలనుండి
తేటగీతులను వేరు చేసినప్పుడు కూడా
అని స్వాతంత్ర పద్యాలుగా పూర్తి అర్థాన్ని
ఇచ్చాయి. పింగళి వెంకయ్య పద్యంలో
తేటగీతి చదవండి. నాతో మీరు

ఏకీభవిస్తారు.
ధరను కాపాయమదియేను

త్యాగమునకు!
తెలుపు శాంతికి గుర్తుని తెలుపు మనకు!
ఆకు పచ్చని సేద్యమ్ము నలరు నటుల
తీర్చే! సింగళి వెంకయ్య తేజమలది!
అమృత మూర్తిని మనసార నంజలింతు!!
పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య పద్యంలో”
కరుకు వైజ్ఞాను”కూడా ఇలాంటిదే.

అంబేద్కర్ పద్యంలో

రాజ్యాధికార భావనను,
లాలాలజపతిరాయ్ పద్యంలో
'పిల్లలకు పాలు', 'ఎల్లరకు
తిండి', 'అందరికీ విద్య'
అంశాలను మనం
చూడవచ్చు. సుభావ్
చంద్రబోన్ పద్యంలో 'రక్తాన్ని
నాకు ఇష్టండి, ప్రతిగా నేను
మీకు సెష్టాతుంత్యాన్ని ఇస్తాను'
అన్న ఆయన మాటలను
చూడవచ్చు .

ఈ కావ్యంలో వట్టికోట ఆళ్లార్
స్వామి, కాళోబీ, చిలకమత్రి లక్ష్మీ
నరసింహం, దయానంద సరస్వతి వంటి
కవుల పద్యాలలో వారి రచనలను కూడా
పేర్కొనడం మరో విశేషం.

కొన్ని పద్యాలలో భావాల పురుత్కి ఈ
కావ్యంలో కనిపిస్తున్నది. పేర్కు, యుద్ధానక
వంటి పదాలు రెండు మూడు చోట్ల
వాడబడ్డాయి. ఇచ్చేమీ పెద్ద దోషాలు కాదు.

వాగ్గేవతా శతకం, మానవ భారతం,
ప్రణామ మధురిమ, జర బోలో శంకర,
మెతుకు కవన సీమ వంటి రచనలతో
అవసుల భానుప్రకాశ్ ఇప్పటికే
పాతకులను మెప్పించాడు. ఈ అమృత
మూర్తులు కావ్యంతో చిరస్తాయిగా
నిలిచిపోతాడు. ఎందరో కవులు
మాత్రబూమి పట్ల తమ భక్తిని వ్యక్తం
చేశారు. భరతమాతను దాస్య శృంఖలాల
నుండి విముక్తి చేసిన సమరయోధులకు
కవితా పోరతులను వెలిగించారు.
అలాంటి గొప్ప కవుల సరసన భాను పెద్ద
పీట నేనుకుని కూర్చోవడం ఆనందాన్ని
ఇచ్చింది.

స్వాతంత్ర్య సమరంలో దూకి ఎందరో
యోధులు తమ సర్వస్వాన్ని కోల్పోయారు.
తమ ప్రాణాలను కూడా సమరంలో
సమిధులుగా సమర్పించారు. వారందరినీ
పేరుపేరునా అమృత మూర్తులు దేశభక్తి
కావ్యంలో స్వార్థించడం అమృతోత్పవ
మండియలలో వారికి ఇచ్చే గొప్ప నివాళి.

యాదాద్రి వైభవం

శ్రీపాద శివప్రసాద్, 8978835919

యాదాద్రి వైభవం.. యాదాద్రి వైభవం
కృష్ణ శిలాకృతుల నారసింహ క్షేత్రమూ
కృత్తాంతకృత శ్రీ లక్ష్మీ నారసింహమూ
యాదాద్రి వైభవం.. యాదాద్రి వైభవం

జయజయజయ జయజయ శ్రీ నారసింహమూ
జయజయజయ శ్రీలక్ష్మీ నారసింహమూ

శ్రీకంఖం శ్రీచక్రం .. గరుడధ్యజ రణసింహం
శ్రీకరం శ్రీశిఖరం.. |దవిణాప్రద జయసింహం
కృత్తిత్తాంతధ్వాపర కలియుగాల సమజ్ఞలం
బుషి ఆరాధన క్షేత్ర విరాజిత సముద్భవం

యాదాద్రి వైభవం.. యాదాద్రి వైభవం
యాదగిరి ఎదకనుమల స్వయంభూప్రభూతం
యాదాద్రి వైభవం.. యాదాద్రి వైభవం
యాదగిరి దర్శనం పురాజన్మ సుకృతం ॥జయ॥

విభాండక మహార్షి పొత్రుడైన యాదుడు
శాంతాబుష్టశృంగుల తనయుడైన యాదుడు
దీక్షతోడ తపము చేసే లోక రక్షణార్థపై
దర్శనమొసగెను గుహలో జ్యులానరసింహమై

యాదాద్రి వైభవం.. యాదాద్రి వైభవం
అప్రతిరథ సుదర్శన చక్రాయుధ రాజసం
యాదాద్రి వైభవం.. యాదాద్రి వైభవం
దుర్గుర్షణ మహావీర్య ఉగ్ర నారసింహం ॥జయ॥

ప్రకృతి ఒడిలో వెలసిన పంచరూప తీర్థమిదీ
జన జాతర వరమైన జానపదుల సింగమిదీ
హనుమంతుడు నడయాడిన అభయారణ్యం
అనంతమూ అద్భుతాల అమేయాత్మ గుహ్యం

యాదాద్రి వైభవం యాదాద్రి వైభవం
గభీరమౌ రణాఫ్రియ గండబేరుండం
యాదాద్రి వైభవం యాదాద్రి వైభవం
అనంతాత్మ సందర్భన యోగానందం ॥జయ॥

సకల కళల సమాపోర సప్తగోపురాలయం
స్వర్ణ కవచ శోభితమౌ నృసారి గర్భాలయం
అష్టభుజి.. ప్రాకారాలు అపోశా..! పునర్నీర్మాణం
శివకేశవ సమవ్యయం సిరుల విరుల శృంగం

యాదాద్రి వైభవం యాదాద్రి వైభవం
సవనారసింహుల - ఆశ్వారుల మండపం
యాదాద్రి వైభవం యాదాద్రి వైభవం
నల్లరాత్రి శిల్మాల్లో వైకాత్ముని శ్రీపాసం ॥జయ॥

ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ మనోభీష్ట సాకారం
చిన్నజియరు స్వామి వారి మంగళాశాసనం
యాదగిరియే యాదాద్రిగ నవకళలతో కమనీయం
తెలంగాణతల్లికిదియే తలమానికమగుతేజం

యాదాద్రి వైభవం యాదాద్రి వైభవం
ప్రపంచ పర్యాటకమగు సుందర నగరం
యాదాద్రి వైభవం యాదాద్రి వైభవం
విశ్వశాంతి యజ్ఞపలం, ఆధ్యాత్మిక నిలయం

అలుగెల్లిన పాట....

లో బటి వెంకన్న మన కవి
గాయకుల జీవన ప్రవహాన్ని మను
కదిలేటట్లు చిత్రించిందు. కోట్ల
సంవత్సరాల మానవ పరిషామాన్ని
కలుసుకోవాలనంటే దానికి
మూలాధారంగా కనిపించేది జానపద
సాహిత్యమే అంటడు అంబటి వెంకన్న.
క్రీ.శ. 1వ శతాబ్దిలో హాలుని గాధాసప్తశతి
లోనే గేయాల ప్రస్తావన ఉన్నదని చరిత్ర
చెబుతున్న సత్యం. అక్కడినుండి పాట
ఎట్లు రెక్కలు ములిపించుకున్నదో ఈ
పొత్తుంలో పొందుపరచిందు.

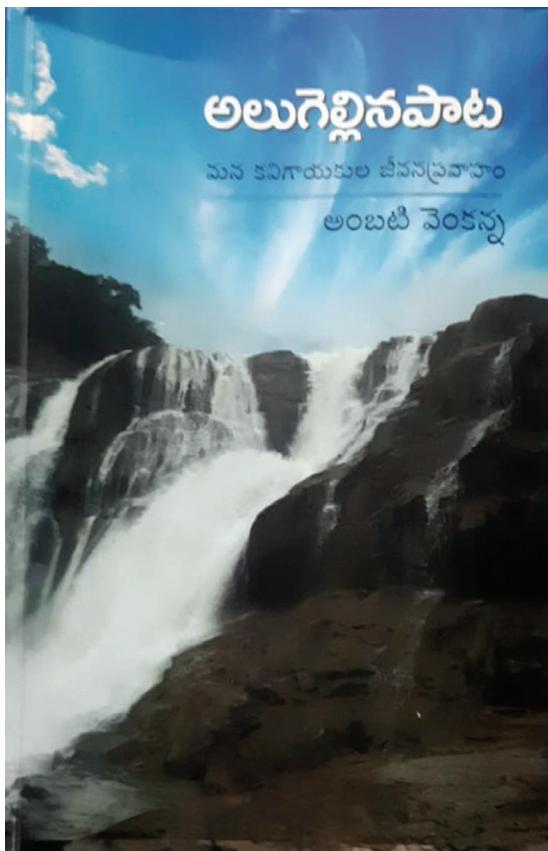
వీణగానం వెన్నెల తేటా
రాణమీరగా రఘువుల పాట
పేరు చెప్పిన బ్రహ్మ నీవటా
జానలు మెత్తురు జూజర పాట...
అంటూ తనులను ఉల్లాసపరచే జాజర
పాట నుండి పాట జరిపిన ప్రయాణం

ఒకనాటి భారత
జాతీయోద్యమంలోనూ,
రజాకార్ల దురంతాల
నెదిలించడం లోనూ కవులు
జిలపిన పాటల యుద్ధాలను
నేటితరం అమెరికా రెక్కలు
కట్టుకున్న డాలరు యువత
ఎంతవరకు గుర్తుపెట్టు
కుంటుంది! ఒక చాలిత్తక
జ్ఞాపకం కోసం ఈ పాటల
యుద్ధాన్ని దాని కర్తులైన
కవులను రికార్డు చేయడం
అంబటి వెంకన్న చేసిన మంచి
ప్రయత్నం.

సీరియల్గా రాయడం మొదలైంది.
సుద్దాల హానుమంతు, బండి యాదిగిరి,
నీలా జంగయ్య, చందాల కేశవదాసు,
దాశరథి, సి.నారె., చెరబండరాజు, రావెళ్ళ
లాంటి నాటి కలల పాటలు బి.నర్సిగ్ం
రావు లాంటి ప్రసిద్ధ సిని దర్శకుల
స్వప్నిల్ల వచ్చిన పాటలు, గద్దర్ నుండి
ఈ తరం పాట కవుల విశేషత విశిష్టతా
వివరించిందు. నందిని సిధారెడ్డి, సుందిళ్ళ
రాజన్న, రసమయి, విమలక్రు,
దేవరకొండ భిక్షుపతి లాంటి కవులవరినీ
వదిలి పెట్టకుండా వాళ్ళ పాటల పాత్రను
తెలంగాణ సాహిత్య సమాజం ముందర
పెడుతున్నాడు.

ఆయా కవుల ఫోలతో పాటు
సందర్భానికి తగిన విధంగా ఈ పొత్తుంతో
చిత్రాలు కూడా పొందుపరచడం విశేషం.
ఒకనాటి భారత జాతీయోద్యమం
లోనూ, రజాకార్ల దురంతాల నెదిరించడం
లోనూ కవులు జరిపిన పాటల
యుద్ధాలను నేటితరం అమెరికా రెక్కలు
కట్టుకున్న డాలరు యువత ఎంతవరకు
గుర్తుపెట్టుకుంటుంది! ఒక చారిత్రక
జ్ఞాపకం కోసం ఈ పాటల యుద్ధాన్ని
దాని కర్తులైన కవులను రికార్డు చేయడం
అంబటి వెంకన్న చేసిన మంచి ప్రయత్నం.

అలుగెల్లినపాట

మన కవిగాయచుల జీవనప్రవాహం
అంబటి వెంకన్న

డా॥ కూరెళ్ళ విరలాచార్య, కళాకృష్ణలకు విశ్వవిద్యాలయం విశిష్ట పురస్కారాల ప్రధానం

నంపల్లిలోని తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం 36వ వ్యవస్థాపక దినోతపం డిసెంబర్ 12న జరిగిన సభలో ముఖ్యాలతిథిగా పాల్గొన్న ఉపరాష్టపతి వెంకయ్యనాయుడు ప్రసంగిస్తూ అమృత భాష తెలుగును ముఖ్యమంత్రి కేసిఆర్ అందలం ఎక్కిస్తున్నారని ప్రశంసించారు. సాహిత్యంలో విశిష్ట సేవలందించిన ప్రముఖ కవి డా॥ కూరెళ్ళ విరలాచార్యకు (2018), కూచిపూడి అంధ్రనాట్యంలో గురువుగా, నర్తకుడిగా విశేషసేవలందించిన కళాకృష్ణుడు (2019) పురస్కారాలను ప్రధానం చేశారు. ఈ కార్యక్రమంలో రాష్ట్ర పౌరాణిక సంఘం ఉపాధ్యక్షుడు బోయిన పల్లి వినోదకుమార్, విశ్వవిద్యాలయం ఉపకులపతి టి. కిషన్ రావు, రిజిస్ట్రోర్ ఆచార్య భట్టు రమేష్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

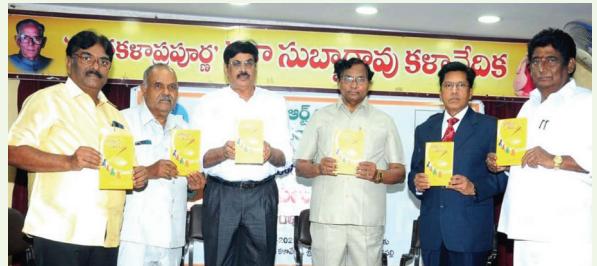

గీసిమూర్ రంగ గ్రేమ్యములకు అఛీప్యు సేత్కూరమై

ప్రోజ్ఞిక ఫౌండేషన్, & ప్రాజ్ఞిక ఆర్ట్ అకాడమి సంయుక్త ఆధ్యార్యంలో సీల్మెల్ కార్పొరేషన్ సమర్పణలో నవంబర్ 30న రవీంద్రభారతి ఆడిటోరియంలో సినీ స్టర్టముగం దిగ్బాల శత జయంత్యత్సవాలలో భాగంగా, సినీ సంగీత దర్శకుడు మాధవపెద్ది సురేష్ను, సినీ గిత రచయిత డాక్టర్ వడ్డెపల్లి కృష్ణను, డాక్టర్ సముద్రాల వేణుగోపాలాచారి, దైవజ్ఞశర్మ, డాక్టర్ మహమ్మద్ రఫీ, కె. గీతామార్తి, ఎల్. మోహన్, పురపోత్తమ గౌడ్ తదితరులు కలిసి సత్కరించారు.

మనంగా ‘పారకులు కావలెను’ ఆవిష్కరణ

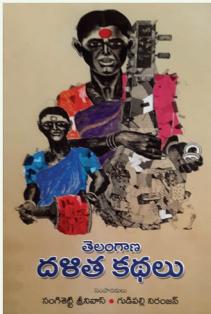
నవంబర్ 6న త్యాగరాయ గానసభలో జరిగిన ఆచార్య వీరారెడ్డి కవితా సంపుటి ‘పారకులు కావలెను’ ఆవిష్కరణలో నేటి నిజం దినపత్రిక సంపాదకులు బైస్ దేవదాసు, ఆచార్య మసన చెన్నప్ప, ఆవిష్కర్త జెవన్టీయు ఉపకులపతి ఆచార్య కట్టా నరసింహారెడ్డి, ఆచార్య అనుమాండల భూమయ్య, ఆచార్య కడారు వీరారెడ్డి, మద్దాళి రఘురాం తదితరులు పాల్గొన్నారు.

డా॥ తిరునగిలి స్వారక పురస్కారం” ప్రముఖ కవి చిత్తలూరి సత్యనారాయణకు ప్రధానం

నవంబర్ 11న తెలంగాణ సారస్వత పరిషత్ హాలులో యెల్లి సుదర్శన్ రచించిన ‘ప్రేమాంజలి’ నవల ఆవిష్కరణలో నేటి నిజం దినపత్రిక సంపాదకులు బైస్ దేవదాసు, అంధజ్యోతి పత్రిక సంపాదకులు డా॥ కె. శ్రీనివాస్, ఆవిష్కర్త పూర్వ కేంద్రమంత్రి, మహారాష్ట్ర గవర్నర్ చెన్నమనేని విద్యాసాగర్రావు, డా॥ కె.వి. రమణాచారి, యెల్లి సుదర్శన్ పద్మశాలి, ఆచార్య టి. గౌరీ శంకర్, డా॥ అంపశయ్య నవీన్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

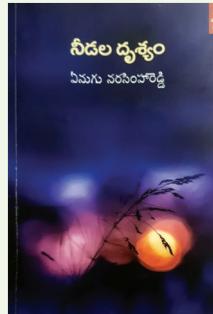
నవంబర్ 11న రవీంద్రభారతిలో “డా॥ తిరునగిలి స్వారక పురస్కారం” ప్రముఖ కవి చిత్తలూరి సత్యనారాయణకు ప్రధానం చేస్తున్న అతిథులు చిక్కా రామదాసు, పట్టాల అశోక్, గోరటి వెంకన్, నేటి నిజం సంపాదకులు బైస్ దేవదాసు, బాలరాజ్యగౌడ్, డా॥ ఎంపల్లి బుబ్రిరెడ్డి, డా॥ కిలేటి పార్వతీశం, ఈటల సమ్మన్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

తెలంగాణ దశత కథలు

పంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, గుడిపల్లి నిరంజన
ఫోన్ : 98482 54745

నవోదయ బుక్ హోస్
హైదరాబాద్
వెల : రూ. 499/-

నీదల దృష్టం

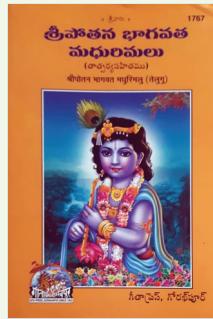
ఏసుగు సరసింహరెడ్డి
పేర్ : 89788 69183

పాలపిట్ట బుక్
హైదరాబాద్
వెల : రూ. 100/-

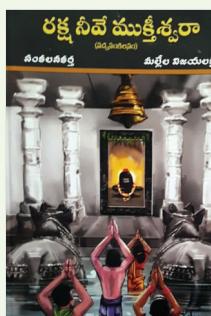
మమతల బంధాలు జ్ఞాపకాల సుగంధాలు

మల్లేల విజయలస్మీ
సంగారెడ్డి
ఫోన్ : 98490 91926
వెల : రూ. 120/-

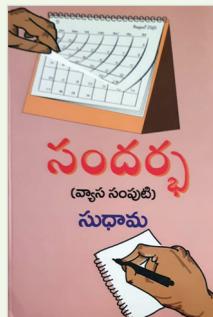
శ్రీవిశ్వతన భాగవత మధులిమలు

గీత ప్రెన్, గోరఫోపూర్
వెల : రూ. 80/-
ఫోన్ : 0551-2334721

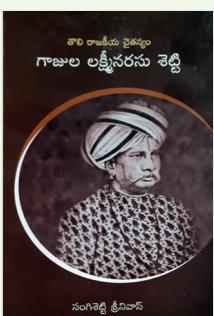
రక్ష సివే ముక్తిశ్వరా

మల్లేల విజయలస్మీ
సికింద్రాబాద్
ఫోన్ : 98490 91926
వెల : రూ. 120/-

సందర్భ

సుధామ
హైదరాబాద్
ఫోన్ : 98492 97958
వెల : రూ.300/-

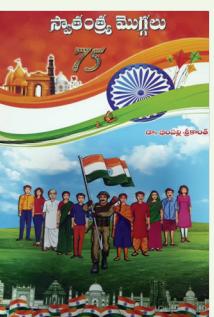
గాజల లక్ష్మినరసు శెట్టి

పంగిశెట్టి శ్రీనివాస్
హైదరాబాద్
ఫోన్ : 98492 20321

నవోదయ బుక్ హోస్
వెల : రూ.100/-

కపిలవాయి పీలికలు

కపిలవాయి అశోకబాబు
ఫోన్ : 87907 27772
నాగర్కర్నాల్
వెల : రూ. 250/-

స్వారూపంత్ర్య మొద్దలు

డా. భీంపల్లి శ్రీకాంత్
మహబుబ్నగర్
పేర్ : 90328 44017
వెల : రూ. 30/-

జీమ్సు జాయిన్ యువకచారువి అత్మగీతం

చింతపట్ల సుదర్శన్
పేర్ : 92998 09212
వెల : రూ. 150/-

